

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka a literatury

Čtení a čtenářství současných středoškoláků

Diplomová práce

Autor: Tereza Kunická
Studijní program: N0114A300053 Učitelství pro střední školy
Studijní obor: Český jazyk a literatura
Matematika
Vedoucí práce: doc. PaedDr. Alena Zachová, CSc.
Oponent práce: Mgr. Michal Čuřín, Ph.D.

Zadání diplomové práce

Autor:	Tereza Kunická
Studium:	P21P0659
Studijní program:	N0114A300053 Učitelství pro střední školy
Studijní obor:	Český jazyk a literatura, Matematika
Název diplomové práce:	Čtení a čtenářství současných středoškoláků
Název diplomové práce AJ:	Reading and Readership of Current High School Students

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Diplomová práce se zabývá současným stavem čtenářství žáků středních škol. Zaměřuje se na proměny čtenářství z historické perspektivy. Součástí práce jsou čtenářské životopisy žáků, které nám mohou přiblížit čtenářskou socializaci - rodina, škola, přátelé a knihovny.

TRÁVNÍČEK, Jiří. Čteme?: obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize. Brno: Host, 2008, 207 s. : il., mapy ; 23 cm. ISBN 978-80-7294-270-1. TRÁVNÍČEK, Jiří. Kulturní vetřelec: dějiny čtení, kalendárium. Brno: Host, 2020, 271 stran : ilustrace, portréty ; 21 cm. ISBN 978-80-275-0245-5.

TRÁVNÍČEK, Jiří. Kulturní vetřelec: dějiny čtení, kalendárium. Brno: Host, 2020, 271 stran : ilustrace, portréty ; 21 cm. ISBN 978-80-275-0245-5.

TRÁVNÍČEK, Jiří. Rodina, škola, knihovna: náš vztah ke čtení a co ho ovlivňuje (2018). Brno: Praha: Host ; Národní knihovna České republiky, 2019, 178 stran : barevné ilustrace, grafy, 1 mapa ; 23 cm. ISBN 978-80-7577-994-6.

ZACHOVÁ, Alena. Čtenářství a čtenářská gramotnost. Vlkov: Helena Rezková, 2013, 123 s. : il., grafy ; 21 cm. ISBN 978-80-904449-7-3.

FRIEDLANDEROVÁ, Hana, Irena PRÁZOVÁ, Hana LANDOVÁ a Vít RICHTER. České děti a mládež jako čtenáři 2017. Brno: Praha: Host ; Národní knihovna České republiky, 2018, 150 stran : ilustrace (převážně barevné), formuláře ; 23 cm. ISBN 978-80-7577-804-8.

Zadávající pracoviště:	Katedra českého jazyka a literatury, Pedagogická fakulta
Vedoucí práce:	doc. PaedDr. Alena Zachová, CSc.
Oponent:	Mgr. Michal Čuřín, Ph.D.
Datum zadání závěrečné práce:	12.11.2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci Čtení a čtenářství současných středoškoláků vypracovala pod vedením vedoucí závěrečné práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

.....

Tereza Kunická

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí své diplomové práce, doc. PaedDr. Aleně Zachové, CSc., za podnětné rady a vstřícné vedení závěrečné práce. Díky patří i všem respondentům, kteří mi pomohli při sběru dat. Ráda bych poděkovala své rodině za jejich bezmeznou podporu v průběhu celého studia i při tvorbě této práce.

Anotace

KUNICKÁ, Tereza. *Čtení a čtenářství současných středoškoláků*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2023. 157 s. s přílohami. Diplomová práce.

Diplomová práce se zabývá čtením a čtenářstvím současných středoškoláků. Teoretická část věnuje pozornost základní terminologii čtenářství, mezinárodním výzkumům čtenářské gramotnosti a čtenářským životopisům. Poskytuje přehled odborné literatury zabývající se problematikou čtenářství. Praktická část obsahuje výzkumné šetření provedené na základě nashromážděných čtenářských životopisů žáků na středních školách ve formě bibliologických rozhovorů. Závěr práce je věnován náležitému vyhodnocení výsledků výzkumu.

Klíčová slova

čtení, čtenář, četba, čtenářství, čtenářská gramotnost, čtenářské životopisy

Annotation

KUNICKÁ, Tereza. *Reading and Readership of Current High School Students*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2023. 157 pp. with attachments. Diploma Thesis.

The thesis deals with reading and readership of the current high school students. The theoretical part gives attention to the basic terminology of readership, international research, reading literacy and reader biographies. It provides an overview of professional literature dealing with the problematic of readership. The practical part contains research conducted based on gathered reader biographies of students at high schools in the form of bibliographical interviews. The conclusion of the thesis is dedicated to the appropriate evaluation of results of the research.

Keywords

reading, reader, readership, reading literacy, reader biographies

Prohlášení

Prohlašuji, že diplomová práce je uložena v souladu s rektorským výnosem č. 13/2022 (Řád pro nakládání s bakalářskými, diplomovými, rigorózními, dizertačními a habilitačními pracemi na UHK).

Datum: .....

Podpis studenta: .....

Tereza Kunická

OBSAH

ÚVOD.....	11
TEORETICKÁ ČÁST	12
1 VÝZNAM ČTENÁŘSTVÍ V SOUČASNÉ DOBĚ.....	12
2 ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE	13
2.1 Čtení.....	13
2.2 Čtenář.....	15
2.3 Četba.....	16
2.3.1 Četba jako potřeba	17
2.4 Čtenářství.....	17
2.5 Gramotnost	18
2.5.1 Čtenářská gramotnost	19
2.5.2 Funkční gramotnost	20
3 ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST JAKO SOUČÁST RÁMCOVÝCH VZDĚLÁVACÍCH PROGRAMŮ (RVP) A JAKO JEDEN Z POŽADAVKŮ SPOLEČNÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY Z ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY	21
3.1 Čtenářská gramotnost jako součást rámcových vzdělávacích programů (RVP).....	21
3.2 Čtenářská gramotnost jako jeden z požadavků společné části maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury	22
4 VÝZKUMY ZABÝVAJÍCÍ SE ČTENÁŘSTVÍM A ČTENÁŘSKOU GRAMOTNOSTÍ.....	24
4.1 Výzkumy čtenářství a čtenářské gramotnosti dospělých.....	24
4.1.1 Výzkum IALS.....	24
4.1.2 Výzkum SIALS.....	25
4.1.3 Výzkum ALL	25
4.1.4 Výzkum PIAAC.....	26
4.2 Výzkumy čtenářství a čtenářské gramotnosti školní mládeže.....	26
4.2.1 Výzkum RLS	26
4.2.2 Výzkum PIRLS.....	27
4.2.3 Výzkum PISA.....	27
5 ADOLESCENCE	28

5.1	Adolescence a její jednotlivá stadia.....	28
5.2	Adolescence a čtenářství	29
5.2.1	Volný čas a čtenářství	30
5.2.2	Výběr titulů a žánrů	30
5.2.3	Elektronické knihy	30
5.2.4	Audioknihy	31
5.2.5	Povinná školní četba	31
5.2.6	Návštěva knihoven.....	32
6	LITERÁRNÍ HRDINA.....	33
6.1	Literární hrdina v rámci vývoje čtenáře	33
6.1.1	Kontemplace	33
6.1.2	Identifikace	34
6.1.3	Vývoj literárního hrdiny	34
7	ČTENÁŘSKÉ ŽIVOTOPISY	36
7.1	Životopis.....	36
7.1.1	Čtenářské životopisy	36
	PRAKTICKÁ ČÁST	39
8	ČTENÁŘSKÉ ŽIVOTOPISY SOUČASNÝCH STŘEDOŠKOLÁKŮ	39
8.1	Cíle výzkumného šetření	39
8.2	Výzkumný problém	40
8.3	Výběr metody sběru dat.....	40
8.4	Kvalitativní přístup ve výzkumném šetření	41
8.5	Polostrukturovaný rozhovor	41
8.6	Výběr výzkumného vzorku	42
8.7	Záruka anonymity	42
8.8	Struktura rozhovoru	42
8.9	Průběh výzkumného šetření.....	43
8.10	Nahrávání.....	43
8.11	Přepisování	44
8.12	Možnosti čtenářských životopisů	44
8.13	Výsledky a jejich interpretace	44
8.13.1	Analýza dat	44
8.13.2	Vyhodnocení získaných dat	45
9	SHRNUTÍ.....	74

ZÁVĚR	77
LITERATURA	80
SEZNAM TABULEK	84
SEZNAM GRAFŮ	85
SEZNAM PŘÍLOH.....	86

ÚVOD

Mezi charakteristické znaky dnešní doby patří neustálý vývoj moderních technologií a přístup k neomezenému množství dat, ve kterém je potřeba se náležitě orientovat. Z mezinárodních výzkumů čtenářství a čtenářské gramotnosti vyplývá, že naši žáci dosahují průměrných až podprůměrných výsledků v rámci testování. Problematikou čtenářství a čtenářské gramotnosti se mimo jiné zabývají i různé projekty, které se zaměřují na podporu čtenářství, a to především u dětí. Právě čtenářskou gramotnost v současné době považujeme za jednu z nejdůležitějších dovedností jedince, která mu umožňuje lépe se orientovat ve světě.

Tato diplomová práce se zabývá čtením a čtenářstvím žáků na středních školách. Čtenářská gramotnost je s tématem čtení a čtenářství úzce spjata, proto se této tematice budeme věnovat v kontextu probíhajících mezinárodních výzkumů.

Cílem této diplomové práce bylo nashromáždit čtenářské životopisy současných středoškoláků, a to ve formě bibliologických rozhovorů, které měly objasnit čtenářské chování žáků na středních školách.

Diplomová práce se dělí na dvě části, a to teoretickou a praktickou. Teoretická část se zabývá definicemi základních pojmů, které jsou úzce spjaty s čtenářstvím, čtenářskou gramotností a čtenářskými životopisy.

Praktická část zahrnuje vyhodnocení výzkumného šetření, které bylo provedeno na základě bibliologických rozhovorů s žáky na středních školách. Tato část práce zkoumá čtenářské zázemí v rodině, čtenářské preference a volnočasové aktivity a četbu středoškoláků v současnosti.

TEORETICKÁ ČÁST

1 VÝZNAM ČTENÁŘSTVÍ V SOUČASNÉ DOBĚ

Čtenářstvím na našem území jsme se začali zabývat již v polovině 20. století. V tomto období probíhaly čtenářské výzkumy, jejichž výsledky byly zároveň ovlivněny omezeným počtem vybraných titulů, které patřily k oficiálně vydávané literatuře. Literatura se stala prostředkem propagace vládnoucí ideologie. V šedesátých letech minulého století docházelo k uvolnění politické situace a teorie čtenářství u nás byla ovlivněna recepční estetikou kostnické školy, a rovina textu se tedy začala zkoumat především z hlediska estetických hodnot a uměleckého stylu. Do centra zájmu se dostávají všeobecná a literární vzdělanost člověka, osobnostní předpoklady individuálního příjemce nebo specifické čtenářské předpoklady individuálního příjemce (Zachová, 2013, s. 20–25). „*Na přelomu šedesátých a sedmdesátých let začal výzkumy čtenářství zaměřené na dětského recipienta publikovat Otakar Chaloupka*“ (Zachová, 2013, s. 25). Chaloupka se zaměřoval na pubescentní respondenty, přičemž vytvořil model pubescentního čtenáře. Závěry Chaloupkova výzkumu pubescentů jako čtenářů jsou platné dodnes. V posledních letech proběhla řada výzkumů, které byly zaměřeny na různé věkové skupiny čtenářů. Jako příklad můžeme uvést výzkum čtenářství dětí ve školním věku, kterým se zabývala Ladislava Lederbuchová, nebo výzkumy Jiřího Trávníčka, jenž se zabývá čtenářstvím obyvatelstva (Zachová, 2013, s. 25–29).

Čtenářská gramotnost a čtenářství v kontextu se základní či střední školou představují stále aktuální a dominantní témata ve společnosti. Musíme si uvědomit, že v centru pozorování stojí děti či dospívající mládež především proto, že si v tomto věku budují vztah ke knize obecně, vytvářejí si návyky, mezi které by měly patřit i ty čtenářské. Důležitý činitel, který se podílí na budování vztahu ke knize a čtení, jsou nejen školy, knihovny či jiné vzdělávací instituce, ale je to primárně rodina. Rodina v nás buduje určité hodnoty a postoje, které si odnášíme s sebou do svého dospělého života.

2 ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE

V rámci této kapitoly se budeme věnovat pojmům, které jsou s problematikou čtení a čtenářství úzce spjaty – čtení, čtenář, četba, čtenářství a gramotnost. Zároveň je nutné dodat, že jsme se již podobnou tematikou zabývali v mé bakalářské práci, která nese název *Recepce čtenářství středoškoláků*. Definice, které již jsou součástí bakalářské práce, budou v následujících podkapitolách náležitě rozšířeny o doplňující informace z odborné literatury, která se danou problematikou zabývá.

2.1 Čtení

Čtením rozumíme aktivitu, při níž získáváme informace z psaného projevu. Podle pedagogického slovníku můžeme čtení definovat jako „*druh řečové činnosti spočívající ve vizuální recepci znaků (slov, vět, nejazykových symbolů), jež jsou podnětem pro myšlenkovou činnost (porozumění významu znaků)*“ (Průcha, 2009, s. 42). Jiří Trávníček definuje ve svých publikacích čtení jako „*mediální aktivitu, která je zaměřená na knihy a jejich duševní přisvojování*“ (Trávníček, 2019, s. 33). V Lexikonu teorie literatury a kultury je pojem *čtení* přestaven jako „*duchovní činnost jedince*“ (Holý, Trávníček, 2006, s. 112). Čtení je tedy vnímáno jako aktivita, která přímo souvisí s knihami, a zároveň sehraňuje hlavní roli v rámci rozvoje ostatních kompetencí (Trávníček, 2019, s. 33). V rámci výzkumu, který je zaměřen na čtenářskou kulturu společnosti, je čtení považováno za stěžejní techniku a zanedlouho se stává předmětem různých teoretických úvah (Holý, Trávníček, 2006, s. 112). Mj. můžeme o čtení uvažovat i z hlediska literárního, potom bychom čtení definovali jako „*základní způsob vnímání literárního díla ve formě písemného projevu*“ (Vlašín, 1984, s. 63). Literární dílo tedy vstupuje do vědomí čtenáře a setkává zde s jeho dosavadními zkušenostmi. Výsledkem tohoto procesu bývá tzv. konkretizace, kdy čtenář dotváří dílo. Podle míry konkretizace hovoříme o aktivním a pasivním čtení (Vlašín, 1984, s. 63).

V rámci čtení můžeme hovořit i o různých technikách čtení, které nám mohou výrazně pomáhat při práci s textem. Mezi takové základní techniky čtení patří: metody *skimming* a *scanning*, *intenzivní* a *extenzivní* čtení (Plamitzerová, 2019 – Svět gramotnosti).

- Skimming metoda – při této metodě se zaměřujeme především na hledání hlavní myšlenky nebo podstaty sdělení. Jedná se o rychlé čtení bez zaměřování se na detaily. Skimming nám tedy pomáhá při orientaci a výběru textu, který si chceme přečíst podrobněji. Tato metoda se využívá například při čtení článků nebo při výběru knih. Při tréninku této metody můžeme dosáhnout rychlosti čtení až 700 slov za minutu.
- Scanning metoda – tato metoda je založena na hledání konkrétní informace v textu. Scanning nám umožňuje hledat konkrétní údaje, např. odjezdy autobusů, telefonní čísla apod.
- Intenzivní čtení – jedná se o techniku čtení, která je časově náročnější. Text čteme důkladně s cílem vstřebat co nejvíce informací. V rámci tohoto typu čtení si rozšiřujeme slovní zásobu a zároveň nám tato technika čtení pomáhá uchovávat informace z textu po dlouhou dobu.
- Extenzivní čtení – technika čtení, která představuje hlavně čtení sloužící pro potěšení čtenáře. Je zde zastoupen především prvek prožitku. V rámci této techniky si vybíráme texty, které nás baví a zajímají. Nemělo by se jednat o text obtížný, protože bychom se neměli zdržovat vyhledáváním neznámých slov z textu nebo měnit tempo čtení (Plamitzerová, 2019 – Svět gramotnosti).

Dále podle Vášové (1995, s. 43) rozlišujeme čtyři rozdílné způsoby čtení:

- orientační čtení: slouží k získávání základních informací, všimáme si jména autora, názvu díla, uspořádání knihy, členění do kapitol i subkapitol, zároveň sledujeme marginálie, záhlaví, obsah, grafy, obrázky a ilustrace,
- kurzorické čtení: jinými slovy čtení zběžné, při kterém rychle pročitáme text, nejčastěji využíváme při čtení odborné literatury, je zde snaha zachytit především klíčová slova či důležité pasáže, ke kterým se můžeme vracet,
- statarické čtení: jedná se o důkladné čtení a studium textu, rychlost je dána chápavostí čtenáře,
- selektivní čtení: známé také jako výběrové čtení, slouží k vyhledávání určitých údajů, jména, data, číselného údaje atd.

2.2 Čtenář

Podle Jiřího Trávnička je čtenář „*ten, kdo deklaruje, že čte (knihy)*“ (Trávniček, 2019, s. 33). Čtenáře považujeme za přímého účastníka čtenářské kultury a za duševního uživatele písemných projevů (Trávniček, 2019, s. 33). Na to, jak stanovit, koho lze a koho nelze považovat za čtenáře, se můžeme dívat dvojím způsobem: buď z hlediska počtu přečtených knih za rok, anebo z hlediska frekvence čtení (Trávniček, 2008, s. 55). Všeobecně, na základě zahraničních výzkumů, je za čtenáře pokládán ten, kdo za rok přečetl alespoň jednu knihu.

Čtení beletrie či krásné literatury umožňuje člověku naplnit jeho neuspokojené potřeby a tužby. Tyto potřeby či tužby mohou být různé, proto v souvislosti s literaturou uvažujeme o funkci literatury, kterou může literatura a její četba plnit. Rudolf Lesňák, slovenský badatel, ve svých publikacích vytvořil mnoho různých takových funkcí, podle nich poté rozlišil i typy čtenářů (Haman, 1991, s. 7). Čtenáře dělí celkem do šesti hlavních funkčních čtenářských typů:

- 1) „*racionální, tj. typ kritický, zdůrazňující při četbě hledisko poznávací,*
- 2) *estetický, zaměřující se na umělecké hodnoty ztvárnění tématu,*
- 3) *utilitární, jenž se omezuje na možnost praktického využití poznatků z četby,*
- 4) *sociativní, který se četbou dává ovlivnit ve svém společenském chování,*
- 5) *etický, hodnotící četbu z hlediska mravního (výchovného) působení,*
- 6) *emocionální, spokojující se citovým ztotožněním s některou ze zobrazovaných postav, s postojem lyrického hrdiny či s prostředím čteného díla atd.*“ (Haman, 1991, s. 7).

Jiří Trávniček, z hlediska přečtených knih za rok, dělí čtenáře do následujících šesti kategorií. Jsou to tyto:

- „*nečtenář: žádná přečtená kniha za rok (17 % populace),*
- *čtenář sporadický: 1–6 přečtených knih za rok (39 % populace),*
- *čtenář pravidelný: 7–12 přečtených knih za rok (16 % populace),*
- *čtenář stálý: 13–24 přečtených knih za rok (14 % populace),*
- *čtenář silný: 25–49 knih přečtených za rok (9 % populace),*
- *čtenář vášnivý: 50 a více přečtených knih za rok (6 % populace)*“ (Trávniček, 2008, s. 63).

2.3 Četba

Jiří Trávníček četbu definuje jako „*více než základní (mediální) aktivitu zaměřenou na knihy*“ (Trávníček, 2019, s. 33). Jedná se tedy o aktivitu, která vychází z určité vnitřní motivace, postoje a vztahu ke knihám. Jde o vztah, který nevzniká jednorázově, ale musí se dlouhodobě rozvíjet (Trávníček, 2019, s. 33). Jinými slovy četba je „*hodnotový a hodnotící akt, pro nějž je důležitý jak výběr a preference, tak výpovědní určitost*“ (Trávníček, 2017, s. 22). Ve slovníku literární teorie je četba definována jako „*nepřesné synonymum pro termín literatura*“ (Vlašín, 1984, s. 63). Mimo jiné je tento termín používán v souvislosti se žánry nižší literatury (např. zábavná či dobrodružná četba) (Vlašín, 1984, s. 63).

Proces četby musíme od procesu čtení náležitě odlišit. Čtení je proces, který představuje vnímání a uvědomování si samotného významu čteného textu. Oproti tomu četba je proces, kdy je čtenému přisuzován smysl (Nakonečný, 1965, s. 12).

Psychologové Waples, Berelson a Bradshaw rozlišují pět základních kategorií účinků četby literatury:

- 1) *„Instrumentální účinky: četba přináší určité informace, kterých jedinec využívá při řešení praktických životních problémů.*
- 2) *Prestižní účinky: čtenář patřící k určité sociálně-psychologické skupině vyhledává literaturu takového druhu, která ‚chválí‘ jeho skupinu, což zpětně posiluje jeho pozitivní vztah ke skupině a ‚vede k identifikaci s těmi, kdo dosáhli cílů, o něž usiluje sám čtenář‘.*
- 3) *Potvrzovací účinky: čtenář má určité názory na skutečnost a sporné otázky. V četbě hledá potvrzení svého stanoviska.*
- 4) *Estetické účinky: četba obohacuje estetickou zkušenost čtenáře, neboť je sama uměleckým artefaktem.*
- 5) *Rekreační funkce: uvedení autoři vysvětlují tuto funkci literatury výrazy: ‚zapomnutí na starosti‘, ‚dobré pobavení‘ a ‚příjemně strávený čas‘“* (Nakonečný, 1965, s. 5).

2.3.1 Četba jako potřeba

Mezi čtenářem a knihou vzniká vztah, který nese charakter potřeby a zvyku. Z vícero výzkumů vyplývá, že se kniha stává pro stále více lidí chtěným předmětem, je vnímána jako něco, co má svou hodnotu. Čtení se tedy stává jistou potřebou člověka. Tato hodnota může nabývat emocionálního a utilitárního charakteru. Například u lyrické knihy můžeme říct, že má emocionální charakter, a oproti tomu odborná učebnice má charakter utilitární. Jinak řečeno, kniha ve čtenáři vzbuzuje příjemné emoce a zároveň je užitečná (Nakonečný, 1965, s. 53).

Pokud vnímáme četbu jako potřebu, pak je vhodné popsat, jakým způsobem tato potřeba vzniká. Jedná se o potřebu získanou a naučenou (Nakonečný, 1965, s. 53). „*To je dáno už tím, že člověk může mít širší vztah ke knize v symbolech gest, situací, slov, jimiž si lidé předávají určité kognitivní a emotivní obsahy*“ (Nakonečný, 1965, s. 53). Všeobecně kulturní systém požaduje orientaci ve světě hodnot, které kultura produkuje, např. materiální či duchovní produkty kultury (Nakonečný 1965, s. 53).

S potřebou číst souvisí návyk. „*Čtenářský návyk je způsob, jakým čtenář zachází s knihou, jak ji získává, čte apod.*“ (Vášová, 1995, s. 40). Někdo je zvyklý si číst v určitou denní dobu, např. před spaním, číst si vleže, dělat si poznámky z četby anebo diskutovat o přečteném textu (Vášová, 1995, s. 40).

2.4 Čtenářství

Pojem *čtenářství* je využíván především v souvislosti s dětskou populací (Trávníček, 2019, s. 33). Jedná se o „*plánovité a cílené rozvíjení četby zejména za pomoci školy, knihoven a jiných vzdělávacích institucí*“ (Trávníček, 2019, s. 33). Na rozvíjení četby a podporu čtenářství existuje celá řada kampaní, projektů a podpůrných akcí (Trávníček, 2019, s. 33).

Čtenářství může být ovlivňováno různými faktory, které mohou mít biologický, psychologický a sociální charakter (Peterka, 2007, s. 104).

Biologický faktor, např. pohlaví či věk čtenáře, ovlivňuje výběr knih. Zvláště pak u nezletilých čtenářů, kolem dvanáctého roku, se čtenářské zájmy chlapců výrazně odlišují od čtenářských zájmů dívek. Z mnoha výzkumů plyne, že v dospělém věku čtou beletrii více ženy než muži. Zároveň se s věkem pojí i zkušenost, díky které dokážeme

ocenit a vychutnat si klasická díla, která jsme v mládí nedokázali docenit (Peterka, 2007, s. 104).

Psychologický faktor, např. „*intelligence (schopnost rozpoznat téma, rozlišit podstatné a nepodstatné, překonat prvoplánové čtení), zvědavost, koncentrace, vnímavost (pro důležité detaily a podprahové signály), paměť; literární vzdělanost, vzdělanost vůbec – v dospělosti čtou uměleckou literaturu spíše lidé s vysokoškolským vzděláním než bez něho*“ (Peterka, 2007, s. 104). Obecně sem řadíme i netrpělivé, uspěchané a povrchní čtení, které čtenáře často ochuzuje o zážitek. U dětí dominují zvýšená míra zvědavosti a paměť. Oproti tomu např. pozornost je u dětí velmi vratká, a to především vzhledem k dětskému aktivismu či emoční labilitě. V neposlední řadě se dítě často omezuje na prvoplánové chápání a postupně se učí rozlišovat realitu od fikce (Peterka, 2007, s. 105). Mezi znaky literární vzdělanosti patří „*kritičnost (schopnost posoudit kvalitu, poznat stereotypy, rozlišit umělecké a konvenční pojetí, vyhraněný vkus), alespoň minimální povědomí o kanonických dílech národní a světové literatury, cit pro chronologii stylů, otevřenost nezvyklým podnětům, schopnost porovnávat různá řešení stejného motivu, přemýšlet či diskutovat o obecnějším významu (smyslu) díla apod.*“ (Peterka, 2007, s. 105).

Sociální faktor představuje kulturní orientaci rodiny a školy (Peterka, 2007, s. 105). „*Čtenářství jako duchovní potřeba se zakládá již od předškolního věku v rodině a mateřské škole (příznivě působí rodina s kulturními zájmy, vlastní knihovnou, ‚prostorem‘ pro rozhovory o životě)*“ (Peterka, 2007, s. 105). Střední škola by nám poté měla poskytnout literární vzdělanost, jejím cílem by měl být kultivovaný čtenář a člověk. Své postavení má i prestiž spisovatele a literatury ve společnosti. Čtenářství bylo ovlivněno v minulosti knihtiskem a volným časem. V 18. a 19. století bylo čtení tzv. neřestí primárně ženskou. V dnešní době je čtenářství spíše na ústupu, což souvisí s rozvojem nových technologií (Peterka, 2007, s. 105–106).

2.5 Gramotnost

Gramotnost definujeme obecně pomocí pedagogického slovníku jako „*dovednost číst a psát, získávaná obvykle v počátečních ročních školní docházky*“ (Průcha, 2008, s. 70). Gramotnost vytváří předpoklady k celoživotnímu učení, které je úspěšné. V současné době rozlišujeme čtenářskou, matematickou, digitální, finanční a přírodovědnou

gramotnost (Národní ústav pro vzdělávání). „*Gramotnost obyvatel odráží ekonomické, sociální a kulturní podmínky společnosti a zároveň je také ovlivňuje*“ (Doležalová, 2014, s. 12).

2.5.1 Čtenářská gramotnost

S pojmem *čtenářství* se pojí čtenářská gramotnost, kterou definujeme pomocí pedagogického slovníku jako „*komplex vědomostí a dovedností jedince, které mu umožňují zacházet s písemnými texty běžně se vyskytujícími v životní praxi (např. železniční jízdní řád, návod k užívání léku)*“ (Průcha, 2009, s. 42). Čtenářská gramotnost je zároveň nedílnou součástí gramotnosti funkční (Průcha, 2008, s. 34). Na rozvoji čtenářské gramotnosti se výrazně podílí rodina, škola, učitel, text a osobnost čtenáře (Doležalová, 2014, s. 27).

Nejedná se pouze o dovednost umět přečíst texty a následně jim porozumět (Průcha, 2009, s. 42), „*ale také dovednosti vyhledávat, zpracovávat, srovnávat informace obsažené v textu, reprodukovat obsah textu aj.*“ (Průcha, 2009, s. 42). Čtenářská gramotnost je pravidelně zkoumána v rámci mezinárodních výzkumů zemí OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj), a to například v projektech PISA (Programme for International Student Assessment, v letech 2000, 2003, 2006) a v projektu PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study, 2001) (Průcha, 2009, s. 42).

Mezinárodní výzkum PISA (Programme for International Student Assessment) definuje čtenářskou gramotnost jako „*schopnost porozumět textu, přemýšlet o něm, posuzovat ho, zabývat se jím a používat ho k dosažení vlastních cílů, k rozvoji vlastních vědomostí a potenciálu a k aktivní účasti ve společnosti*“ (Česká školní inspekce, PISA, 2019, s. 12). V rámci mezinárodního výzkumu PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) čtenářskou gramotnost definujeme jako „*schopnost porozumět formám psaného jazyka, které vyžaduje společnost a/nebo oceňují jednotlivci, a tyto formy používat. Čtenáři mohou odvozovat význam z různorodých forem textů. Čtou, aby se učili, aby se začlenili do společenství čtenářů ve škole i v každodenním životě, a také pro zábavu*“ (Česká školní inspekce, 2022, s. 12).

2.5.1.1 Složky a znaky čtenářské gramotnosti

V rámci čtenářské gramotnosti se prolíná celkem šest rovin, z nichž každá je důležitá a nezanedbatelná. Složky jsou následující (Košťálová, 2010, s. 14–15):

- vztah ke čtení – rozvoj čtenářské gramotnosti souvisí s potěšením z četby, čtení by mělo čtenáři přinášet radost či způsob relaxace. Především by se četba měla stát vnitřní potřebou,
- doslovné porozumění – představuje další neopominutelnou složku čtenářské gramotnosti. Znamená to, že by čtenář měl mít osvojenou dovednost dekódovat psaný text a poté mu i porozumět, a to za pomoci dosavadních zkušeností, znalostí, schopností a kompetencí,
- vysuzování – znamená, že by měl čtenářsky gramotný člověk umět z přečteného textu vyvozovat závěry a měl by být schopen posuzovat text z různých hledisek,
- metakognice – představuje dovednost a schopnost provést sebereflexi vlastního čtení a na základě této sebereflexe volit texty, způsob čtení, sledovat a vyhodnocovat porozumění textu a následně volit i vhodné strategie, které mohou vést k lepšímu porozumění,
- sdílení – znamená, že čtenářsky gramotný člověk dokáže sdílet své prožitky, porozumění a pochopení s dalšími čtenáři,
- aplikace – znamená, že čtenářsky gramotný člověk využívá četbu k osobnímu rozvoji (Košťálová, 2010, s. 14–15).

2.5.2 Funkční gramotnost

Funkční gramotnost „*znamená vybavenost člověka pro realizaci různých aktivit potřebných pro život v současné civilizaci*“ (Průcha, 2008, s. 67). V tomto kontextu hovoříme o gramotnosti v literární, dokumentové či numerické oblasti. To znamená, že jedinec dokáže nejen číst, ale také chápat obtížnější texty, vyplňovat formuláře, orientovat se v grafech a tabulkách apod. Výsledky různých výzkumů nám ukazují, že přibližně 10 % dospělých je funkčně negramotných, a to i přesto, že absolvovali povinnou školní docházku (Průcha, 2008, s. 67).

3 ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST JAKO SOUČÁST RÁMCOVÝCH VZDĚLÁVACÍCH PROGRAMŮ (RVP) A JAKO JEDEN Z POŽADAVKŮ SPOLEČNÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY Z ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY

Čtenářská gramotnost jako součást rámcových vzdělávacích programů (RVP) a jako jeden z požadavků společné části maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury je již podrobně popsána v rámci mé bakalářské práce. Tato kapitola bude sloužit jako shrnutí důležitých informací. Všechny informace budou tedy vycházet z práce, která nese název Recepte čtenářství středoškoláků (Kunická, 2021), pokud nebude uvedeno jinak.

3.1 Čtenářská gramotnost jako součást rámcových vzdělávacích programů (RVP)

Považuji za nutné uvést alespoň základní charakteristiku rámcového vzdělávacího programu. Jedná se o systém kurikulárních dokumentů pro vzdělávání žáků od tří do 19 let, zároveň je v souladu s principy kurikulární politiky stanovené v tzv. Bílé knize. Ta představuje „systémový projekt, formulující myšlenková východiska, obecné záměry a rozvojové programy, které mají být směrodatné pro vývoj vzdělávací soustavy ve střednědobém horizontu“ (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2001, s. 7). Jedná se o základní dokument, ze kterého vycházejí jednotlivé realizační plány (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2001, s. 7).

Kurikulární systém je rozdělen do dvou úrovní, a to na státní a školní. Státní úroveň představuje rámcové vzdělávací programy (RVP) pro jednotlivé etapy vzdělávání, předškolní, základní a střední vzdělávání. Školní úroveň představuje školní vzdělávací programy (ŠVP), které si jednotlivé školy vytvářejí samy podle zásad obsažených v RVP a vydávány jsou řediteli školy. Všeobecně rámcové vzdělávací programy stanovují konkrétní cíle vzdělávání, klíčové kompetence, vzdělávací oblasti a jejich organizační podmínky uspořádání (RVP ZV, 2021, s. 5).

„Rámcové vzdělávací programy pro vyšší sekundární vzdělávání se dělí na RVP pro gymnázia (RVP G) a RVP pro střední odborné vzdělávání (RVP SOV). RVP středního odborného vzdělávání se dále dělí podle kategorií oborů vzdělání“ (Kunická, 2021, s. 19).

V rámci bakalářské práce jsme se zabývali čtenářskou gramotností, a to konkrétně v RVP pro vyšší sekundární vzdělávání. Zjistili jsme, že *„i přesto, že očekávané výstupy předpokládají čtenářsky vzdělaného jedince, přímou zmínku o čtenářské gramotnosti v RVP G a RVP SOV nenajdeme“ (Kunická, 2021, s. 22).* Věnovali jsme pozornost studii Veroniky Laufkové, která zkoumala čtenářskou gramotnost z pohledu rámcových vzdělávacích programů na středních školách. Nejprve jsme se zaměřili v rámci studie Laufkové na RVP pro gymnázia, a poté na RVP středních odborných škol (Kunická, 2021, s. 22).

Za pomoci studie Laufkové jsme došli k závěrům, že se hlavním cílem na čtyřletých gymnáziích a na vyšším stupni víceletých gymnázií stala příprava žáků na další vysokoškolské studium. Přestože RVP G očekává čtenářsky gramotného jedince, není čtenářská gramotnost v dostatečné míře v RVP G zahrnuta. V rámci průřezových témat je čtenářská gramotnost zastoupena v průřezovém tématu Mediální výchova (Kunická, 2021, s. 23).

Co se týká RVP pro obory středního vzdělávání s maturitní zkouškou a pro obory s výučním listem, dospěli jsme k závěru, že se v obecné rovině neliší, avšak čtenářská gramotnost je v RVP SOV častěji uváděna než v RVP G. Zároveň je zde kladen větší důraz na budování vztahu ke čtenářství. V rámci průřezových témat se čtenářská gramotnost vyskytuje v tématu Občan v demokratické společnosti (Kunická, 2021, s. 24).

3.2 Čtenářská gramotnost jako jeden z požadavků společné části maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury

Zkouška z českého jazyka a literatury je jednou z povinných částí maturitní zkoušky, skládá se celkem ze tří částí, a to z didaktického testu, písemné práce a ústní zkoušky (Katalog požadavků ČJL, 2016, s. 5).

- Didaktický test – jak již bylo uvedeno, ačkoli se čtenářská gramotnost v rámci rámcových vzdělávacích programů neřadí mezi jejich hlavní cíle, RVP všeobecně očekává čtenářsky gramotného jedince. Z tohoto důvodu jsme usuzovali, že bude čtenářská gramotnost součástí didaktických testů. Proto jsme se zabývali jednotlivými požadavky, které jsou na žáky kladeny. Odhalili jsme, že didaktický test je především zaměřen na základní literární a jazykové znalosti a dovednosti, mj. má žák prokázat, že dokáže porozumět celému textu nebo jeho částem (Kunická, 2021, s. 26).
- Písemná práce – pokud bychom měli uvést alespoň stručnou charakteristiku písemné práce, pak se jedná o část zkoušky, kde jsou testovány žákovy dovednosti tvorby souvislého textu. Její minimální rozsah je 250 slov. V rámci práce Recepce čtenářství středoškoláků jsme uvedli, že si žák vybírá vždy jedno zadání, které může obsahovat výchozí text, nebo např. tabulku, graf, obrázek, schéma atd. Došli jsme k závěru, že žák nejenže musí prokázat, že porozuměl textu a získal z něho informace, ale i dokázat informace dále interpretovat (Kunická, 2021, s. 27).
- Ústní část – v neposlední řadě jsme se zabývali ústní částí maturitní zkoušky, která představuje rozbor a interpretaci uměleckého a neumělecké textu. Žák zároveň odevzdává seznam 20 literárních děl, která si podle daných kritérií zvolil předem ze seznamu maturitní četby, pro výběr maturitních zadání, a v průběhu zkoušky si losuje jeden pracovní list, který vytváří daná střední škola nebo gymnázium (Kunická, 2021, s. 28).

4 VÝZKUMY ZABÝVAJÍCÍ SE ČTENÁŘSTVÍM A ČTENÁŘSKOU GRAMOTNOSTÍ

Výzkumy, které se zabývají čtenářstvím a zejména čtenářskou gramotností, můžeme rozdělit na výzkumy, jejichž cílovou skupinou je dospělá populace, a výzkumy, které se zaměřují na školní mládež.

Na čtenářství a čtenářskou gramotnost dospělých se orientují následující výzkumy:

- výzkum IALS,
- výzkum SIALS,
- výzkum ALL,
- současné testování – PIAAC.

Na čtenářství a čtenářskou gramotnost školní mládeže se orientují tyto výzkumy:

- výzkum RLS,
- výzkum PIRLS,
- výzkum PISA.

4.1 Výzkumy čtenářství a čtenářské gramotnosti dospělých

4.1.1 Výzkum IALS

Vůbec první mezinárodní výzkum gramotnosti dospělých nesl název International Adult Literacy Survey (IALS). Probíhal v 90. letech 20. století, a to ve třech fázích (v letech 1994, 1996 a 1998), celkem ve 22 zemích. Samotný projekt byl podporován světovými organizacemi – OECD¹, UNESCO², EUROSTAT³ (PIAAC – Mezinárodní výzkum dospělých).

---

¹ Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

² Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu

³ Statistický úřad Evropské unie

Gramotnost v rámci tohoto výzkumu byla vnímána jako „*kontinuum dovedností, které sahá od nízké úrovně až po vysokou*“ (PIAAC – Mezinárodní výzkum dospělých). Definována tedy byla jako „*schopnost chápat a používat tištěné informace při každodenních aktivitách, doma, v práci i v občanském životě za účelem dosahování vlastních cílů a rozvíjení vědomostí a potenciálu*“ (PIAAC – Mezinárodní výzkum dospělých).

Gramotnost tedy byla rozdělena do tří oblastí, a to na:

- literární gramotnost (práce se souvislými texty),
- dokumentovou gramotnost (práce s nesouvislými texty),
- kvantitativní gramotnost (aplikace aritmetických operací v tištěných textech) (PIAAC – Mezinárodní výzkum dospělých).

4.1.2 Výzkum SIALS

Označení SIALS (Second International Adult Literacy Survey) se vžilo v souvislosti s druhou a třetí fází výzkumu IALS. Česká republika se v roce 1998 zúčastnila třetí fáze tohoto výzkumu. Z výsledků bylo patrné, že čeští dospělí v porovnání s ostatními zeměmi prokázali vysokou úroveň v rámci kvantitativní gramotnosti, která představuje dovednost aplikovat aritmetické operace v tištěných textech, a v rámci dokumentové gramotnosti, která ukazuje schopnost získávat informace z nesouvislých textů. Oproti tomu byla zjištěna nízká úroveň literární gramotnosti. V České republice byly tedy zjištěny nejvyšší rozdíly mezi jednotlivými složkami gramotnosti, v ostatních zemích byly výsledky vyrovnanější (PIAAC – Mezinárodní výzkum dospělých).

4.1.3 Výzkum ALL

Výzkum ALL (Adult Literacy and Lifeskills Survey) proběhl na začátku 21. století, a to ve dvou fázích (první v roce 2003, druhá v letech 2006–2008). Jednalo se o výzkum gramotnosti a životních dovedností dospělých. Celkem se do něj zapojilo 11 zemí, Česká republika mezi zúčastněné země nepatřila (PIAAC – Mezinárodní výzkum dospělých). Šetření navazovalo na výzkum IALS a zaměřilo se na „*literární a dokumentovou gramotnost, doménu kvantitativní gramotnosti koncepčně rozšířilo na numerickou gramotnost*“ (PIAAC – Mezinárodní výzkum dospělých).

4.1.4 Výzkum PIAAC

Výzkum PIAAC (Programme for the International Assessment of Adult Competencies) je zaměřen na „*klíčové dovednosti dospělé populace (16–65 let) potřebné pro úspěch a uplatnění na trhu práce i v občanském životě*“ (PIAAC – Mezinárodní výzkum dospělých). Je organizován Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) v desetiletých cyklech. V letech 2011–2017 se výzkum uskutečnil celkem ve třech vlnách, celkově se zapojilo 39 států. Výzkum se primárně neorientuje na naučené znalosti, ale na „*komplexní dovednosti potřebné pro zvládání každodenních životních situací*“ (PIAAC – Mezinárodní výzkum dospělých).

Testované dovednosti jsou rozděleny do tří oblastí, jimiž jsou:

- čtenářská gramotnost,
- numerická gramotnost,
- řešení problémů (PIAAC – Mezinárodní výzkum dospělých).

Výsledky výzkumu přináší informace o tom, zda jsou občané připravováni pro uplatnění na trhu práce, dále mohou poskytnout informace o rozdílech mezi různými skupinami, například mezi muži a ženami apod. (PIAAC – Mezinárodní výzkum dospělých).

4.2 Výzkumy čtenářství a čtenářské gramotnosti školní mládeže

Výzkumy týkajícími se čtenářství a čtenářské gramotnosti školní mládeže jsme se již zabývali v rámci mé bakalářské práce, která nese název *Recepce čtenářství středoškoláků* (Kunická, 2021), z níž budeme v této kapitole vycházet, pokud nebude uvedeno jinak. Provedeme pouze stručnou charakteristiku výzkumů RLS, PIRLS a PISA.

4.2.1 Výzkum RLS

Výzkum RLS probíhal na základních školách ve třetím a osmém ročníku v roce 1995. Jednalo se vůbec o první výzkum čtenářské gramotnosti v České republice, jehož název byl *Studie čtenářské gramotnosti v České republice*. V mezinárodním srovnání byl výzkum realizován pod názvem *Reading Study*, z něhož tedy plyne zkratka RLS (Kunická, 2021, s. 29).

4.2.2 Výzkum PIRLS

Výzkum PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) je zaměřen na čtenářskou gramotnost ve čtvrtých ročnících základních škol. Probíhá cyklicky, a to jednou za pět let od roku 2001. Je organizován Mezinárodní asociací pro hodnocení výsledků vzdělávání – IEA (International Association for the Evaluation of Educational Achievement) (Kunická, 2021, s. 29).

4.2.3 Výzkum PISA

Výzkum PISA (Programme for International Student Assessment) zkoumá čtenářskou gramotnost v mezipředmětovém kontextu. Je organizován Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) a testování probíhá jednou za tři roky. V každém ročníku je věnována větší pozornost jednomu z následujících odvětví: český jazyk, matematika a přírodovědné vědy. Výzkum je zaměřen na žáky devátého ročníku základních škol nebo prvního ročníku škol středních (Kunická, 2021, s. 30).

5 ADOLESCENCE

Považuji za důležité definovat období adolescence a blíže charakterizovat její jednotlivá stadia, jelikož do tohoto období vývoje řadíme právě žáky středních škol. Období adolescence neboli česky dospívání je významnou životní etapou každého člověka, která s sebou přináší mnoho změn, jež se mohou výrazně podílet na čtenářském chování a postoji žáků na středních školách. Z tohoto důvodu by měl každý, kdo pracuje s dospívající mládeží, mít snahu jí porozumět.

5.1 Adolescence a její jednotlivá stadia

„*Termín adolescence je odvozen z latinského slovesa adolescere (dorůstat, dospívat, mohutnět)*“ (Macek, 2003, s. 9). Poprvé byl tento pojem použit v 15. století. Tradičně je adolescence oddělována od pubescence. Pubescence, v českém prostředí dospívání, označuje období mezi jedenáctým a patnáctým rokem života jedince. Někteří autoři ji ještě poté dělí na tzv. prepubertu a pubertu. Adolescence označuje ve většině případů období od 15 do 20 let (Macek, 2003, s. 9). Petr Macek ve své publikaci upřednostňuje periodizaci, podle které adolescence označuje období od 10 do 20 let, tzn. období mezi dětstvím a dospělostí. Tuto životní etapu Petr Macek dále diferenciuje na další tři fáze: časnou adolescenci, střední adolescenci a pozdní adolescenci. Marie Vágnerová období adolescence rozděluje na dvě fáze, a to na ranou adolescenci a na pozdní adolescenci (Vágnerová, 2021, s. 1008–1010). V rámci této práce využijeme charakteristiku jednotlivých fází podle Petra Macka.

Časná adolescence představuje období přibližně od deseti, popřípadě jedenácti do třinácti let. Projevují se první biologické a fyzické změny. V průběhu tohoto období se začíná zvyšovat zájem o vrstevníky opačného pohlaví, který je posilován pohlavním pudem. Dochází k některým změnám, které jsou podmíněny spíše společenskými podmínkami než těmi biologickými (Macek, 2003, s. 35).

Období střední adolescence je většinou vymezeno mezi čtrnáctým a šestnáctým rokem života. Adolescenti se často snaží odlišovat od svého okolí, to se může projevovat například odlišným oblékáním nebo posloucháním specifické hudby atd. (Macek, 2003, s. 36). „*Střední adolescence je charakterizována změnami, které si způsobují*

adolescenti sami“ (Macek, 2003, s. 36). Typickým znakem pro období střední adolescence je hledání osobní identity (Macek, 2003, s. 36).

Pozdní adolescence je období obvykle od sedmnácti do dvaceti let, případně může trvat i déle (Macek, 2003, s. 36). Jedná se o etapu života, pro kterou je charakteristická *„potřeba někam patřit, podílet se na něčem a něco s druhými sdílet“* (Macek, 2003, s. 36). Dospívající v tomto období uvažují o svých budoucích cílech a plánech, osvojují si své dospělé role, například při rozhodování o vysokoškolském studiu, při hledání pracovního uplatnění nebo často vstupují do manželství či se stávají rodiči (Macek, 2003, s. 36).

5.2 Adolescence a čtenářství

Následující část práce se zabývá vztahem adolescentů ke knihám a čtení, který se odráží v trávení jejich volného času nebo výběru titulů a žánrů. Dále budeme věnovat pozornost užívání elektronických knih a audioknih dospívajícími, návštěvám veřejné či školní knihovny nebo povinné školní četbě.

Jedná se o poslední vývojové období před dospělostí. Ukončuje se tělesný i duševní vývoj. Adolescent vstupuje do světa dospělých, a to po stránce sociální i pracovní (Vášová, 1995, s. 128). *„Myšlení je charakterizováno schopností analýzy a syntézy, logikou, schopností úmyslného a dlouhodobého soustředění“* (Vášová, 1995, s. 128). Mladí lidé jsou často kritičtí k sobě samým i k ostatním dospělým, touží po samostatnosti a po radikálních změnách. Období je charakteristické zralostí jedinců, a to v oblasti erotické, estetické a morální (Vášová, 1995, s. 128). *„U adolescentů pozorujeme značnou diferenciaci a specializaci zájmů jak kulturních, tak technických, vědeckých či sportovních, což souvisí především s povoláním nebo studijním zaměřením, ale i s osobními zálibami, „koničky““* (Vášová, 1995, s. 128). Četba se stále shoduje se zájmy dospělých čtenářů, pořád převládá zájem o dobrodružnou literaturu, o detektivky, cestopisy, o společenský román, o literaturu současnou i klasickou a o poezii. Není vyhledávána tzv. braková literatura, která je typická pro předchozí období, ale naopak literatura je pramenem pro sebevzdělávání. Mladý člověk získává skrze četbu nové poznatky, které mu umožňují utvářet si své vlastní názory a konfrontovat je s okolím (Vášová, 1995, s. 128–129).

5.2.1 Volný čas a čtenářství

V období adolescence roste na významu především sociální kontakt, a často i sportování. Dospívající si již plánují své volnočasové aktivity samostatně, postupně jim ubývají kroužky. Mezi každodenní aktivity patří sociální sítě, vyhledávání informací na internetu, poslech hudby, sledování filmů a seriálů. Nejpopulárnějšími sociálními sítěmi jsou především Facebook, Snapchat a Instagram. Přesto své zastoupení ve volnočasových aktivitách mládeže má i četba. Nejčastější argument, proč adolescenti nečtou, je ten, že nemají dostatek volného času, a to z důvodu přibývajících povinností v rámci školy. Výzkumy ale ukazují, že silní čtenáři jsou právě ti jedinci, kteří se naopak věnují pečlivě přípravě do školy. Proto důvodem nečtenářství adolescentů bývá spíše fakt, že dávají přednost méně náročným volnočasovým aktivitám (Friedlanderová, Prázová, Landová, Richter, 2018, s. 30–33). Nejčastěji uváděné důvody, proč adolescenti čtou knihy, jsou např., že je kniha zaujme, mají odevzdat povinnou četbu nebo dostanou knihu jako dárek apod. (Friedlanderová, Prázová, Landová, Richter, 2018, s. 60).

5.2.2 Výběr titulů a žánrů

Volba žánrů mládeže mezi 15.–19. rokem života je ovlivněna především věkem a pohlavím. Adolescenti si nejčastěji vybírají knihu podle žánru, podle seznamu povinné školní četby a v neposlední řadě na základě doporučení kamarádů. S přibývajícím věkem se čtenáři orientují při výběru knih i podle autora. To se projevuje častěji u čtenářů, kteří mají vzdělanější rodiče. U adolescentů hrají důležitou roli u výběru knih i média a internet. Na internetu o knize často získávají mnoho informací, a to skrze recenze, žebříčky nejlepších knih nebo doporučení. Mimo jiné adolescenti stále získávají knihy jako dárek, případně si je mají možnost vybrat v rodinné knihovně (Friedlanderová, Prázová, Landová, Richter, 2018, s. 65–72).

5.2.3 Elektronické knihy

Elektronické knihy se stávají v současné době stále rozšířenějším a oblíbenějším fenoménem. Pro čtenáře se stávají atraktivními nejen díky své snadné manipulaci a dostupnosti, ale i díky tomu, že šetří místo v knihovně nebo že lze elektronické knihy číst i ve tmě. Přesto můžeme tvrdit, že prozatím většina českých čtenářů dává přednost knihám tištěným (Friedlanderová, Prázová, Landová, Richter, 2018, s. 73).

Četba elektronických knih je podmíněna věkem, stále více přibývá čtenářů elektronických knih, a to právě mezi 15.–19. rokem života. Avšak pořád jsou upřednostňovány knihy v papírové podobě (Friedlanderová, Prázová, Landová, Richter, 2018, s. 78). Čtenáři na tištěných knihách „*oceňují vůni, obracení stránek atd.*“ (Friedlanderová, Prázová, Landová, Richter, 2018, s. 79). Čtenáři, kteří patří mezi ty, kdo čtou převážně knihy v elektronické podobě, bývají často považováni za silné čtenáře. Protože v České republice stále převažuje preference knih papírových, nemůžeme hovořit o tom, že by četba elektronických knih měla významný vliv na čtenářství dětí a mládeže (Friedlanderová, Prázová, Landová, Richter, 2018, s. 79).

5.2.4 Audioknihy

Audioknihy získávají stále větší pozornost. „*Poslech audioknih láká posluchače zejména tím, že jim umožňuje věnovat se při poslechu dalším činností*“ (Friedlanderová, Prázová, Landová, Richter, 2018, s. 81). Posluchač může poslouchat audioknihy nejen doma, ale např. i na cestách apod. (Friedlanderová, Prázová, Landová, Richter, 2018, s. 81).

Posluchačů audioknih přibývá ve věku 17–19 let, a to z důvodu rostoucího globálního trendu, který podle zahraničních studií souvisí se „*zvýšenou potřebou četby titulů k maturitě nebo jinými faktory*“ (Friedlanderová, Prázová, Landová, Richter, 2018, s. 83).

5.2.5 Povinná školní četba

Jedním z hlavních cílů výuky českého jazyka a literatury je rozvoj pozitivního vztahu k četbě a celoživotnímu čtenářství, a to na základních i středních školách. Avšak nesmíme zapomínat, že nejdůležitější pro rozvoj celoživotního čtenářství je rodina. Škola se snaží žáky nejčastěji motivovat ke čtení skrze povinnou nebo doporučenou četbu (Friedlanderová, Prázová, Landová, Richter, 2018, s. 85).

Na střední škole má povinná školní četba a její výstupy různou podobu: „*od čtenářských deníků, zápisů, písemných referátů až po ústní referáty, diskuze aj.*“ (Friedlanderová, Prázová, Landová, Richter, 2018, s. 90). Povinná školní četba má mnoho odpůrců, kteří „*často argumentují tím, že studenti ji stejně nečtou a podklady k vypracování výstupů stahují z internetu*“ (Friedlanderová, Prázová, Landová, Richter, 2018, s. 93). Tuto skutečnost potvrdilo již mnoho výzkumů. Část studentů vypověděla,

že je povinná školní četba dovedla k titulům, které je zaujaly, ale sami by se k nim nedostali. Ani odborníci se nemohou shodnout, zda je povinná školní četba důležitá pro rozvoj čtenářské gramotnosti a celoživotního čtenářství. Panují ale obavy ohledně jejího zrušení, protože pokud se nechá studentům volný výběr, někteří z nich nebudou číst vůbec, anebo se omezí pouze na brakovou literaturu. Nejčastěji tedy školy volí takzvanou zlatou střední cestu, což znamená, že si studenti vybírají tituly ze seznamu doporučené literatury sami (Friedlanderová, Prázová, Landová, Richter, 2018, s. 93). „*Ideálním řešením by však možná byl individuální seznam doporučené četby vytvořený na míru potřebám každého studenta*“ (Friedlanderová, Prázová, Landová, Richter, 2018, s. 93).

5.2.6 Návštěva knihoven

K pozitivnímu vnímání knihoven přispívá nejen rodina, ale i mateřská či základní škola. Studenti knihovnu vnímají jako místo pro studium a učení. Nejčastěji ji navštěvují z důvodu možnosti vypůjčit si knihu, ke které nemají přístup doma. Z mnoha výzkumů mj. plyne, že studenti více navštěvují veřejné knihovny než ty školní. Mezi důvody, proč adolescenti nechodí do knihoven, patří nedostatek volného času nebo nezájem o knihy a čtení (Friedlanderová, Prázová, Landová, Richter, 2018, s. 131).

6 LITERÁRNÍ HRDINA

V následující kapitole provedeme bližší charakteristiku literárního hrdiny, který se v průběhu vývoje jedince mění a vyvíjí. Součástí diplomové práce je výzkumná část, která se zabývá literárním hrdinou respondentů v období dětství, a poté i v období adolescence. Jako hrdinu obecně označujeme hlavní postavu příběhu, která bývá ve většině případů kladná. „*Termín hrdina původně souvisel s heroickým charakterem postavy, dnes jej využíváme výhradně bez hodnotícího příznaku*“ (Peterka, 2007, s. 218). V moderní literatuře se setkáváme s hrdinou či protagonistou příběhu jako s tzv. antihrdinou, který představuje nevýjimečného, pasivního outsidera (Peterka, 2007, s. 218).

Literární postavu pomocí Lexikonu teorie literatury a kultury definujeme jako „*postavu vyskytující se ve fikcionálních textech, která je lidská nebo se přinejmenším podobá člověku*“ (Holý, Trávníček, 2006, s. 616). Josef Peterka (2007) v publikaci Teorie literatury pro učitele chápe literární postavu jako bytost či subjekt, který se v příběhu vyskytuje (Peterka, 2013, s. 217). Můžeme tedy říci, že literární postavou v epice a dramatu je „*všeobecně každý fiktivní subjekt, vystupující v literárním díle*“ (Vlašín, 1984, s. 286). Jinými slovy bez postav nemohou existovat ani příběhy (Peterka, 2013, s. 217).

6.1 Literární hrdina v rámci vývoje čtenáře

V následující podkapitole se budeme věnovat literárnímu hrdinovi v rámci vývoje čtenáře. Nejprve si však charakterizujeme pojmy *kontemplace* a *identifikace*, které jsou pro tuto podkapitolu klíčové.

6.1.1 Kontemplace

Pojem *kontemplace* „*představuje (i v souvislosti s literárními příběhy) soustředěné přemýšlení čtenáře či posluchače, ponoření se do sebe až rozjímání, hloubání a přemítání*“ (Homolová, 2010, s. 56).

6.1.2 Identifikace

Podle Kateřiny Homolové (2010, s. 56) je identifikace „*na obecné rovině zjišťováním, zjištěním a určením totožnosti. Psychologicky jde o ztotožnění se s jinou osobou, které se projevuje jejím napodobováním, zaujímáním jejích postojů a názorů (např. dítěte s jedním z rodičů)*“.

6.1.3 Vývoj literárního hrdiny

Literární hrdina se v průběhu života čtenáře proměňuje. V dětství prožívá malý čtenář nebo spíše malý posluchač společně s hrdinou život v knize. Dítě nevědomě vyjadřuje své pocity (pláč, strach, smích apod.) a emoce k hrdinovi nebo k samotnému ději. V souvislosti s dětským čtenářstvím hovoříme o tzv. duševní příbuznosti, kdy se samo dítě stává hrdinou knihy. Dítě má tu schopnost vžít se do zvířat či neživých předmětů. S hrdinou knihy se dítě sblíží pomocí společných vlastností, chyb nebo rolí (Homolová, 2010, s. 58). Pro dítě představuje literární hrdina nositele vzorové akce či model zvládnutelnosti překážek světa dospělého člověka (Chaloupka, 1971, s. 34).

Pubescenti často vyhledávají dobrodružnou literaturu. V tomto období mívají často nereálné a nepravděpodobné tužby, které jsou obranou před obavami z nesplnění cílů reálných. Pubescenti hledají životní úspěch, a právě hrdina dobrodružné literatury je často úspěšný (Chaloupka, 1982, s. 381). Pubescentní čtenář zaměňuje své vlastní já za hrdinu. Ten čtenáře láká tím, že je hrdinou mimo životní realitu a dovede řešit problémy dospělých. Záměnu vlastního já s hrdinou nazýváme identifikací s hrdinou (Chaloupka, 1982, s. 383). Identifikace čtenáře s hlavním hrdinou příběhu představuje hledání své vlastní identity (Chaloupka, 1971, s. 64). Zároveň dochází k tomu, že pubescent „*obohacuje hrdinu svými rysy souběžně s tím, jak přejímá rysy jeho*“ (Chaloupka, 1971, s. 64–65). Pro čtenáře v období pubescence je charakteristická potřeba literárního hrdiny jako vzoru, s nímž se čtenář ztotožňuje. Převažuje zde preference blízkého, důvěrného, příjemného a chápavého kamaráda v podobě literární postavy (Homolová, 2012, s. 23). V pubescenci mj. dochází k diferencii četby podle pohlaví čtenáře (Homolová, 2008, s. 27).

Právě pojem *identifikace* hraje důležitou roli, hovoříme-li o literárním hrdinovi. „*Ztotožnění identifikace čtenáře s hrdinou a fabulí knihy má pak často povahu předjímání, anticipace vlastního života: čtenář knihy o kosmonautech chce být*

kosmonautem, čtenář cestopisu chce jezdit do cizích krajin)“ (Chaloupka, 1971, s. 33). Z tohoto důvodu je populární dobrodružná literatura, staví před děti úspěšného hrdinu, můžeme říci jakýsi vzor. Dobrodružná literatura nabízí únik z každodenní reality, proto je tak oblíbená napříč různými věkovými skupinami. Často může docházet k tomu, a to hlavně u dětí, že napodobují literárního hrdinu pomocí vnějších (slovník, gesta, oblékání) nebo vnitřních projevů (chování, povahové rysy, životní názory) (Chaloupka, 1971, s. 33).

7 ČTENÁŘSKÉ ŽIVOTOPISY

Tato kapitola se bude podrobněji věnovat tématu čtenářských životopisů. Nejprve bude definován samotný pojem *životopis* nebo též *biografie*, dále bude charakterizován životopis čtenářský.

7.1 Životopis

Životopis neboli biografie, jakožto žánr, se těší stále větší popularitě. Obecně ho charakterizujeme jako líčení života osobnosti na základě např. vzpomínek, deníků apod. Sami jsme schopni vytvářet životopisy, v nichž většinou bereme ohled na své role, profesi či naše osobní hodnotové preference apod. Jako příklad můžeme uvést rodinný, profesní, zájmový nebo vzdělávací životopis atd. (Trávníček, 2017, s. 27–31).

Pedagogický slovník pojem *životopis* nebo také *biografie* definuje jako „*popis života, životní dráhy jednotlivce. V pedagogickém kvalitativním výzkumu se používá jako metoda, při níž informant vypravuje svou životní historii a výzkumník v ní identifikuje vlivy např. působení rodiny, školy aj. na vzdělávací či profesní dráhu*“ (Průcha, 2008, s. 25).

Kateřina Homolová ve své publikaci Možnosti zkoumání současného dospívajícího čtenáře uvádí definici následující: „*biografií obecně rozumíme písemnou formou zachycenou či orálně vyprávěnou minulost konkrétního člověka. Je to životní příběh jedince sepsaný nebo vyprávěný buď jím samotným, nebo i jinou osobou*“ (Homolová, 2012, s. 104). Biografie je složena z dílčích narativ. Narativum představuje subjektivní pohled respondenta na minulost a ten se stává narativem až v tom okamžiku, kdy je vyřčen (Homolová, 2012, s. 104).

7.1.1 Čtenářské životopisy

Čtenářský životopis všichni nosíme uvnitř sebe, třebaže si to ani neuvědomujeme. Příčinou může být fakt, že být čtenářem pro běžného jedince neznamena totéž jako profese či role. Primárně nečteme proto, abychom vykonávali určitou činnost nebo se stali čtenářem, ale abychom získali informace, vzdělávali se, abychom si zpříjemnili čas nebo zkrátili dobu čekání např. na autobus apod. Pokud bychom se měli zamyslet a vyprávět náš vlastní životopis, ve většině případů by nás nenapadlo zmínit knihu, která

ovlivnila náš život, nebo bychom v rámci profesního životopisu neuvedli fakt, že nás nebavila povinná školní četba nebo že mezi naše oblíbené žánry patří detektivky (Trávníček, 2017, s. 33).

Co se týká charakteristiky čtenářských životopisů, můžeme tvrdit, že „*charakterizují jednotlivá období lidského života z hlediska čtenářství a jsou hlavním pramenem pro poznání jednotlivých fází čtenářského vývoje jedince*“ (Homolová, 2012, s. 104). Jedná se o typ kvalitativního výzkumu, který se uskutečňuje pomocí metody orální historie, nahrávaných a poté přepisovaných rozhovorů s jednotlivými respondenty nebo také narátory. Díky němu získáme vše o jejich čtenářském životě. Tuto metodu využíváme právě tehdy, když chceme hlouběji porozumět postojům či motivům jedince k četbě (Homolová, 2012, s. 104).

Čtenářská biografie je popsána z pozice čtenáře a jeho chápání čtenářství. Životopis vzniká na základě rámcově strukturovaných rozhovorů, které probíhají mezi tazatelem a respondentem neboli narátorem. Tímto způsobem je zjišťován vývoj četby čtenáře od raného mládí až doposud, kdo ho k četbě přivedl, zda v nějaké fázi života na četbu zanevřel nebo zda mu byla četba knih v některých těžkých chvílích nápomocná apod. (Homolová, 2012, s. 105).

Životopisy neboli biografie lze získat pomocí následujících metod (Homolová, 2012, s. 105–109):

- Orální historie – představuje metodu sběru dat, která jsou nahrávána v rámci rozhovoru, který je veden tazatelem. Rozhovor má formát otázka–odpověď. Tazatel mívá většinou dopředu základní informace o dotazovaném. Takový rozhovor je veden na určité téma a slouží jako přístupný pramen dalším badatelům.
- Narativní interview – v rámci této metody je dotazovaný pobízen k volnému líčení osobního příběhu. Tato metoda má celkem dvě fáze. V té první pokládá tazatel otázku, která je vnímána jako výzva k vyprávění dotazovaného jedince. Druhá fáze je tzv. fáze dotazovací, kdy tazatel klade internální nebo externální otázky. Internální otázky se týkají tématu, které bylo líčeno, a externální otázky se týkají témat, jež líčena nebyla, ale tazatele zajímají.
- Biografický výzkum – týká se jednotlivce nebo malého počtu jedinců či může probíhat v rámci instituce. Biografie je rekonstruována a interpretována druhou

osobou. Biografický materiál je shromažďován z dopisů, rozhovorů, deníků, zápisníků apod.

- Biografický rozhovor – váže se vždy k určité historické události. Dotazovaný tuto událost prožil, vytvořil si na ni názor apod. Tazatel se snaží vést rozhovor tím způsobem, aby se dotazovaný držel stanoveného tématu a obohatil jeho dosavadní znalosti o daném tématu.
- Životní příběh – jedná se o metodu kvalitativního výzkumu jedince, instituce nebo historické události. Tento výzkum probíhá s cílem objasnit určitou událost z osudů a prožitků respondenta. Vyprávění probíhá minimálně při dvou a více setkáních tazatele s respondentem/narátořem. Tazatel se většinou domlouvá s respondentem/narátořem na tematických okruzích.

PRAKTICKÁ ČÁST

8 ČTENÁŘSKÉ ŽIVOTOPISY SOUČASNÝCH STŘEDOŠKOLÁKŮ

Cílem teoretické části bylo komplexně se seznámit s odbornou literaturou, která se zabývá problematikou čtenářství a čtenářské gramotnosti. Pozornost jsme věnovali nejen odborné terminologii, ale i vývoji jedince a jeho vztahu k literatuře nebo k literárnímu hrdinovi. Dále jsme zkoumali volnočasové aktivity a preference adolescentů apod. Praktická část se zaměřuje na žáky středních škol, a to ve většině případů z Pardubického kraje, popř. z kraje Královéhradeckého nebo z Prahy. Cílem kvalitativního výzkumu, který je založen na metodě dedukce, bylo získat čtenářské životopisy žáků středních škol, které byly nashromážděny ve formě bibliologických rozhovorů, jejichž přepis nalezneme v přílohách. Snahou bylo zmapovat čtenářskou socializaci v rámci rodiny, školy, přátel a knihoven. Pozornost jsme mj. věnovali i oblíbeným volnočasovým aktivitám respondentů, které často korespondují s jejich čtenářskými zájmy. Výsledky výzkumného šetření nemůžeme považovat za zcela spolehlivé, protože se vztahují jen k omezenému počtu respondentů.

8.1 Cíle výzkumného šetření

Stanovení si výzkumných cílů společně s výzkumnými otázkami představuje pomyslný kompas, který by pro nás měl být v průběhu celého výzkumné procesu směrodatný (Švaříček, Šed'ová 2007, s. 64).

Stěžejním cílem tohoto výzkumného šetření bylo získat čtenářské životopisy žáků středních škol, které byly nashromážděny ve formě bibliologických rozhovorů. To znamená, že snahou šetření bylo zmapovat čtenářskou socializaci středoškoláků v rámci rodiny, školy, přátel a knihoven. Dále jsem si dala za úkol získat informace ohledně čtenářských preferencí dotazovaných respondentů a snažila jsme se jim poskytnout možnost vyjádřit jejich osobní názor na povinnou školní četbu a její vliv na jejich čtenářství. V neposlední řadě byla cílem tohoto výzkumu snaha získat informace o čtenářských návycích rodičů respondentů.

Tematické okruhy

- Identifikace respondentů;
- Čtenářské zázemí v dětství;
- Čtenářské preference a volnočasové aktivity;
- Četba středoškoláků v současnosti.

8.2 Výzkumný problém

„Formulování výzkumného problému znamená jasně pojmenovat, čemu se bude výzkum věnovat“ (Švaříček, Šedřová, 2007, s. 64). Proto před stanovením výzkumných otázek, byl nejprve určen výzkumný problém.

Tabulka 1: Výzkumný problém

Výzkumný problém	Čtenářské životopisy
Výzkumné otázky	Jaký byl oblíbený literární hrdina středoškoláků v dětství?
	Jaké žánry knih u středoškoláků dominují?
	Dle čeho si žáci knihu vybírají?
	Navštěvují žáci školní nebo veřejné knihovny?
	Patří čtení stále mezi volnočasové aktivity?
	Pokládají současní žáci středních škol povinnou školní četbu za důležitou?
	Jaká je oblíbená literární postava současných středoškoláků?

8.3 Výběr metody sběru dat

Pro naplnění stanovených cílů výzkumného šetření byl zvolen kvalitativní výzkum. Hlavní metodou pro získávání dat byl polostrukturovaný rozhovor. Předem připravené otázky byly dle potřeby doplněny o dotazy, které byly respondentovi nápomocné při zodpovězení otázek ze základní osnovy.

8.4 Kvalitativní přístup ve výzkumném šetření

Zvolená metoda sběru dat by měla odpovídat výzkumné otázce. Po předběžné představě o analýze získaných dat jsem se rozhodla, že výzkumné šetření v rámci diplomové práce bude vypracováno na základě kvalitativního výzkumu (Švaříček, Šed'ová 2007, s. 75).

Odborná literatura přistupuje k rozdělení výzkumných metod různě. Tradičně jsou však rozdělené na dva základní typy, a to na výzkum kvalitativní a výzkum kvantitativní. Kvantitativní výzkum je založen na analýze dat, která mohou být získávána různými metodami. Kvalitativní výzkum představuje jakýkoli výzkum, skrze který se nesnažíme dosáhnout výsledků pomocí pouhé statistické analýzy. Kvalitativní výzkum má svá úskalí, protože pro každého badatele může tento typ výzkumu znamenat něco jiného. Mezi nejčastější metody sběru dat v rámci kvalitativního výzkumu dat spadají rozhovory nebo pozorování. Tento typ výzkumu se provádí pomocí přímého a intenzivního kontaktu s terénem a jedinci. Mezi jeho hlavní cíle patří snaha pochopit jednání lidí v rámci zvoleného výzkumného vzorku (Radváková, 2014, s. 44–45).

8.5 Polostrukturovaný rozhovor

Jako hlavní metoda pro sběr dat v diplomové práci byla využita metoda rozhovoru neboli interview, konkrétně metoda polostrukturovaného rozhovoru (rozhovor částečně řízený). Tato metoda je založena na přímé komunikaci mezi výzkumníkem a respondentem (Chráška, 2016, s. 176). Na jejím základě získáváme data pomocí předem připravených otázek (Radváková, 2014, s. 52). Rozhovor patří mezi nejčastější metody pro shromáždění kvalitativních dat. Výhodou interview je navázání kontaktu s respondentem, který výzkumníkovi umožňuje dostat se hlouběji k jeho postojům. Dle toho, do jaké míry je interview řízeno výzkumníkem, ho dělíme na strukturované, polostrukturované a nestrukturované (Chráška, 2016, s. 176).

Polostrukturovaný rozhovor je založen na souboru předem připravených otázek, které ale mohou být částečně upraveny, nebo je výzkumníkovi umožněno pokládat doplňující dotazy dle potřeby. Jistá volnost může být vhodná pro navázání kontaktu mezi výzkumníkem a respondentem. Oproti tomu jakási míra formalizace ulehčuje analýzu nasbíraných dat, které lze porovnávat apod. Jedná se tedy o optimální způsob sběru dat.

Metoda polostrukturovaného rozhovoru je nejčastěji využívaná metoda v rámci kvalitativního výzkumu (Reichel, 2009, s. 111–112).

8.6 Výběr výzkumného vzorku

Pro výzkumné šetření byl zvolen účelový výběr, jehož základem je úsudek samotného výzkumníka, který rozhoduje o tom, co by se mělo nebo je možné pozorovat. Je založen na jasně definovaném vzorku, který by měl reprezentovat danou zkoumanou skupinu populace (Disman, 2014, s. 112–113). V našem případě by měl vzorek reprezentovat žáky středních škol, z tohoto důvodu bylo jedinou podmínkou pro účast na rozhovoru studium na střední škole. Data byla získávána formou rozhovoru v rámci osobního setkání, proto byli osloveni především žáci středních škol z Pardubického kraje, s výjimkou kraje Královéhradeckého a Prahy.

8.7 Záruka anonymity

Respondenti byli na začátku každého rozhovoru ujištěni, že nahrávání jejich odpovědí na otázky bude zcela anonymní. Z tohoto důvodu nebudou nikdy zveřejněny žádné nahrávky a nebudou ani užitá jména a příjmení zapojených respondentů. V souvislosti s výzkumným šetřením bylo zaznamenáváno pouze pohlaví, škola a ročník.

8.8 Struktura rozhovoru

Před samotným nahráváním byli všichni respondenti informováni o tom, jakého tématu se rozhovor bude týkat a za jakým účelem je prováděn. Jednotlivé otázky neměli respondenti dopředu k dispozici.

Bibliologický rozhovor můžeme rozdělit na 4 okruhy. Na začátku rozhovoru byly položeny otázky, které se týkaly základních informací o respondentovi, sloužící k jeho bližší identifikaci. Po tomto úvodním okruhu otázek jsem postupovala chronologicky a snažila jsem se získat informace ohledně jejich čtenářského zázemí v dětství – jejich první kniha, literární hrdina z dětství, jaké knihy čtou rodiče, předčítání knih před spaním v dětství a rodinná knihovna. Poté následoval okruh otázek, jehož úkolem bylo objasnit čtenářské preference žáků středních škol. Otázky se týkaly frekvence čtení, výběru knih, návštěv školní nebo veřejné knihovny, vlivu školy na čtení a trávení jejich

volného času. Do bibliologického rozhovoru byla zařazena i jedna uzavřená otázka, ve které měli respondenti přiřadit jednotlivým aktivitám známku jako ve škole. Posledním okruhem byly otázky týkající se četby středoškoláků v současné době, bylo zjišťováno, zda se respondenti v těžkých chvílích obrací ke knihám, jaké knihy nyní čtou, zda pokládají povinnou školní četbu za důležitou a z jakého důvodu a poslední otázka byla zaměřena na postavu z nejoblíbenější knihy současných středoškoláků.

Pokud se v průběhu rozhovoru vyskytl nějaký důležitý čtenářský údaj, snažila jsem se ho pomocí doplňujících otázek zachytit podrobněji. Pro všechny respondenty byla zachována primární osnova otázek.

8.9 Průběh výzkumného šetření

Kvalitativní výzkumné šetření probíhalo se žáky ze středních škol v rámci Pardubického kraje, s výjimkou kraje Královehradeckého a Prahy. Z důvodu zachování anonymity respondentů nejsou uvedena konkrétní gymnázia a střední odborné školy.

Jediné kritérium, které respondenti museli splňovat, bylo studium na střední škole. Všechny rozhovory byly vedeny na základě osobního setkání a jejich průměrné trvání bylo přibližně 40 minut.

Čtení a čtenářství současných středoškoláků bylo zpracováno pomocí kvalitativního výzkumného šetření. Cílem práce bylo sestavit pomocí bibliologických rozhovorů čtenářské životopisy žáků středních škol. Z tohoto důvodu byla zvolena metoda polostrukturovaného rozhovoru, skrze něj respondenti sdílí své vzpomínky, zkušenosti a názory. Otázky jsem rozdělila do 4 pomyslných tematických okruhů.

8.10 Nahrávání

Všichni respondenti byli ujištěni, že nahrávky rozhovorů nebudou nikdy zveřejněny, pouze jejich anonymní přepis. Respondenti byli osloveni na základě kontaktů se žáky na středních školách. Všechny odpovědi respondentů byly nahrávány na diktafon a následně byly přepsány.

8.11 Přepisování

Rozhovory, které byly vedeny na základě rozmluvy mezi tazatelem a respondentem, byly přepsány do podoby bibliologických rozhovorů, to znamená, že byla uchována struktura rozhovoru, otázka – odpověď. Při přepisování jsem se snažila uchovat autenticitu všech odpovědí, proto jsem neprováděla ve výpovědích výrazné změny. Tato forma sběru dat byla velice časově náročná.

8.12 Možnosti čtenářských životopisů

V průběhu psaní diplomové práce jsem se zaměřila na nahrávání a přepisování rozhovorů, které byly vedeny se žáky středních škol. Pro sběr dat jsem zvolila čtenářské životopisy, a to z toho důvodu, že nám dávají možnost případně se doptat na určité informace apod. Výhodou čtenářských životopisů je i fakt, že se mi ve většině případů povedlo rozvázat respondentům jazyk (Trávníček, 2017, s. 36–38). Při oslovení respondentů jsem často dostávala odpovědi typu: „já vám toho moc neřeknu, vůbec nečtu“, „Rozhovor? Jako o knížkách? To Vám nepomůžu“ apod. I přesto jsem od těchto respondentů získala odpovědi na všechny otázky.

Mezi hlavní přednosti čtenářských životopisů patří vyprávění. „*Vyprávění je totiž opřeno o sociální kontexty, v nichž se čtení odehrává: rodina, škola, přátelé, knihovna*“ (Trávníček, 2017, s. 41). Jinými slovy – získáváme informace o tom, jak je ovlivněn čtenářský život respondentů. Čtenářský životopis je podskupinou životopisných vyprávění, zároveň dokáže zachytit věci, které se nevztahují pouze ke knížkám a čtení (Trávníček, 2017, s. 41).

8.13 Výsledky a jejich interpretace

8.13.1 Analýza dat

Polostrukturovaný rozhovor sloužil k získávání kvalitativních dat, která jsem následně vyhodnotila. Některá nashromážděná data bylo možné zanést do tabulek a grafů, které jsem vytvořila za pomoci programu Microsoft EXCEL. Jednotlivé výsledky se pokouším slovně interpretovat, vzájemně porovnat odpovědi respondentů a v neposlední řadě shrnout.

8.13.2 Vyhodnocení získaných dat

Výzkumného šetření se zúčastnilo celkem 15 respondentů. Nahráno bylo tedy 15 polostrukturovaných rozhovorů na diktafon, z tohoto počtu jsem nemusela ani jeden rozhovor vyřadit. Při vyhodnocování výsledků jsem se snažila rozdělit respondenty podle pohlaví. Výzkumný vzorek celkově tvoří 15 respondentů, z toho 7 chlapců a 8 dívek. V rámci výzkumného šetření jsem zaznamenávala zároveň i typ střední školy a třídu, kterou respondenti navštěvují.

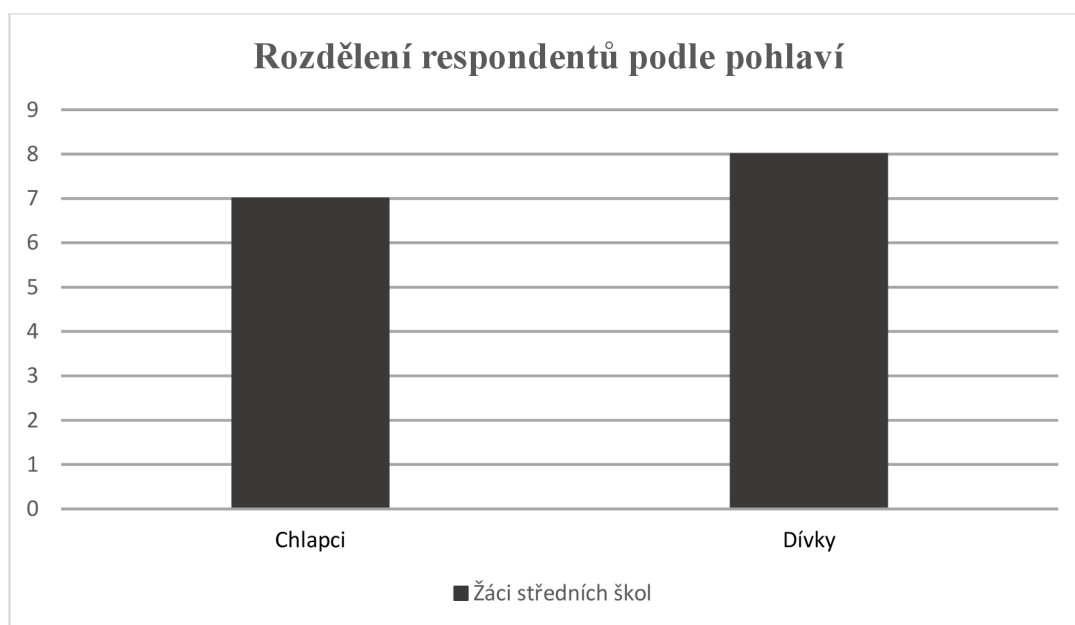
Okruh – Identifikace respondentů

Úvodní okruh otázek sloužil pouze pro zpětnou identifikaci respondentů dle pohlaví, školy a ročníku.

První otázka se týkala pohlaví respondentů. Snažila jsem se o vyrovnaný počet zúčastněných dívek a chlapců, což se nakonec v rámci výzkumného šetření podařilo. Na začátku sběru dat jsem se domnívala, že se chlapci spíše nebudou chtít rozhovoru zúčastnit, tato domněnka se nepotvrdila.

Tabulka 2: Rozdělení respondentů podle pohlaví

Chlapci	7
Dívky	8

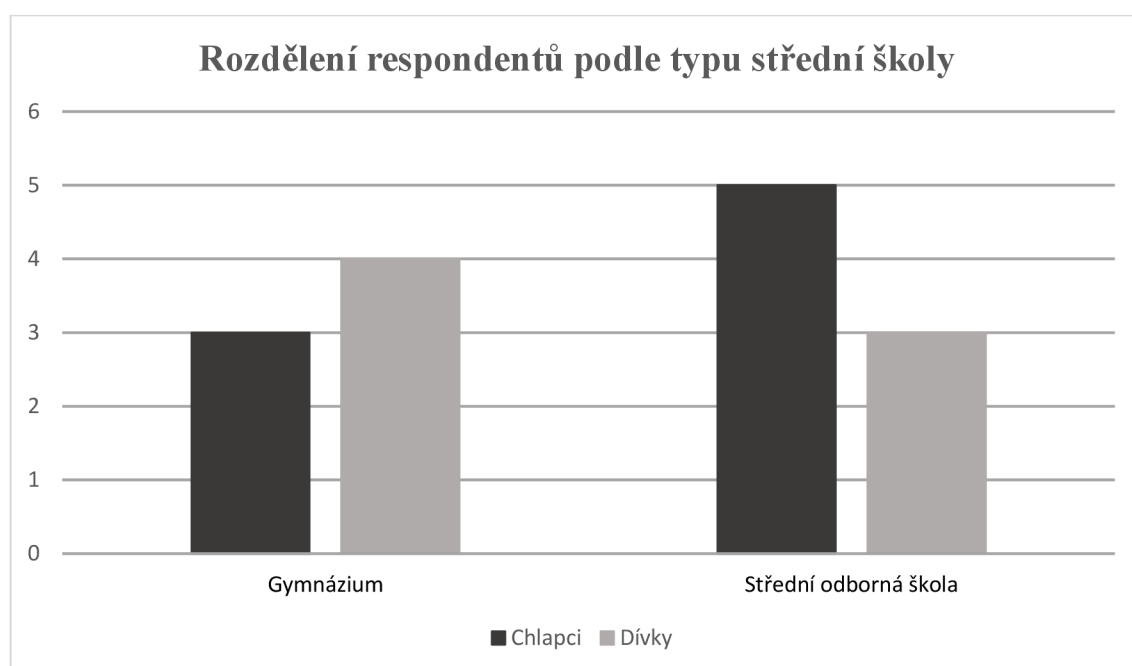

Graf 1: Rozdělení respondentů podle pohlaví

V rámci druhé otázky byl zaznamenán typ střední školy, kterou daný respondent navštěvuje. Opět byla snaha o vyrovnaný počet respondentů, kteří navštěvují gymnázium, a respondentů navštěvujících střední odbornou školu. Konkrétně skupinu respondentů navštěvujících gymnázium reprezentuje 8 žáků, zatímco skupinu respondentů navštěvujících střední odbornou školu představuje 7 žáků.

Tabulka 3: Rozdělení respondentů podle typu střední školy

	Gymnázium	Střední odborná škola
Chlapci	3	4
Dívky	5	3

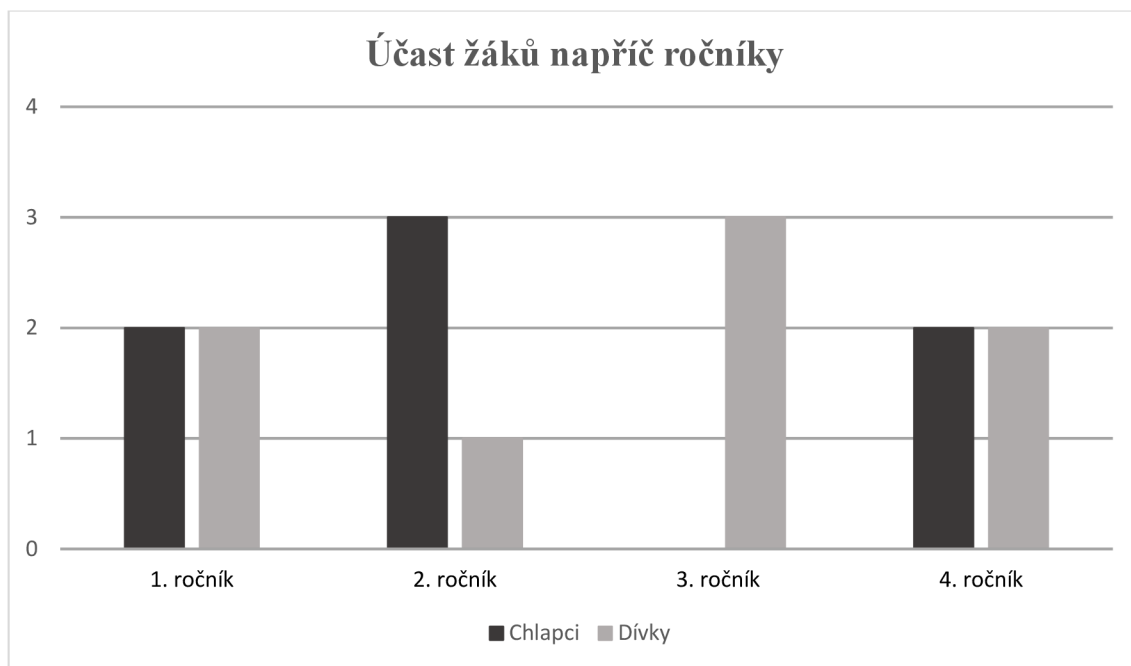

Graf 2: Rozdělení respondentů podle typu střední školy

Otázka ohledně účasti respondentů napříč **ročníky** uzavírá úvodní okruh otázek sloužících pro bližší identifikaci respondentů. Pokud se blíže podíváme na nasbíraná data, tak vyplývá, že se výzkumného šetření zúčastnil přibližně stejný počet žáků skrze všechny ročníky.

Tabulka 4: Účast žáků napříč ročníky

	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník
Chlapci	2	3	0	2
Dívky	2	1	3	2

Graf 3: Účast žáků napříč ročníky

Okruh – Čtenářské zázemí v dětství

Na otázku – **Vybavíte si svou první knihu?** – odpověděli všichni respondenti, avšak odpovědi byly různé. Respondenti často vzpomínali na více knih, mezi které patřily pohádky od Boženy Němcové nebo Karla Jaromíra Erbena. „*No, já si myslím, že to byly pohádky od Boženy Němcové, co jsem si četla jako malá sama. Kniha se mi líbila, protože tam byly hezké ilustrace a pohádky, které už jsem znala třeba z televize, akorát jsem si je mohla podrobněji přečíst a zamyslet se nad nimi. Vzpomínám si, že ta kniha s pohádkami byla velká a tlustá. Vybavuji si ještě pohádky od Karla Jaromíra Erbena, ty jsem taky měla moc ráda. A vzpomínám si i na knihu Pohádky ze všech koutů světa*“ (respondent 2). Respondent 1 uvedl následující odpověď: „*První kniha, která se mi vybaví, tak je Ostrov pokladů, kterou jsem četl sám. Každopádně se nejedná o první knížku, kterou mi někdo přečetl, to si nevybavuji, to si nepamatuji, takže první knížku, kterou si já uvědomuji, i o čem je, jaké postavy se v ní vyskytují, tak je Ostrov pokladů, a na autora si nevzpomenu*“. Na knihu Ostrov pokladů jako na svou první knihu vzpomíná i respondent 3. Několikrát byla zmíněna i kniha Staré řecké báje a pověsti, Malý princ nebo kniha Dášeňka čili život štěněte.

Po úvodní otázce z tohoto okruhu následoval dotaz: „**Vzpomenete si na své oblíbené knihy a literární hrdiny z dětství?**“ Opět tuto otázku zodpovědělo všech 15 respondentů. Respondenti 4, 6 a 8 se rozhodli charakterizovat svého literárního

hrdinu z dětství spíše v obecné rovině. Například respondent 8 odpovídá: „*No, já jsem fakt milovala Krásu nesmírnou a Kostěje Nesmrtelného, to byla moje oblíbená literární postava, a tihle ruští bohatýři, nevím ani proč. A kdybych měla charakterizovat mého typického oblíbeného hrdinu, tak to musela být kladná postava, nejlépe když všechny zachránila, například Ilja Muromec pobil Kostěje, zachránil Nastěnku. Pak to byl kdokoli, kdo měl koně, takže to byli většinou princové a rytíři. Když bych to shrnula, pravý hrdina byl prostě princ, který měl koně, meč a zachránil princezmu.*“ Respondent 6 definuje své oblíbené literární hrdiny z dětství následovně: „*... byly to většinou nějaké holky, které vyčnívaly z davu, nebyly to takové ty typické princezny, ani takové ty nafvrtnuté holky, ale byly to ty „cool“ holky, které jezdily na skateboardu a bavily se spíše s kluky než s holkami, nebyly prostě úplně typickými dívkami, například si četly knížky a nelakovaly si nehty apod.*“

Oproti tomu respondent 3 odpověděl následovně: „*Můj největší hrdina byl tedy Robinson Crusoe, protože byl sám na opuštěném ostrově a dokázal se tam poprat se svým osudem a přežil, a tak jsem ho za to úplně obdivoval.*“ Překvapivě odpověděl respondent 5, který za svého literárního hrdinu označil zápornou postavu. „*A kdybych měl říct svého oblíbeného literárního hrdinu z dětství, tak to byl určitě Voldemort, protože se mi vždycky líbilo to, jak je nadřazený a jak z něj mají všichni strach*“ (respondent 5). Zajímavou odpověď nám poskytl i respondent 9: „*Moje oblíbená kniha z dětství byla Červená Karkulka. Pamatuji si, že právě myslivec z Karkulky byl mým oblíbeným literárním hrdinou, protože všechny na konci zachránil. Byl pro mě hrdinou v pravém slova smyslu.*“ Za oblíbeného literárního hrdinu byli dále označeni např. Bilbo Pytlík, Danda, Harry Potter, Hermiona Grangerová, Lassie nebo Edudant a Francimor.

Jelikož se práce zabývá i čtenářskou socializací, respondentům byla položena otázka na to, **kteřé knihy čtou Vaši rodiče**. Právě rodiče mají vliv na čtenářský život svých dětí, proto mě zajímal i jejich zájem o knihy. Ve většině případů respondenti uvedli, že čtou oba jeho rodiče, s výjimkou 4 respondentů, a to respondenta 3, 7, 10 a 11. Respondenti 3 a 11 uvedli, že jejich matky nečtou knihy, ale spíše časopisy a noviny. „*A moje mamka moc nečte, nevybavuji si teda, že by mimo časopisy a noviny měla knihu v ruce a četla by ji*“ (respondent 3). Odpověď respondenta 7 se shodovala s odpovědí respondenta 10, v obou případech byl otec označen za toho, kdo nečte. Ostatních 11 respondentů označilo oba rodiče za čtenáře. Z bibliologických rozhovorů jednoznačně vyplývá, že oblíbeným žánrem matek jsou detektivky. Např. respondent 13 uvádí: „*No,*

tak moje mamka čte především detektivky, ty má opravdu ráda. Jejím oblíbeným autorem je Jussi Adler-Olsen.“ Dalšími zmiňovanými žánry, které byly uvedeny v souvislosti s četbou matek, jsou dle respondentů: knihy o zahradničení nebo kutilské, kuchařky, klasická literatura, autobiografie, cestopisy westernovky, fantasy, sci-fi, česká beletrie, romány a poezie. U otců bezesporu zvítězila literatura historická a válečná. *„Táta čte hodně jako dějiny, různé válečné knihy a hodně Verneovky“* (respondent 2). Respondenti dále uváděli, že mezi oblíbené žánry jejich otců patří: kutilské knihy, kuchařky, detektivky, biografie, cestopisy, naučná literatura, postapokalyptické knihy, knihy o sportu, z nemocničního prostředí a knihy dle skutečných událostí (krimi příběhy, nevysvětlitelné záhady).

V rámci výzkumného šetření mě dále zajímalo, zda se rodiče aktivně podíleli na budování vztahu ke knihám v dětství respondentů. Proto následující otázky byly: **„Vzpomenete si, zda Vám rodiče četli před spaním? Jaké knihy Vám četli?“** Od respondentů jsme dostali 14 kladných odpovědí a pouze 1, dá se říct zápornou odpověď. Jednalo se o respondenta 2, který odpověděl, že si nevybavuje to, že by mu rodiče četli vyloženě před spaním, ale pouze když byl nemocný. *„Úplně před spaním si nevzpomínám, že by mi rodiče četli, ale určitě mi četli při nemoci. Když jsem byla malá, tak jsem byla často nemocná, takže mi často četli, a to hlavně mamka“* (respondent 2). Z výpovědí respondentů vyplývá, že rodiče četli dětem pravidelně. Celkem 10 respondentů (respondent 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 12, 13) uvádí, že mu před spaním četla spíše matka než otec. *„Když jsem byl malý, tak mi rodiče četli pravidelně před spaním, především mamka teda, a potom, když jsem byl starší, tak už ne, anebo podle nálady“* (respondent 7). Respondent 5 uvádí, že chtěl, aby mu četla pouze matka: *„Měl jsem hodně rád knížku Medvídek Pú, to jsem vždycky chtěl, aby mamka měnila hlasy na každou postavu. Táta hlasy neměnil, máma jo, takže jsem vždycky chtěl, aby mi četla máma.“* Respondent 5 nám mimo jiné sdělil, že mu rodiče četli téměř do jeho deseti let: *„Četli mi jinak každý den před spaním, třeba až do deseti let, vždycky dokud jsem neusnul.“* Další 4 respondenti (respondent 3, 9, 14, 15) pak uvádějí, že jim četli oba rodiče, matka i otec. *„Četli mi tedy hlavně mamka i táta před spaním, a to opravdu každý den, ...“* (respondent 9). Zajímavé mi přišly odpovědi respondentů 4 a 13, kteří odpověděli, že jim sice otec před spaním nečetl, ale pravidelně jim vyprávěl před spaním příběhy. *„A táta nám před spaním moc nečetl, spíš nám vypravoval příběhy a příběhy z jeho mládí, a to vlastně každý den ještě předtím, než nám mamka přišla číst“*

(respondent 4). Dalších 7 respondentů (tedy respondent 4, 6, 7, 8, 10, 11 a 13) uvedlo, že poslouchali pohádky před spaním na kazetách nebo na CD v CD-přehrávači. „*Jinak potom, co nám rodiče přestali číst, pouštěli jsme si pohádky na cédéčkách a kazetách, ty mám ještě doma dodnes*“ (respondent 10).

Tento okruh uzavíraly otázky týkající se rodinné knihovny: „**Máte rodinnou knihovnu? Kolik knih přibližně obsahuje?**“ Všichni respondenti odpověděli, že doma mají rodinnou knihovnu, liší se pouze odhadem celkového počtu knih. Většina respondentů (respondent 1, 2, 3, 7, 8, 9, 10, 12 a 14) odhadovala celkový počet knih v rodinné knihovně v řádech stovek. „*Jinak odhadem si myslím, že máme doma několik stovek knih*“ (respondent 2). Oproti tomu 6 respondentů (respondent 4, 5, 6, 11, 13 a 15) odhadovalo počet knih v řádech tisíců. „*Kdybych měl odhadnout počet, tak je jich fakt strašně moc, ale tak třeba odhadem bych řekl pět tisíc*“ (respondent 11). Z odpovědí vyplývá, že nejčastěji se nachází rodinná knihovna v obývacím pokoji (respondent 2, 3, 4, 5, 8, 9, 11, 13, 14 a 15) nebo i na chodbě (respondent 1, 4, 8 a 15) a respondenti mají vlastní knihovny ve svých pokojích. „*Ano, máme rodinnou knihovnu a tam máme podle mě přibližně dvě stě až tři sta knížek a máme ji na chodbě. Jinak já i brácha máme každý svou malou knihovničku v pokoji*“ (respondent 7).

Okruh – Čtenářské preference a volnočasové aktivity

Skrze tento okruh jsem získala informace o čtenářském chování současných středoškoláků. Zjišťovala jsme frekvenci čtení, žánrové preference, návštěvy knihovny, vliv školy na čtení a volnočasové aktivity žáků středních škol.

Dotazovala jsem se respondentů – „**Kolik knih přečtete za měsíc?**“ Respondent 1 uvedl, že čte nárazově: „*Nedokážu říct konkrétní číslo, čtu nárazově, a ne že bych byl pravidelný čtenář. Když mě něco zaujme nebo mě něco zajímá, tak si to přečtu nebo projdu.*“ Tři respondenti (respondent 2, 3 a 14) mi na otázku odpověděli, že se snaží přečíst každý měsíc alespoň 1 knihu. Tvrdí, že více knih přečíst nedokážou z důvodu školních povinností. „*Pravidelně se snažím přečíst jednu knihu za měsíc. Vždycky když narazím na nějakou knížku, která mě zajímá, tak si ji vlastně pořídím a většinou se ji snažím přečíst. Víc knih přečíst bohužel nestihnu, mám spoustu jiných povinností. Škola mi dává taky docela zabrat, takže mám čas tak nějak na tu jednu knihu za měsíc*“ (respondent 2). „*V současné době se hodně učím, takže moc na knihy nemám čas, ale snažím se přečíst alespoň jednu knížku za měsíc*“ (respondent 3). „*Za měsíc přečtu*

jednu až dvě knihy. Snažím se vždycky, abych přečetla alespoň tu jednu knížku měsíčně“ (respondent 14). Žádnou knihu za měsíc nepřečtou dva respondenti (respondent 7 a 11). Dále odpověď respondenta 7 zní následovně: *„Přiznávám se, že nejsem čtenář, takže kdybych to měl vzít průměrně, za měsíc nepřečtu ani jednu knihu a jsem rád, když zvládnu přečíst tak tu jednu knihu ročně.“* Zbytek respondentů (respondent 4, 5, 6, 8, 9, 10, 12, 13 a 15) uvedl, že přečte průměrně měsíčně více než jednu knihu. Zajímavá se může zdát odpověď respondenta 10, který zmiňuje, že je před maturitní zkouškou schopný přečíst až 12 knížek. *„Průměrně za měsíc přečtu jednu a půl knížky. Ale jinak teď před maturitou jsem schopný přečíst až dvanáct knížek za měsíc, plus tedy audioknihy* (respondent 10). Dva respondenti (respondent 2 a 10) zmínili, že rádi poslouchají audioknihy. *„Taky strašně ráda poslouchám audioknihy, které poslouchám po večerech, ale taky ne vždycky na ně mám čas“* (respondent 2).

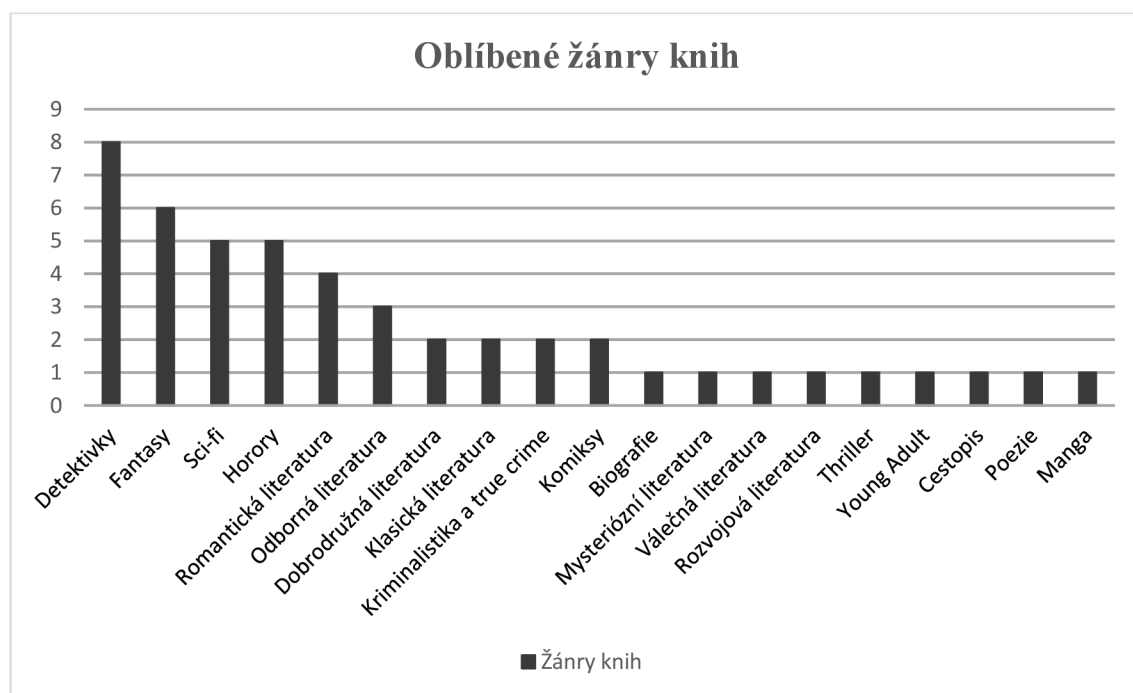
Další otázka zněla následovně: **„Jak často čtete?“** Zde respondenti odpovídali různě. Objevily se zde odpovědi, které nám sdělují, že čtení zcela nepatří mezi oblíbené aktivity středoškoláků. Jeden z respondentů upozornil na fakt, že jeho jedinou motivací ke čtení knih je škola. *„Čtu především před důležitým zkoušením ve škole nebo nyní před maturitou. V tento moment mě nutí nebo lépe řečeno motivuje k tomu, abych četl literaturu, škola“* (respondent 1). Respondent 6 odpověděl, že čte každý den, buď klasické tištěné knihy, e-knihy nebo příběhy na Wattpadu. Oproti tomu respondent 7 uvedl, že moc často nečte, protože nemá vybudovaný vztah ke knihám, čte jen z povinnosti. *„Nevyhledávám ani e-knihy, ani audioknihy, prostě tak nějak k tomu nemám žádný hlubší vztah, spíše čtu, když fakt musím“* (respondent 7). I zde se respondenti zmiňují o audioknihách. *„Většinou si tedy čtu nebo poslouchám audioknihy v podvečer nebo těsně večer před spaním“* (respondent 2). Nejčastěji si respondenti čtou v autobuse nebo před spaním. *„Čtu si vždycky, když mám volný čas, někdy v autobuse, ale spíš je to doma, než jdu spát, tak si třeba deset až patnáct minut čtu v posteli“* (respondent 14).

Dále jsem se respondentů ptala: **„Jaký je Váš oblíbený žánr knih?“** Zde mě překvapila žánrová různorodost, ale i fakt, že své oblíbené žánry knih mají i ti respondenti, kteří uvedli, že knihy skoro vůbec nečtou. *„No, když už bych si měl nějakou knížku přečíst, tak mě baví například Zaklínač, takže nějaká fantasy literatura, pak mám rád sci-fi žánr“* (respondent 7). *„Jedná se tedy o poezii a občas mě bavily detektivky, a i romantická literatura, ale nečtu to moc, možná tak dvě romantické knížky jsem přečetl celkem, ale nevím to jistě. Já už si to fakt nepamatuji, já ty knihy fakt moc nečtu a*

nevyhledávám je“ (respondent 11). Celkem tedy 15 respondentů uvedlo 49 odpovědí, které byly zaneseny do grafu.

Nejčastější odpovědi respondentů byly detektivky, které označilo za svůj oblíbený žánr 8 respondentů, což činí 53 %. Druhý nejčastěji zmiňovaný žánr bylo fantasy, které uvedlo 6 respondentů, tedy 40 %. Jako třetí nejoblíbenější žánr uvedlo 5 respondentů (33 %) sci-fi a horory, jež uvedlo také 5 respondentů (33 %). Mezi oblíbené žánry dále patří romantická literatura (27 %), odborná literatura (20 %), dobrodružná literatura (13 %), klasická literatura (13 %), kriminalistika a true crime (13 %) a komiksy (13 %). Zbylé žánry, které byly uvedeny, zvolilo 9 respondentů, tedy 60 %.

Za zajímavou odpověď považuji odpověď respondenta 2, který uvádí, že jeho oblíbeným žánrem audioknih je klasická literatura, a to z toho důvodu, že je pro četbu náročnější. *„Co se týče audioknih, tak ráda poslouchám klasiku, která je pro mě náročnější, když si ji čtu sama, takže ji velmi ráda poslouchám“* (respondent 2).

Graf 4: Oblíbené žánry knih

Následující otázka měla za úkol zjistit, podle čeho si knihu respondenti vybírají, jaké musí, či nemusí splňovat parametry apod. Proto dotaz zněl: **„Podle čeho si knihu vybíráte?“** I u této otázky byly odpovědi respondentů různé. Zaznamenaná data jsem zanesla do grafu, z něhož vyplývá, že se nejvíce respondentů řídí při výběru knihy podle anotace a doporučení, tyto parametry uvedlo 13 respondentů. Anotaci nejčastěji

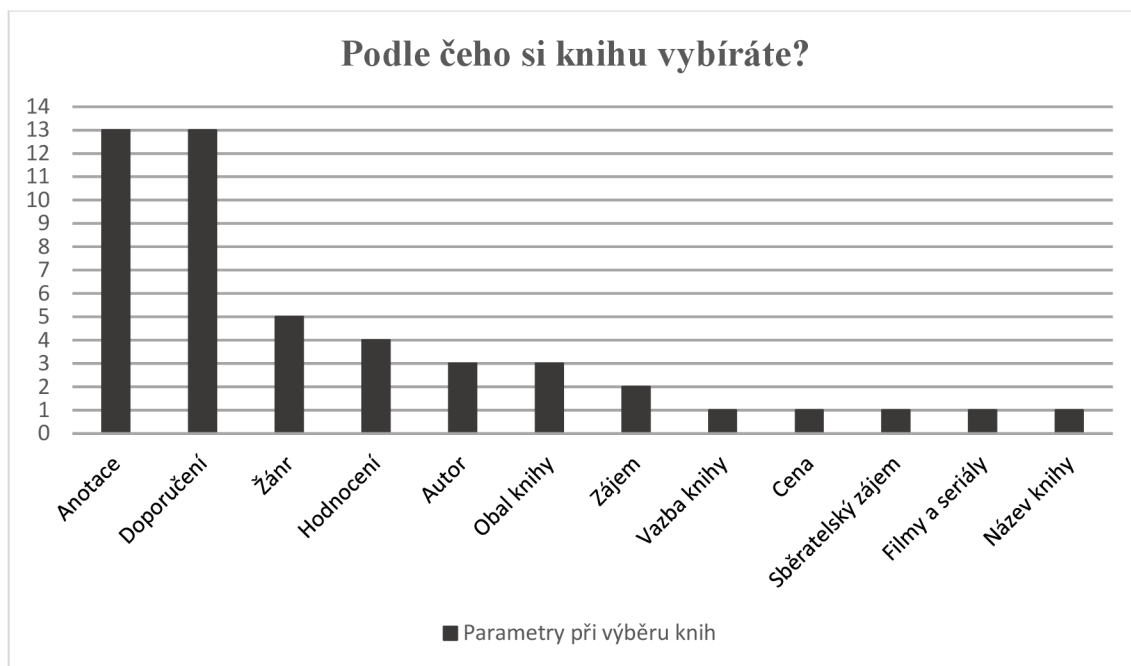
vyhledávají respondenti na internetu. Respondent 4 vyhledává anotaci za pomoci katalogu knihovny nebo na internetu, a to konkrétně na Databázi knih nebo na facebookových skupinách. „Orientuji se taky podle obsahu, takže si najdu, o čem ta daná knížka je podle anotace, kterou si vyhledám at' už v katalogu knihovny, nebo na internetu, především na Databázi knih nebo v různých skupinách na Facebooku“ (respondent 4). Co se týče doporučení, nejčastěji je zaznamenáno od kamarádů, rodičů, spisovatelů, učitele či doporučení na sociálních sítích. Například respondent 12 odpověděl: „Hodně mi při výběru knížek záleží na anotaci a dám i na doporučení kamarádů.“ Respondent 5 odpovídá: „Řídím se třeba doporučením od někoho doma, kdo tu danou knihu četl, proto jsem začal číst i ty severské detektivky.“ Doporučením od rodičů se řídí i respondent 14: „Čtu knížky hodně na doporučení od mamky, tatky, kamarádek nebo i tety, protože je taky vášnivým čtenářem.“ Oproti tomu respondent 15 uvedl, že se řídí i doporučením od učitele: „Hodně dám i na doporučení od kamarádů, ale i třeba od učitele.“ Zajímavě odpověděl i respondent 9, který uvedl, že se při výběru knih řídí dle doporučení od jeho oblíbených autorů: „Ale čtu hodně na doporučení od mých oblíbených autorů, kteří mají vzadu ve svých knížkách autory, kteří píšou knihy podobné“ (respondent 9). Doporučení hledá na sociálních sítích například respondent 6: „Anebo se podívám prostě na TikTok, kam holky, třeba i ze zahraničí nebo z Česka, dávají různá doporučení.“

Dále 5 respondentů uvedlo, že se při výběru knih mj. řídí dle žánru. Například respondent 1 odpověděl: „Hraje u mě roli asi nejspíš, když si přečtu, o čem ta knížka je a popřípadě se orientuji podle žánru.“ Hodnocení knihy má vliv na výběr 4 respondentů. „Koukám se i na internet na anotace a hodnocení“ (respondent 7). Oproti tomu respondent 10 uvádí: „Nedám moc na hodnocení na internetu, třeba na Databázi knih apod. Raději si zjistím sám, o čem ta kniha je, a když mě zaujme, tak si ji přečtu a udělám si na ni svůj vlastní názor.“

Další 3 respondenti na tuto otázku odpověděli, že si vybírají knihu dle autora, to odůvodňují tím, že se v literárním světě orientují. Například respondent 4 odpovídá: „Vybírám si knížky i podle autora, protože se v nich celkem orientuji, takže když mi někdo řekne nebo slyším jméno nějakého autora, tak většinou dokážu odhadnout, jestli mě tak kniha nějakým způsobem bude bavit a zaujme mě.“ Za zajímavou odpověď bych označila výběr knih dle jejich obalu, tuto možnost uvedli respondenti 6, 9 a 11. Respondent 6 uvádí: „První aspekt, který bych zmínila, je obálka knihy, není

nejdůležitější, ale i to pro mě někdy hraje roli. Nemám ráda a ihned odsuzuji knihy, které mají na obálce lidi, nějaké herce například nebo tak, to se mi vůbec nelíbí.“ Oproti tomu respondent 9 odpovídá: *„Jinak pro mě hraje roli i obálka knihy, protože kdyby mě obálka knížky nezaujala na první pohled, nevšimla bych si té knihy a nepodívala se do ní. Zároveň mám ráda, když je kniha nějak zajímavě graficky zpracovaná.“* Respondent 11 hovoří o tom, že si knihu vybírá dle obalu, což zdůvodňuje tím, že kniha musí být hezká: *„... podle obalu, protože mám rád, když je kniha hezká.“* Dle zájmu se pak při výběru řídí 2 respondenti (respondent 2 a 8), a to buď tím, které zájmy v tu chvíli preferují nebo v nich zájem vyvolá samotná kniha. Například respondent 2 uvádí: *„Podle zájmu, co mě vlastně baví.“* Respondent 8 na tuto otázku odpovídá: *„Knihu si vybírám podle toho, jak mě zaujme ...“*

Pouze 1 respondent odpověděl, že určitou roli hraje při výběru knihy i její vazba: *„Taky upřednostňuji paperbacky než pevnou vazbu knih, protože je s nimi jednodušší cestovat autobusem“* (respondent 13). Respondent 14 uvádí, že se při nákupu knihy řídí i její cenou: *„Někdy si vybírám knížku i podle ceny, když si ji jdu koupit apod.“* Za zmínku stojí i odpověď respondenta 10, který si vybírá knihy i podle filmů nebo seriálů, které sleduje: *„Tak právě filmy a seriály mě dostaly k tomu, že jsem šel a ty knížky jsem si přečetl. Takže jako určitě má velký vliv sledování filmů, seriálů, ...“* Dle respondenta 11 by měla mít kniha zajímavý název, který by měl upoutat jeho pozornost: *„Musí mít i nějaký zajímavý název, jinak mě kniha neosloví, protože se mi bude zdát nudná a nezajímavá na první pohled.“*

Graf 5: Podle čeho si knihu vybíráte?

V rámci čtenářské socializace mě zajímalo, zda současní středoškoláci chodí do veřejných či školních knihoven, proto jsem respondentům položila následující otázku: „**Navštěvujete školní nebo veřejnou knihovnu?**“ Získané odpovědi respondentů byly zaneseny do grafu, kde jsem porovnávala odpovědi chlapců a dívek. Z výsledků vyplývá, že častěji navštěvují knihovnu spíše dívky než chlapci. Do veřejné knihovny chodí pouze jedna dívka (7 %), školní knihovnu navštíví celkem 3 respondenti (20 %), z toho tedy 2 chlapci a pouze 1 dívka. Celkově 6 respondentů (40 %) uvedlo, že navštěvuje obě knihovny, z toho 5 dívek a pouze 1 chlapec. Zbýlých 5 respondentů (33 %) odpovědělo, že nenavštěvují ani školní ani veřejnou knihovnu, jednalo se o 4 chlapce a 1 dívku.

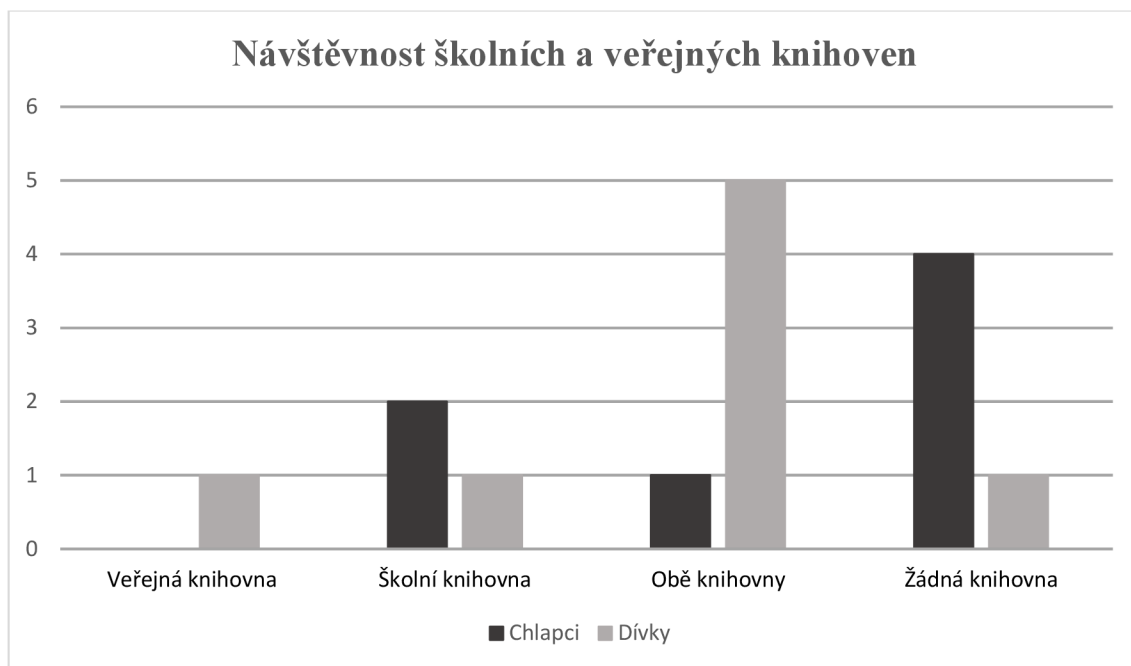
Respondent 2 uvádí, že do knihoven nechodí, knihy si půjčuje v KnihoBudce, vzájemně s kamarádkami nebo si je zakoupí: „*Ne, půjčuji si knihy v KnihoBudce, kam lidé chodí ukládat či vyměňovat knížky, takže se tam chodím pravidelně podívat, jestli tam není nějaká nová zajímavá kniha, kterou si tam půjčím. Jinak si knihy půjčuji s kamarádkami, anebo si je zakoupím, pokud se mi líbí.*“ Respondenti (respondent 4, 11) často zdůrazňovali, že školní knihovnu nenavštěvují, protože tam není takový výběr jako v knihovnách veřejných. „*Ve školní knihovně ale moc času netrávím, není tam takový výběr jako v knihovně krajské*“ (respondent 4). Respondent 11 školní knihovnu

popsal následujícími slovy: „*Jinak školní knihovna je opravdu malá, taková místnůstka.*“

Ráda bych upozornila na fakt, že respondenti 6, 12 a 15 uvedli, že veřejnou knihovnu navštěvují od malička, kartičku do knihovny jim zařídili rodiče. „*Knihovnu jinak navštěvuji od malička, maminka mi tam založila kartičku, už když jsem byla malá, už si nevzpomenu, kolik mi přesně bylo, protože tam mamka sama chodila pravidelně a mě brala vždycky s sebou*“ (respondent 6). Respondent 12 odpovídá následovně: „*Do veřejné knihovny chodím už od malička s maminkou, která mi tam zařídila mou první průkazku do knihovny.*“ Respondent 15 uvádí, že chodili do veřejné knihovny společně, celá rodina: „*Kartičku mi vlastně maminka zařídila, už když jsem byl malý, to jsme do knihovny chodili společně, celá rodina.*“

Respondent 6 si mimo jiné raději knihy kupuje než půjčuje v knihovně, a to z několika důvodů, ať už se jedná o jejich využití, vlastnictví nebo omezení výpůjční doby: „*Poslední dobou knihovnu navštěvuji o něco méně, protože si ty knížky spíš kupuji, protože je chci mít doma a mít pocit, že ty knížky jsou moje, takže si v nich i například podtrhávám, píšu si do nich a chci se k nim znovu vracet a občas mě limituje výpůjční lhůta nebo to, že si knihu vypůjčí někdo jiný a já ji chci číst hned, a ne čekat měsíc, až ji někdo vrátí.*“ Pouze respondent 7 se zmínil o návštěvě knihovny v rámci školní exkurze: „*Naposled jsme byli v knihovně se školou, a to v univerzitní knihovně Univerzity v Pardubicích.*“

Zajímavě odpověděl respondent 11, který jako jediný z respondentů navštěvoval dříve veřejnou knihovnu, protože tam chodil hrát hry s kamarády: „*V minulosti jsem veřejnou knihovnu navštěvoval opravdu hodně. Chodili jsme tam hrát hry, mohli jsme si hrát s hračkami ...*“

Graf 6: Návštěvnost školních a veřejných knihoven

Skrze otázku – **Ovlivnila škola Vaše čtení?** – jsem se snažila zjistit, zda si středoškoláci uvědomují vliv školy na jejich četbu, a to jak v pozitivním slova smyslu, tak i v tom negativním. Dále mě zajímalo odůvodnění jejich tvrzení.

Z grafu vyplývá, že 13 respondentů (87 %) odpovědělo na tuto otázku pozitivně, to ale nutně neznamená, že měla škola na jejich četbu pozitivní vliv. Jednalo se o 6 chlapců a 7 dívek. Pouze 2 respondenti (13 %) odpověděli na otázku negativně, jednalo se o 1 chlapce a 1 dívku.

Nejprve svou pozornost zaměříme na respondenty (respondent 3 a 12), kteří se nedomnívají, že by škola měla na jejich četbu nějaký zásadní vliv. Z tohoto důvodu uvedeme celé odpovědi těchto respondentů. Respondent 3 odpovídá následovně: „*Ne, protože jsem četl rád sám od malička, a nebylo to kvůli škole. Například nemám problém s vedením čtenářského deníku ani. Většinou když nám paní učitelka dá za úkol přečíst nějakou knížku a následně ji zpracovat do čtenářského deníku, já už ji mám dávno přečtenou, takže s tím nemám žádné problémy. Proto říkám, že škola mou četbu vyloženě neovlivnila. Takže mě nemusela ani podporovat.*“ Dozvídáme se tedy, že respondent 3 měl již od mala vybudovaný silný vztah ke knihám, neuvádí ale, kdo ho ke čtení knih přivedl. Oproti tomu respondent 12: „*Ne, řekla bych, že vůbec ne. Já všeobecně čtu sama o sobě a nevnímám, že by škola na mou četbu měla velký vliv. Moje maminka je velká čtenářka, takže mi od malička pomáhala budovat vztah ke knihám.*“

V této odpovědi již respondent zahrnul informaci o mamince, která měla na jeho četbu výrazný vliv.

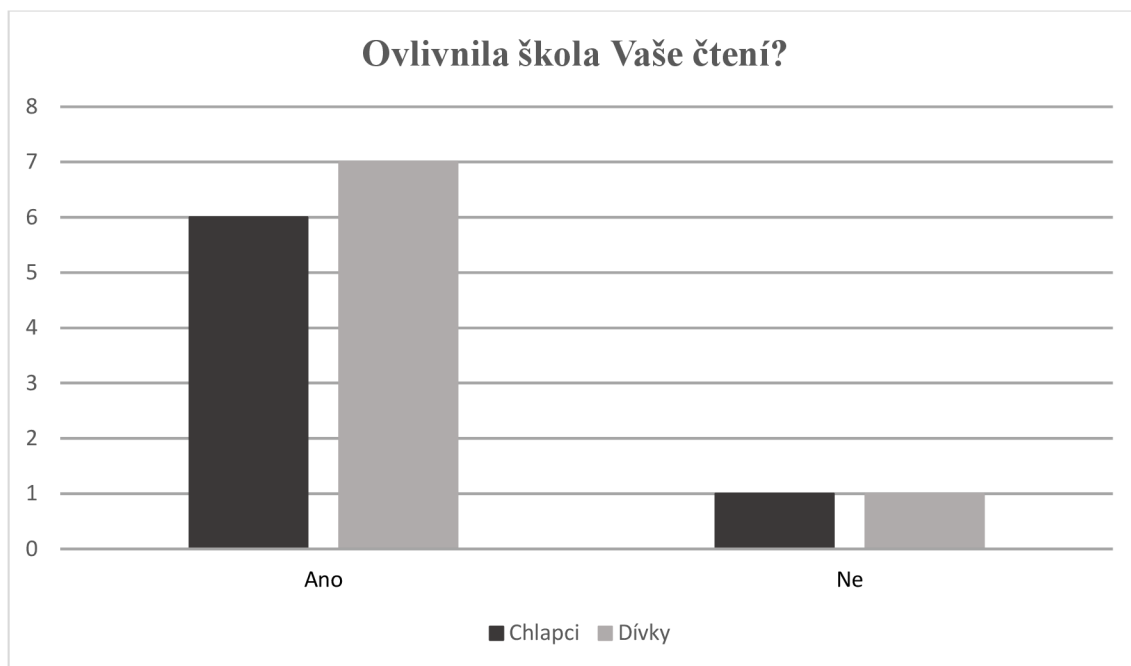
V této části již budeme věnovat pozornost odpovědím respondentů, kteří na otázku odpověděli kladně. Mou snahou bylo vybrat ty nejzajímavější odpovědi, avšak v případě zájmu jsou všechny odpovědi respondentů uvedeny v přílohách.

Respondent 1: *„Škola ovlivňuje moje čtení. V tento okamžik je to jeden z poháněcích motorů k tomu, abych vůbec četl. Školní četbu vnímám pozitivně, protože se můžu i skrze ty knížky něco dozvědět třeba o konkrétní době, ve které byla ta kniha napsána, protože ta kniha vlastně reflektuje to určité historické období. Takže z tohoto hlediska to vidím pozitivně. A druhé pozitivum spatřuji v tom, že si rozšiřujeme slovní zásobu a takový jako všeobecnější přehled.“* Podobnou odpověď uvádí i respondent 2: *„Škola měla vliv na mou četbu, protože jsem se skrze ni dozvěděla o knížkách, ke kterým bych se ani nedostala. Ale jinak, jak už jsem říkala, když jsem byla malá, byla jsem často nemocná, takže jsem byla ráda, že můžu číst, listovat si v knížkách, prohlížet si v nich ilustrace apod. Takže ano, škola měla na mé čtení vliv, ale neřekla bych, že byl výrazný.“*

Respondent 4 ve své odpovědi uvedl, že škola prohloubila jeho vztah ke klasické literatuře: *„Myslím si tedy, že právě škola ve mně probudila nebo lépe řečeno prohloubila vztah ke klasice. Nedá se ani říct, že bych žádný vztah ke klasické literatuře neměla, proto bych raději zvolila výraz prohloubila.“* Zmiňuje také, že škola v ní vybudovala a podpořila zájem o četbu knih: *„...vybudovala ve mně zájem, vnitřní motivaci a touhu číst.“* Respondent 5 ve své odpovědi uvádí, že je nespokojen s tvorbou čtenářských deníků a že škola má na jeho četbu spíše vliv negativní. *„Hrozně mi vadí čtenářské deníky, protože musím povinně číst věci, které mi přijdou jako opravdu absurdní, abych je musel vůbec číst“* (respondent 5). Dále v jeho odpovědi nalezneme informaci o jeho přístupu ke čtenářským deníkům: *„Já jsem vlastně stejně nikdy žádnou knihu ze čtenářského deníku nepřečetl .... Právě proto, že mi to jednoduše vadí. Pokud jde o samotný zápis do čtenářského deníku, tak vždycky dělám jenom výtah z Wikipedie, když už teda vůbec něco.“* Respondent 6 ve své odpovědi zahrnul i informace o jeho četbě na základní škole: *„Základní škola byla krušná, protože jsme pořád dokola museli číst Lovce mamutů, protože jsme měli starší paní učitelku, která tu knihu milovala. Poté jsme měli asi rok mladou učitelku, která s námi četla Harryho Pottera, ...“* Proti tomu

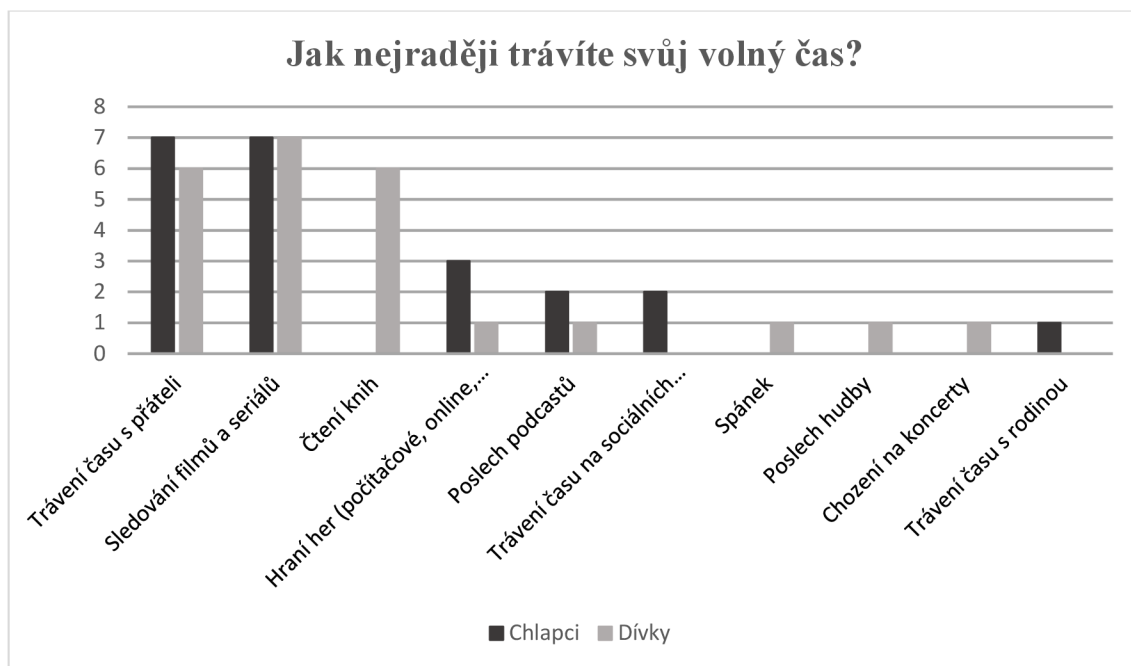
staví střední školu, o které tvrdí, že měla na její četbu vliv větší: „*Střední škola mou četbu ovlivnila o něco více, protože tam jsem se již dozvěděla více o autorech a o knížkách, které existují. Protože na základní škole jsme moc literaturu neměli, ani jako předmět, nebo v rámci českého jazyka jsme knihy tolik neřešili.*“ Respondent 7 vnímá vliv školy na svou četbu spíše negativně, čte především z důvodu potřeby vést čtenářský deník: „*Povinnou školní četbu hodnotím spíše negativně, protože nás učitelé nutí číst klasickou starou literaturu, která pro nás, podle mě, nemá takový význam jako kdysi a taky mě většinou ani nezaujme.*“ Uvádí také, že by povinnou školní četbu zrušil, myslí si o ní, že je zbytečná, a to včetně čtenářského deníku. Oproti tomu respondent 8 odpovídá, že škola ovlivnila jeho čtení jak pozitivně, tak i negativně. Vnímá to, že mu škola rozšířila obzory a umožnila mu seznámit se s mnoha autory a knihami: „*Asi určitě, protože jsem se mohla seznámit s novou škálou autorů, a i s různými názvy knížek, dozvěděla jsem se, i o čem všem knížky vlastně mohou být.*“ Čtenářský deník ve své odpovědi uvedl dokonce i respondent 9, který o něm tvrdí: „*Čtenářský deník je otravný, vůbec mě nebaví.*“ Na druhou stranu si ale uvědomuje, že mu škola rozšiřuje znalosti o literatuře. Respondent 10 hovoří o pozitivním vlivu školy na jeho četbu, uvádí: „*...přečetl jsem si knihy, které bych v současnosti nepřečetl, ale možná bych se k nim dopracoval prostupem času. A skrze školu jsem se seznámil s autory, které jsem předtím neznal...*“ Respondent 11 hovoří o negativním dopadu školy na jeho čtení, například uvádí, že již základní škola neměla pozitivní vliv na jeho četbu: „*Vyloženě si vzpomínám, že když jsme měli na základní škole přečíst nějakou knížku, která byla povinná pro celou třídu, tak mi to vždycky strašně vadilo a znechutilo mi to čtení všeobecně, protože prostě já nebudu číst něco, co nechci.*“ Zajímavou odpověď jsem získala od respondenta 13, který se vyjádřil o povinné školní četbě a čtenářských denících následovně: „*... negativně nahližím na školní povinnou četbu. Nemyslím si, že by úplně splňovala svůj účel a často si myslím, že studenty odradí od čtení, než aby je k tomu přilákala. Takže bych zrušila čtenářské deníky a zkusila bych to naprosto jinak. Asi bych se zajímala více o své žáky, abych zjistila, co je baví a mohla tomu všechno přizpůsobit.*“ Respondent 14 v rámci své odpovědi zmínil, že díky škole čte pravidelně a že v něm škola prohloubila zájem o klasickou literaturu. Poslední respondent (respondent 15) mj. zmínil i svůj názor na to, co škola žákům v rámci studia literatury poskytuje, nebo by měla poskytovat: „*Pomáhá nám vybírat si knížky, které si přečteme, motivuje nás k četbě a pomáhá nám si vytvářet a prohlubovat vztah ke knihám. Nebo by se o to alespoň škola měla pokoušet.*“

Graf 7: Ovlivnila škola Vaše čtení?

V rámci předposlední otázky jsem se snažila dozvědět se o tom, jak nejraději tráví svůj volný čas současní středoškoláci. Otázka tedy zněla: „**Jak nejraději trávíte svůj volný čas?**“

Data byla opět zanesena do grafu, abychom mohli porovnat volnočasové aktivity chlapců a dívek. Z výsledků jednoznačně vyplývá, že nejoblíbenější volnočasovou aktivitou dívek i chlapců je sledování filmů a seriálů (odpovědělo 14 respondentů, z toho 7 chlapců a 7 dívek), až poté následuje čas strávený společně s přáteli (odpovědělo 13 respondentů, tedy 7 chlapců a 6 dívek). Hned další vyhledávanou aktivitou je čtení knih, které označilo 6 respondentů, a to pouze dívky. Za zmínku stojí hry (počítačové, online či konzolové), které označili 4 respondenti jako oblíbenou aktivitu pro volný čas, tedy 3 chlapci a pouze 1 dívka. Jako další volnočasové aktivity respondenti uvedli poslech podcastů (celkem 3 respondenti, z toho 2 chlapci a 1 dívka), trávení času na sociálních sítích (2 chlapci), spánek (1 dívka), poslech hudby (1 dívka), chození na koncerty (1 dívka), trávení času s rodinou (1 chlapec).

Graf 8: Jak nejrady trávíte svůj volný čas?

Tento okruh uzavírala otázka, která vyžadovala uzavřenou odpověď. Respondenti měli za úkol přiřadit známky následujícím aktivitám: čtení, sport, internet, přátelé s tím, že se žádná známka nesměla opakovat. Přesné znění zadání bylo: „**Přiřaďte jednotlivým aktivitám známku jako ve škole (žádná známka se nesmí opakovat).**“

- a) Čtení
- b) Sport
- c) Internet (sledování filmů, seriálů, hry atd.)
- d) Přátelé (trávení času s přáteli)

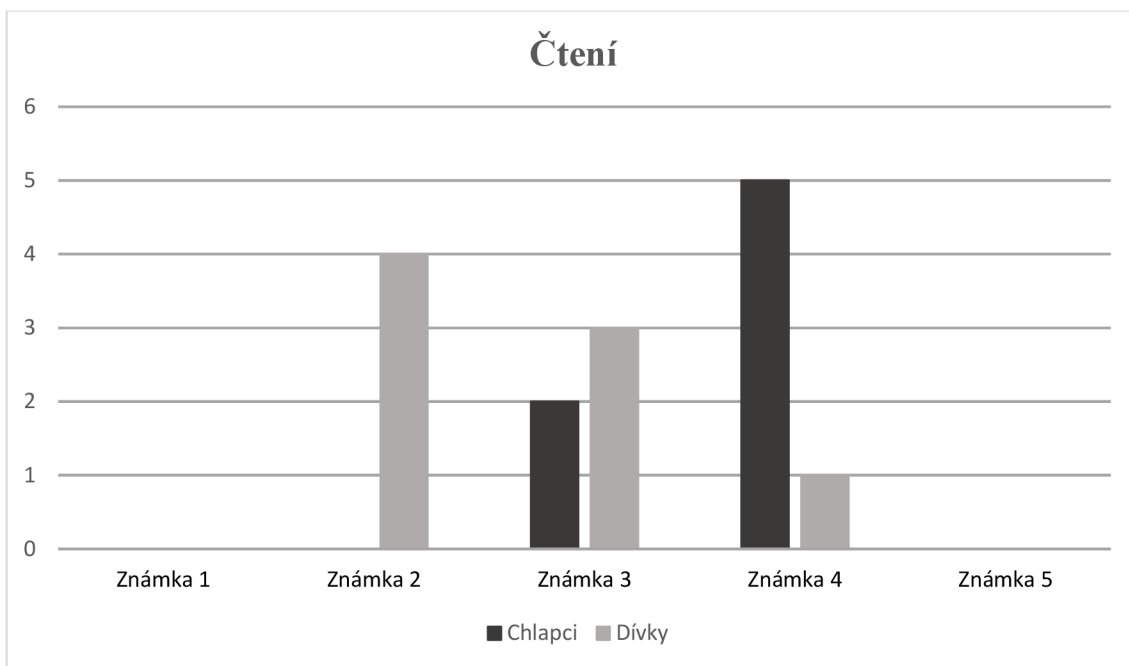
Získané odpovědi jsem zaznamenala do tabulky a následně i do jednotlivých grafů, které odpovídají jednotlivým aktivitám. Ani jeden z respondentů nepřihodil známku 1 aktivitám čtení a sportu. Po předchozí otázce nás nepřekvapí fakt, že internet a aktivity s ním spojené a trávení času s přáteli budou ohodnoceny nejlepšími známkami.

Průměrná známka, kterou chlapci udělili aktivitě čtení, je 3,7. Oproti tomu dívky ohodnotily čtení průměrnou známkou 2,6. Dále když přejdeme k další aktivitě, kterou je sport, ten získal od chlapců průměrnou známku 3,1 a od dívek získala průměrnou známku 3,75. Internet, který zahrnuje veškeré aktivity s ním spojené (sledování filmů, seriálů, hry atd.), byl ohodnocen chlapci i dívkami průměrnou známkou 2,1. Poslední

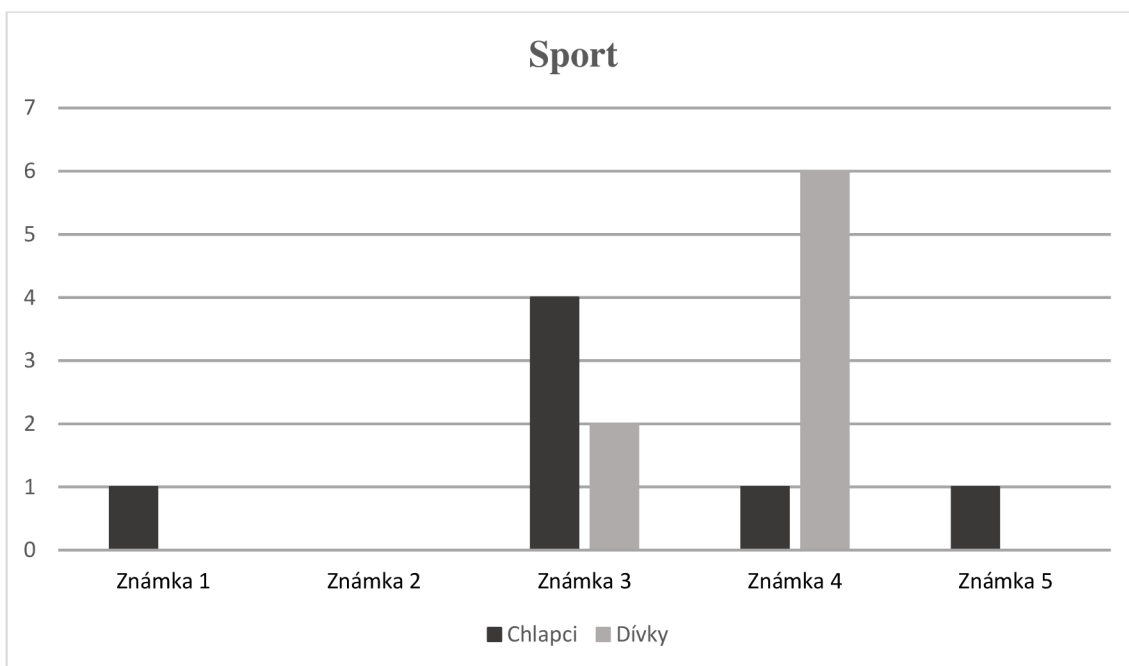
hodnocenou aktivitou bylo trávení času s přáteli. Chlapci jí udělili průměrnou známku 1,1 a dívky ji ohodnotily průměrnou známkou 1,5.

Tabulka 5: Udělené známky

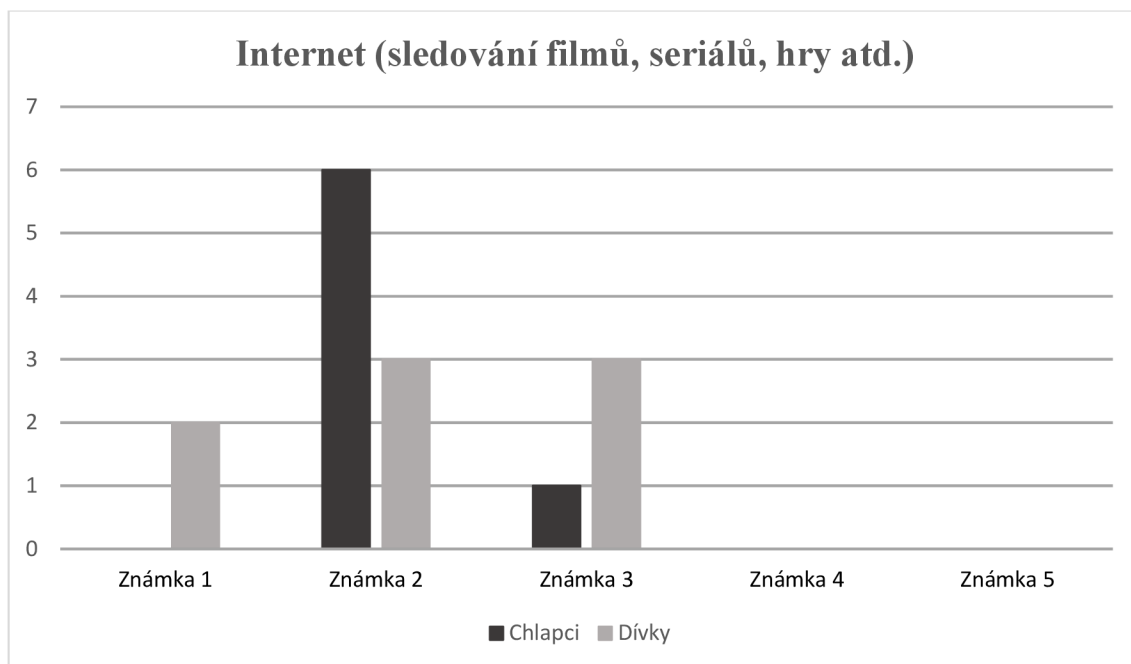
Aktivity	Chlapci – udělené známky	Dívky – udělené známky
Čtení	4, 4, 3, 3, 4, 4, 4	4, 2, 3, 3, 2, 2, 3, 2
Sport	3, 1, 5, 4, 3, 3, 3	3, 4, 4, 4, 3, 4, 4, 4
Internet (sledování filmů seriálů, hry atd.)	2, 3, 2, 2, 2, 2, 2	2, 3, 2, 1, 1, 3, 2, 3
Přátelé (trávení času s přáteli)	1, 2, 1, 1, 1, 1, 1	1, 1, 1, 2, 4, 1, 1, 1

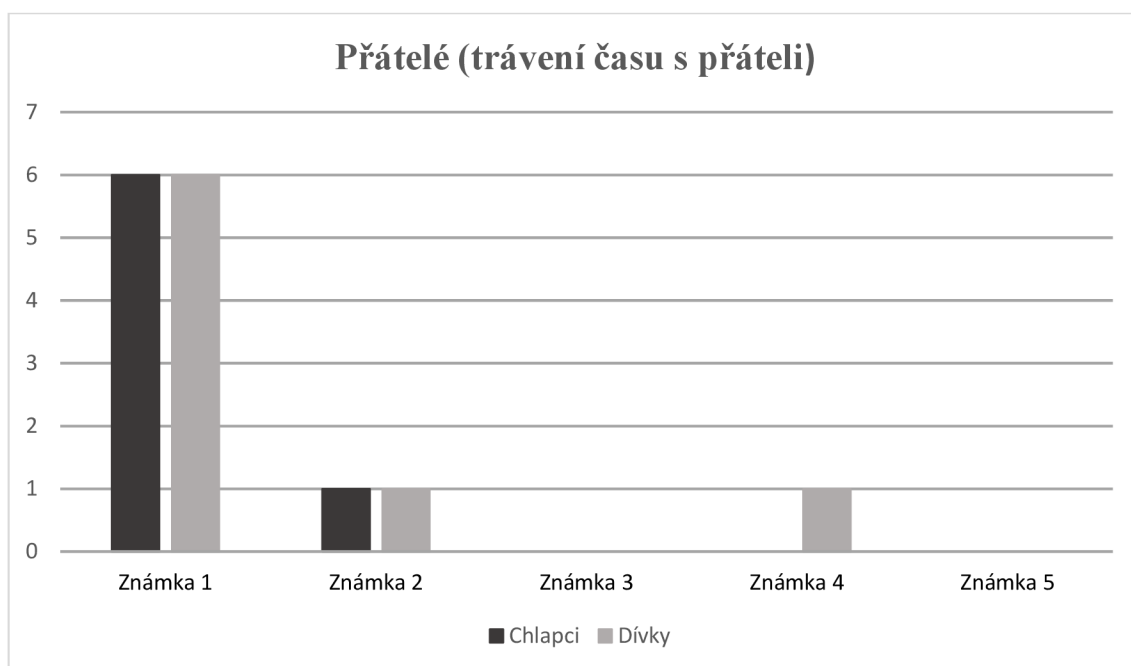
Graf 9: Čtení

Graf 10: Sport

Graf 11: Internet (sledování filmů, seriálů, hry atd.)

Graf 12: Přátelé (trávení času s přáteli)

Okruh – Četba středoškoláků v současnosti

V následujícím a zároveň v posledním okruhu otázek se budeme zabývat četbou středoškoláků v současnosti. Otázky se budou týkat četby knih v těžkých chvílích, dále jsem se ptala, jaké knihy čtou žáci středních škol nyní, zda pokládají povinnou školní četbu za důležitou a v neposlední řadě nás bude zajímat současný literární hrdina středoškoláků.

První otázka, která byla respondentům v rámci posledního okruhu položena, zněla: „**Byla Vám kniha v některých těžkých chvílích nápomocná?**“ Kladně odpovědělo 12 respondentů (80 %), z toho 4 chlapci a 8 dívek. Negativní odpověď uvedli zbývající 3 respondenti (20 %), tedy pouze 3 chlapci.

Nejprve se zaměříme na respondenty, kteří odpověděli záporně (respondent 1, 5 a 7). Respondent 1 sice uvedl, že knihy v těžkých chvílích nevyhledává, avšak uvědomuje si, jaké účinky může četba knih poskytovat: „... *myslím si, že podobně jako filmy a seriály, tak to lidem může pomoci se vlastně odpoutat od problémů, kterým musí čelit v realitě.*“ Oproti tomu respondent 5 odpověděl velmi stručně slovy: „*Ne, nikdy.*“ Respondent 7 zase uvádí, že mu v těžkých chvílích pomáhají spíše jiné aktivity než čtení: „*Ne, vůbec ne. Já unikám před realitou skrze ty online hry a internet prostě. Ale jak už jsem říkal, nejsem čtenář.*“

Respondenti 2, 6, 8 a 12 uvedli, že jim četba knih pomáhala v období nemoci. „*Určitě, hlavně v dětství skrze ty pohádky, když mně nebylo dobře a já jsem mohla přemýšlet prostě nad různými příběhy a snít si*“ (respondent 2). Respondent 6 na otázku odpovídá: „*Stoprocentně. Například když jsem měla období, kdy jsem byla pořád nemocná a opravdu jsem se cítila špatně, tak jsem sahala po mé oblíbené trilogii, která se jmenuje Bohyně, a to mi vždycky udělalo radost.*“ A respondent 8 odpovídá následovně: „*Ano, hlavně když jsem nemocná a už mě nic nebaví nebo jsem smutná apod., tak si ráda čtu. Nebo taky když řeším nějaké problémy, tak právě skrze knížky utíkám mimo realitu. To pak čas uteče rychleji a kniha opravdu dokáže ten den celkově zpříjemnit.*“ Respondent 12 se v rámci rozhovoru nechtěl podělit o svou knihu, ke které se při nemoci vrací: „*A pak když jsem nemocná, čtu si moji komfortní knížku. Ale tu vám neprozradím, protože je tajná. Je to takové moje guilty pleasure.*“

Ráda bych uvedla ještě část odpovědi respondenta 2, který hovoří o knihách, které v těžkých chvílích vyhledává a vrací se k nim: „*I nyní, když se ocitnu v nějaké těžké situaci, tak si ráda přečtu Babičku nebo Kytici. V Kytici mě vždycky ty pochmurné situace nějakým způsobem uvolňovaly, protože si člověk přečetl, že se špatné věci nedějí jenom jemu. A Babička je pro mě uklidňující, protože mám hodnou babičku a je to vlastně moje hrdinka.*“ Tuto skutečnost potvrzují i respondenti 4, 12, 13 a 15. „*Kdybych měla říct konkrétní knihu, ke které se vracím a utíkám skrze ni od reality, tak by to byla kniha Velký Gatsby od Francise Scotta Fitzgeralda nebo kniha Na Větrné hůrce od*

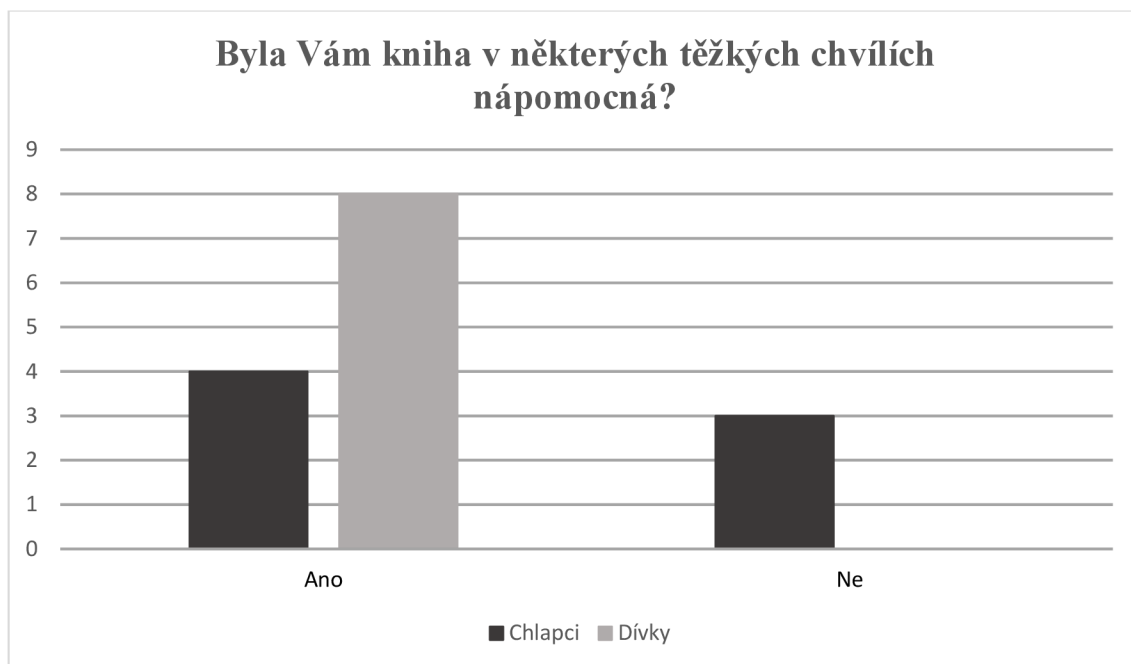
Emily Brontëové“ (respondent 4). Respondenti 13 a 15 uvádí, že se rádi vrací ke knihám, které jim připomínají dětství: „...ráda se vracím k Harrymu Potterovi, protože mi ta knížka vždycky připomene dětství a pokaždé, když se do ní začtu, zapomenu na okolní svět“ (respondent 13). Obdobně odpovídá i respondent 15: „Tak jak už jsem říkal, když mi není úplně dobře nebo se v mém životě dějí nějaké věci, při kterých nejsem úplně šťastný, ale spíše smutný, otevřu si knížku *Edudant a Francimor*, abych zavzpomínal na své dětství, na babičku a dědečka.“

Oproti tomu respondenti 9 a 10 uvádí, že nemají knížky, ke kterým by se vyloženě vraceli. „Nemám vyloženě knížku, ke které bych se v některých opravdu těžkých chvílích vracela, obecně se ke knížkám moc nevracím“ (respondent 9). To potvrzuje i respondent 10: „Obecně se ke knihám vracím málokdy, jelikož mě potom kniha nebaví, radši si ji přečtu pouze jednou a potom se už k ní nevracím.“ Respondent 6 mj. odpověděl, že v těžkých chvílích tvoří své texty: „Mimoto já neutíkám jen do těch již napsaných textů, ale sama v těžkých chvílích tvořím a píšu.“ Inspiraci hledá pro svou tvorbu například i v knihách: „... když mě něco v knize trkne do nosu, například se vtělím do hlavní postavy, řeknu si, co ta postava prožívá, a napíšu o tom báseň“ (respondent 6).

Respondent 3 se v rámci rozhoru svěřil, že se v těžkých chvílích identifikoval s postavou Švejka a toužil být jako on: „Další knihu si tedy pamatuji přesně, a to *Osudy dobrého vojáka Švejka*, vždycky jsem chtěl být jako Švejk. Byl jsem často ve stresu a chtěl jsem být prostě jako Švejk, nebrat všechno tak vážně a za každé situace se smát. A tak jsem se snažil i chvíli žít podle něho, takže jsem se choval jako on.“

Respondent 11 uvedl, že si v těžkých chvílích četl knihu *Mléko a med*: „Ano, byla to právě kniha *Mléko a med*. A byly to chvíle, kdy jsem se cítil opravdu sám, nepohodl jsem se s kamarády apod.“ Respondent 14 se neobrací v těžkých chvílích na konkrétní knihu a nezáleží mu ani na tom, o jakou knihu se jedná: „... v těžkých chvílích nevyhledávám nějakou konkrétní knížku nebo žánr.“

Graf 13: Byla Vám kniha v některých těžkých chvílích nápomocná?

V rámci rozhovoru jsem se respondentů ptala na knihu, kterou čtou nyní. Konkrétně otázka zněla: „**Jakou knihu čtete nyní?**“ Odpovědi jsem pro větší přehlednost zanesla do tabulky, ve které jsou modrou barvou označeni chlapci a růžová barva označuje dívky. Z výsledků je patrné, že se knihy neopakují, až na knihu *Motýlí křídla*, kterou uvedly celkem 2 dívky. Respondenti často popisovali, o čem daná kniha je nebo co je ke čtení knihy dovedlo, proto čtenáře odkazuji na přílohy, ve kterých jsou odpovědi detailněji zachyceny.

Tabulka 6: Odpověď na otázku: Jakou knihu čtete nyní?

Respondenti	Knihy	Knihy
Respondent 1	Opravdové zločiny	---
Respondent 2	Bohové a hrdinové antických bájí	---
Respondent 3	Čtyři z tanku a pes	---
Respondent 4	Žena, po které se slehla zem	---
Respondent 5	Pozitivní leader	Darebáčci
Respondent 6	Archer's voice	Říše upíra
Respondent 7	---	---
Respondent 8	Motýlí křídla	---
Respondent 9	Pozvání	Strašení v Rookwardu
Respondent 10	Zaklínač VI: Věž vlaštovky	---
Respondent 11	---	---
Respondent 13	Motýlí křídla	---
Respondent 14	Sucho	---
Respondent 15	Zaklínač VII: Paní jezera	---

Skrze předposlední otázku v rámci čtvrtého kruhu jsem se snažila získat názor středoškoláků na povinnou školní četbu. Dotaz zněl jednoznačně: „**Pokládáte povinnou školní četbu za důležitou?**“

Výsledky jsem zanesla do grafu, ze kterého je patrné, že jednoznačně všichni respondenti považují povinnou školní četbu za důležitou. To, že si středoškoláci uvědomují její důležitost, však neznamená, že jsou spokojeni s její současnou podobou. Všichni respondenti bez výjimky odpověděli na tuto otázku poměrně obsáhle.

Respondent 2 je jediný ze všech dotazovaných, kdo je se současnou podobou povinné školní četby spokojený: „*Ano, a nic bych asi na školní četbě neměnila, protože nás*

škola přivádí k četbě, ke které si myslím, že bych se nedostala a nikdy bych si některá díla ani nepřečetla.“ Souhlasí dokonce i s výběrem knih ve školní povinné četbě: *„Podle mého názoru si ve školní četbě z toho výběru, který je pestrý a různorodý, každý něco vybere“* (respondent 2).

Ostatní respondenti jsou celkově nespokojeni se seznamem povinné školní četby. Často se i negativně vyjadřují o čtenářských denících, ve kterých nevidí smysl. Respondent 1 ve své odpovědi zahrnul i maturitní zkoušku z českého jazyka a literatury, kterou negativně kritizuje: *„Jako studenti jsme tlačeni do toho číst poměrně dost, a tím se vlastně připravujeme na zkoušku, kde si budeme vybírat z určitého počtu knih a z toho pak budeme zkoušeni, což mi nepřijde jako vhodná forma.*“ Respondent 4 se v rámci své odpovědi zamýšlí nad tím, jaký přínos by měla povinná školní četba mít: *„Takže já si myslím, že by škola měla alespoň na nějaké primární úrovni podporovat čtenářství. Pokud dítě přinejmenším tu knížku vezme do ruky a setká se s ní, setká se s různými styly textu, s různými knihami, s různými autory, s různými postoji, tak to určitě dítěti jenom prospěje.*“ Respondent 3 upozorňuje na fakt, že pro něho nebyla povinná školní četba důležitá: *„Ale pro mě osobně důležitá nebyla, protože jsem četl od mala knihy sám.*“

Respondent 5 označuje jako jistý problém výběr knih učiteli, jejichž generace stárne: *„Je hrozný problém, když sedmdesátiletá paní učitelka vybírá knížky šestnáctiletým studentům, z knih, které jsou pro ni zajímavé nebo je považuje za důležité, protože je musela číst tenkrát povinně taky.*“ Domnívá se, že by měla být při výběru knih v rámci povinné školní četby volnost a zároveň by měla obsahovat knihy, které budou studentům na míru přizpůsobené: *„Proto by měla být větší volnost při výběru knih do povinné četby a mělo by to být více přizpůsobené studentům na míru. Třeba já si to dokážu představit tak, že půlka knih v seznamu četby je povinná a půlka je zvolená samotnými studenty, to by mohlo podle mého názoru fungovat, takový kompromis.*“ Na závěr mi prozradil, co by si v roli učitele pokládal za otázku ohledně školní povinné četby: *„Já osobně bych si asi hlavně kladl otázku, co je nebo co by mělo být cílem povinné školní četby.*“

Respondent 6 přikládá důležitost čtení klasické kultovní literatury, která často obsahuje stále aktuální témata: *„Přijde mi, že je důležité se seznámit s kultovní literaturou, s tou klasickou, ať už je to česká nebo světová, kdy je zajímavé vidět, jak jsme pokročili jako*

lidstvo zároveň a myslím si, že i v dnešní době jsou ty knihy aktuální, ať už je to Karel Čapek a jeho varování před válkou a technologickým pokrokem, to je opravdu aktuální téma v dnešní době.“ Respondent 7 vyjadřuje svůj nesouhlas s povinnou školní četbou a vadí mu, že ho škola do četby „nutí“: „... člověk musí do nějaké knihy dozrát a dospět, takže se mi nelíbí a vadí mi, když nás do některých knih někdo vyloženě nutí.“

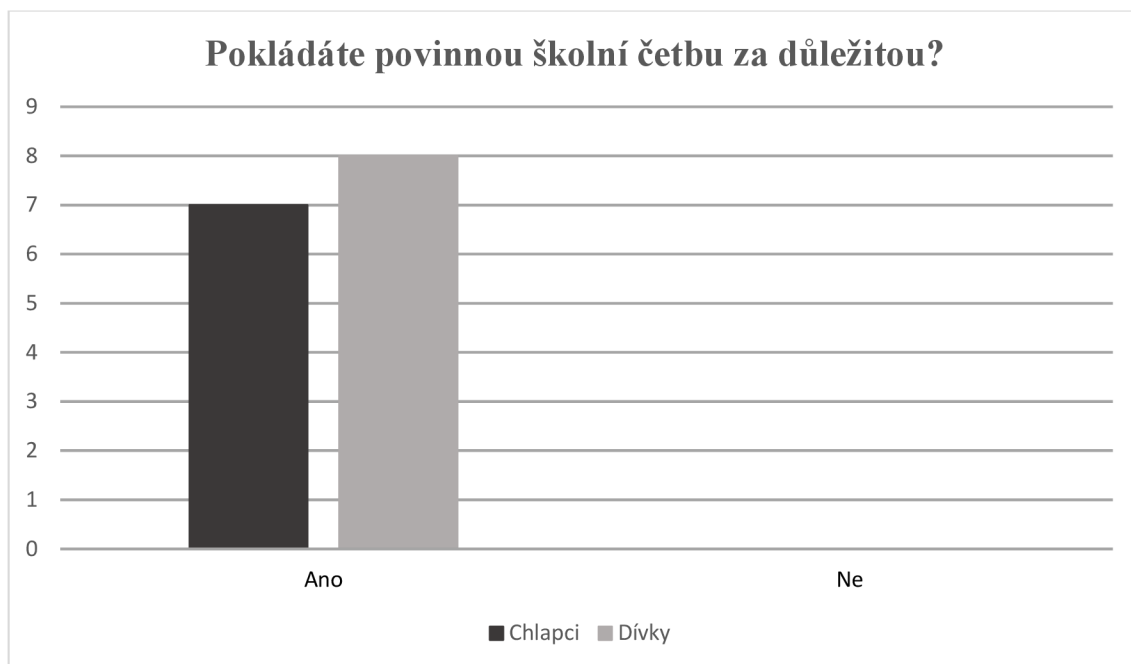
Respondenti 8, 9, 10, 12 a 13 zdůrazňují, že by měly být aktualizovány seznamy školní povinné četby. „Změnila bych ale seznamy knížek, které patří do povinné školní četby, i když vím, že je již většinou školy aktualizují“ (respondent 8). Respondent 9 nesouhlasí s výběrem knih do povinné školní četby: „Nikoho to nebaví číst a je to napsané ve starším jazyku a špatně se to tedy i čte. A podle mého názoru by se měly seznamy četby trochu aktualizovat a dát tam nějaké novější knížky, aby to alespoň někoho bavilo.“ Dále respondent 10 přichází s tím, že by měl být seznam četby k maturitě náležitě rozšířen, ale uvědomuje si, že to není snadné, protože učitelé musí mít všechny knihy ze seznamu přečtené: „Určitě by za mě měl být rozšířen seznam četby k maturitě. Samozřejmě chápu, že i pro učitele to může být náročné, protože oni musí mít taky přečtené všechny knížky z maturitního seznamu četby. Za mě by to chtělo určitě aktualizovat seznam literatury o novější tituly.“ Dále uvádí, že by chtěl, aby nebyla četba brána jako povinnost nebo nutnost: „Byl bych rád, kdybychom dospěli k bodu, kdy se bude povinná četba číst i bez toho, aniž by byla povinná. A ty čtyři roky na střední škole by měly žákům dát pocit, že četba je dobrá a není to jen nutnost a povinnost, s tím, že vím, že za ty čtyři roky musím přečíst těch dvacet knížek, abych udělal zkoušku“ (respondent 10).

Například respondent 11 vůbec nesouhlasí s vedením čtenářských deníků, nevidí v nich žádný smysl a nechápe, proč to musí dělat: „Myslím si, že povinná školní četba k něčemu je, ale když píšeme ty zápisy do čtenářských deníků, tak ono je to podle mě k ničemu. Nebo alespoň já v tom nevidím ten smysl.“ Dále uvádí, že by minimálně změnil způsob zápisu četby do samotných čtenářských deníků. Respondent 12 by rovnou čtenářské deníky zrušil: „Taky bych zrušila čtenářské deníky. Vím, že mi spolužáci záznamy do čtenářských deníků kopírují z internetu, takže si nemyslím, že splňují účel, který by splňovat měly.“

Respondenti 13 a 14 přichází s jakýmsi řešením otázky povinné školní četby. Podle respondenta 13 by se měl učitel více zajímat o zájmy svých studentů a dle toho seznam

četby náležitě upravovat a zároveň pomoci studentům při výběru knih a vytvořit pouze seznam doporučené literatury: „... *chtělo by to seznam povinné literatury aktualizovat a možná rozšířit, zajímat se o zájmy studentů a podle toho tituly do seznamu volit. Možná by přispělo i dát žákům možnost vybírat si knížky sami a nemuselo by se jednat o povinnou školní četbu, ale jen doporučenou literaturu pro ty žáky, kteří si sami vhodnou knížku nedokáží zvolit.*“ Stejnou odpověď uvedl i respondent 14, který souhlasí se seznamem doporučené literatury, který by byl pro žáky pouze orientační: „*Nevím, jestli jsou úplně smyšlné čtenářské deníky, protože si stejně myslím, že je všichni kopírují z internetu. Každopádně seznam literatury by se měl určitě aktualizovat a rozšířit. Anebo bych zavedla seznam doporučené literatury a seznam povinné školní četby bych zrušila. No a vlastně ta doporučená literatura by byla takovou náповědou pro ty, co ještě třeba netuší, jaké knížky je baví, nebo pro ty, co se chtějí seznamovat s klasikou apod.*“

Respondent 15 zdůrazňuje různé výhody povinné školní četby: „... *myslím si, že skrze školní četbu se seznámíme s různou literaturou, což je dobře, protože pak člověk dokáže rozeznat, co ho vlastně baví a co ho nebaví číst. Nemyslím si ale, že by to muselo být skrze povinnou četbu, ale zároveň nevím, jak jinak to pojmenovat a pojmut. Za mě je školní četba opravdu důležitá, protože se nejenže seznamujeme s tím daným obdobím, ve kterém byla ta konkrétní kniha napsaná, ale například i s jazykem té doby, což je strašně důležité, nebo mě ještě napadají různé zvyky a tradice, které se již nedodrží a aby nezůstaly zapomenuty, musíme si je připomínat skrze čtení knih. Chci tím říct, že samotným přečtením knihy z daného období mnohdy získáme více informací než z nějaké teorie, kterou se učíme nazpaměť ve škole.*“

Graf 14: Pokládáte povinnou školní četbu za důležitou?

Celý rozhovor uzavíralo zadání: „**Zvolte si jednu postavu ze své nejoblíbenější knihy a pokuste se ji popsat.**“ Postavy z nejoblíbenějších knih respondentů jsem zanesla do přehledné tabulky, ve které jsou odpovědi od chlapců označeny modrou barvou a odpovědi dívek jsou označeny barvou růžovou. Na první pohled je patrné, že postavy jsou různé a ani jedna postava se neopakuje. V případě zájmu čtenáře jsou komplexní odpovědi všech respondentů k dispozici v přílohách.

Tabulka 7: Odpověď na otázku: Zvolte si jednu postavu ze své nejoblíbenější knihy a pokuste se ji popsat.

Respondenti	Nejoblíbenější kniha	Oblíbená postava
Respondent 1	Stařec a moře	Santiago
Respondent 2	Babička	postava babičky
Respondent 3	Robinson Crusoe	Robinson Crusoe
Respondent 4	Velký Gatsby	Jay Gatsby
Respondent 5	série Lars Kepler	Joona Linna
Respondent 6	série Padesát odstínů	Christian Grey
Respondent 7	Hobit	Bilbo Pytlík
Respondent 8	Farma u Modrého jeřába	Ryl
Respondent 9	Přízraky domu Carrowů	Remy
Respondent 10	série Zaklánače	Ciri
Respondent 11	Mléko a med	---
Respondent 12	série Pán prstenů	Aragorn
Respondent 13	série Harryho Pottera	Hermiona Grangerová
Respondent 14	Pýcha předsudek	Elizabeth
Respondent 15	Série Zaklánače	Geralt

9 SHRNU TÍ

Po nashromáždění všech bibliologických rozhovorů a jejich přepisu následovalo jejich vyhodnocení. Z výsledků jsem došla k jednoznačným závěrům. I přestože nemůžeme výzkumné šetření považovat za zcela reprezentativní, protože se vztahuje k úzkému okruhu respondentů, snažila jsem se nashromáždít data od žáků z různých typů středních škol. V dnešní době převažuje trend spíše být nečtenářem než čtenářem, ale je tomu skutečně tak?

Jak už bylo řečeno, rozhovor jsem si rozdělila na čtyři základní okruhy. Úvodní okruh otázek – **Identifikace respondenta** – sloužil pro zpětnou identifikaci respondentů, a to podle pohlaví, typu střední školy a třídy, kterou respondenti navštěvují.

V rámci okruhu – **Čtenářské zázemí v dětství** – jsem zjišťovala budování primárního vztahu ke knize a základních čtenářských návyků respondentů v dětství. Zajímavé byly odpovědi respondentů na otázku – **Vybavíte si svou první knihu?** – kdy respondenti často rozlišovali mezi první knihou, která jim byla přečtena, a mezi knihou, kterou si přečetli sami. Překvapivým faktem může být, že si víceméně všichni respondenti na svou první knihu vzpomněli, dokonce ji v průběhu rozhovoru detailněji popsali, ať už po obsahové nebo po její vizuální stránce. Co se týká oblíbených knih a literárních hrdinů respondentů v dětství, zde se respondenti pomyslně dělili na dvě skupiny. Ta první představovala respondenty, kteří uvedli své literární hrdiny konkrétně. Druhou skupinou byli respondenti, kteří nám představili literárního hrdinu výčtem jeho charakterových vlastností. V rámci čtenářské socializace byla věnována pozornost tomu, jaké knihy čtou rodiče samotných respondentů. Překvapivým faktem bylo zjištění, že téměř všichni rodiče respondentů byli označeni za aktivní čtenáře. Respondenti bez větších obtíží dokázali charakterizovat četbu svých rodičů z hlediska žánru. Mimo jiné jsem se snažila zjistit, zda se rodiče aktivně podíleli na budování vztahu respondentů ke knihám v dětství. Většina respondentů v rámci rozhovoru uvedla, že jim rodiče četli knihy před spaním pravidelně, a to téměř každý den, a nejčastěji jim četla matka. Zajímavé byly odpovědi od respondentů, kteří uvedli, že jim sice otec před spaním nečetl, ale pravidelně jim vypravoval různé příběhy. Skoro polovina respondentů uvedla, že poslouchali pohádky před spaním na kazetách nebo na CD v CD-přehrávači. Tento okruh byl uzavřen otázkami – **Máte rodinnou knihovnu? Kolik knih přibližně obsahuje?** Všichni respondenti uvedli, že doma mají rodinnou

knihovnu, dokonce popsali, kde se nachází, a poté se snažili odhadnout, kolik knih přibližně obsahuje.

Předposlední okruh – **Čtenářské preference a volnočasové aktivity** – se zabýval čtenářskými návyky respondentů, knižními preferencemi a jejich volnočasovými aktivitami. Respondenti na otázky odpovídali různě. Objevovaly se zde odpovědi, které nám sdělují, že čtení stále nemůžeme jednoznačně řadit mezi oblíbené aktivity středoškoláků. Co se týká otázky ohledně žánrových preferencí, můžeme jasně usoudit, že mezi čtyři nejoblíbenější žánry současných středoškoláků patří detektivky, fantasy, sci-fi literatura a horory. Respondenti v rámci této odpovědi uvedli minimálně dva své oblíbené žánry. I přestože odborná literatura většinou uvádí, že se preference chlapců a dívek v tomto věku liší, v rámci mého výzkumného šetření se tento fakt nepotvrdil. Z tohoto důvodu jsem při vyhodnocování výsledků respondenty nedělila podle pohlaví. Dle mého názoru se četba chlapců a dívek v tomto věku již příliš neliší, avšak dívky oproti chlapcům rády vyhledávají romantickou literaturu. Skrze otázku – **Podle čeho si knihu vybíráte?** – jsem zjistila, že se téměř všichni respondenti nejčastěji při výběru knihy orientují podle anotace, doporučení, žánru a hodnocení knihy. V rámci čtenářské socializace jsem zjišťovala, zda současní středoškoláci navštěvují školní nebo veřejné knihovny. Z výsledků vyplývá, že knihovnu častěji navštěvují spíše dívky než chlapci. Z výzkumného šetření zároveň plyne, že si většina respondentů uvědomuje vliv školy na jejich četbu, a to jak v negativním, tak v pozitivním slova smyslu. Výsledky nám přináší informace o oblíbených volnočasových aktivitách žáků na středních školách. Ti nejraději tráví svůj volný čas s přáteli a sledováním filmů a seriálů. Tyto zmíněné aktivity dominují jak u chlapců, tak i u dívek. Čtení knih jako oblíbenou volnočasovou aktivitu označily pouze dívky. Posledním úkolem respondentů v rámci tohoto okruhu bylo přiřadit známku jednotlivým aktivitám jako ve škole tak, že se žádná známka nesměla opakovat. Uvedené aktivity byly následující: čtení, sport, internet (sledování filmů, seriálů, hry atd.) a přátelé (trávení času s přáteli). Překvapivým faktem je, že chlapci udělili čtení průměrnou známku 3,7, oproti tomu dívky ohodnotily čtení průměrně známkou 2,6.

Bibliologický rozhovor uzavíral poslední okruh – **Četba středoškoláků v současnosti**. Cílem tohoto okruhu bylo reflektovat čtenářství žáků středních škol v současnosti, mj. i povinnou školní četbu, která je současně spojená se seznamem literatury k maturitě. Odborná literatura často upozorňuje na fakt, že „*zachovávání maturitní zkoušky*

v současné podobě zvyšuje riziko ztráty motivace k vyšším výkonům u nadaných žáků a může svádět k odpírání čtení u méně nadaných žáků“ (Čuřín, Bubeníčková a kol., 2013, s. 8). S tímto výrokem se ztotožňuje i celá řada respondentů, která je nespokojená se stavem povinné školní četby, tedy se seznamem povinné školní literatury k maturitě. Respondenti by ocenili aktualizaci seznamu literárních děl nebo jeho rozšíření. Překvapivé byly odpovědi na otázku – **Byla Vám kniha v některých těžkých chvílích nápomocná?** Na tuto otázku jsem získala celkem 12 kladných odpovědí, což představuje 80 % dotazovaných respondentů. Negativně odpovědělo zbývajících 20 %, které představují 3 chlapci. Ohledně knížek, které nyní respondenti čtou, můžeme říct, že se tituly neopakují, výjimkou je kniha *Motýlí křídla*, kterou uvedly dvě dívky. Zajímavé odpovědi nám přinesla předposlední otázka – **Pokládáte povinnou školní četbu za důležitou?** Z odpovědí jednoznačně vyplývá, že všichni respondenti pokládají povinnou školní četbu za důležitou, ale ne všichni jsou spokojeni s její současnou podobou. Respondenti často upozorňovali na fakt, že by ocenili aktualizaci seznamů povinné školní četby nebo by ocenili větší volnost při samotném výběru knih. Posledním úkolem respondentů bylo zvolit si postavu ze své nejoblíbenější knihy a pokusit se ji popsat. I k tomuto úkolu respondenti přistupovali zodpovědně. Žádná z uvedených literárních postav se v rámci odpovědí nevyskytuje více než jednou.

Z bibliologických rozhovorů vyplývá, že čtení knih stále nemůžeme jednoznačně považovat za oblíbenou volnočasovou aktivitu žáků na středních školách. Avšak můžeme říci, že výrazný vliv na četbu středoškoláků má rodina a zároveň i škola. Rodina by měla již od raného věku dítěte budovat jeho vztah ke knize jako takové a cílem školy by poté mělo být, tento vztah dále rozvíjet a prohlubovat.

ZÁVĚR

Diplomová práce se zabývá čtením, čtenářstvím, čtenářskou gramotností a čtenářskými životopisy. Úvodní část práce věnuje pozornost významu čtenářství v současné době a základní terminologii. Definiuje pojmy, jimiž jsou čtení, čtenář, četba, čtenářství, čtenářská a funkční gramotnost. Dále byly shrnuty informace z průzkumu, který byl součástí bakalářské práce *Recepce čtenářství středoškoláků*, a to konkrétně čtenářská gramotnost jako součást rámcových vzdělávacích programů a jako jeden z požadavků společné části maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury.

Jedním z hlavních cílů této práce bylo seznámit se a pracovat s relevantní odbornou literaturou, která se problematikou čtení a čtenářství na středních školách zabývá.

Podstatná část práce byla věnována probíhajícím mezinárodním výzkumům čtenářství a čtenářské gramotnosti dospělé populace i školní mládeže. Jednalo se o výzkumy IALS, SIALS, ALL, PIAAC, RLS, PIRLS a PISA. Svou pozornost jsme věnovali především výzkumům IALS, SIALS, ALL a PIAAC, které se již nezabývají testováním školní mládeže, ale naopak dospělé populace. Cílem práce bylo výzkumy náležitě představit, a to především nastínit dovednosti, které jsou testovány. Výzkumy, které jsou zaměřené na školní mládež, tedy RLS, PIRS a PISA, jsou pouze stručně charakterizovány.

Významným cílem práce bylo charakterizovat období adolescence, jelikož do tohoto období řadíme právě žáky středních škol. Byla provedena nejen základní vývojová charakteristika tohoto období, ale snahou bylo charakterizovat i čtenářské chování dospívajících neboli adolescentů podle odborné literatury. Podle publikace *České děti a mládež jako čtenáři 2017* byla provedena základní charakteristika volného času adolescentů, jejich výběr titulů a žánrů, věnovali jsme se čtení elektronických knih nebo poslechu audioknih a v neposlední řadě byla věnována pozornost i povinné školní četbě.

Dalším cílem bylo charakterizovat literárního hrdinu v průběhu vývoje jedince. Tato část práce odkazuje na výzkumné šetření, během něhož jsem zjišťovala oblíbeného literárního hrdinu respondentů, a to z dětství a v současnosti.

Stěžejním cílem práce bylo získat a sestavit čtenářské životopisy žáků středních škol ve formě bibliologických rozhovorů. Právě čtenářským životopisům je věnována i

podstatná část teoretické práce. Ta se zabývá jejich primární definicí nebo metodami, skrze které můžeme čtenářské biografie získat.

Praktická část je tvořena nashromážděnými bibliologickými rozhovory, skrze které byly zkoumány následující oblasti: čtenářské zázemí v rodině, čtenářské preference a volnočasové aktivity a četba středoškoláků v současnosti. Rozhovor byl veden pouze se žáky středních škol. Výzkumného šetření se zúčastnilo celkem 15 respondentů. Podařilo se mi tedy nashromáždit celkem 15 nahraných rozhovorů, které jsem náležitě přeepsala. Rozhovory byly zanechány v autentické podobě, byly tedy provedeny jen nejnutnější úpravy. Výzkumný vzorek byl tvořen 7 chlapci a 8 dívkami. Mezi hlavními cíli výzkumného šetření bylo zjistit, jaký byl oblíbený literární hrdina středoškoláků v dětství, zkoumat jejich čtenářské preference, a to z hlediska žánru nebo podle čeho se řídí při výběru knihy, zda navštěvují školní nebo veřejnou knihovnu, jestli považují současní žáci středních škol povinnou školní četbu za důležitou nebo zda patří čtení knih stále mezi volnočasové aktivity a zjišťovala jsem, jaká je oblíbená literární postava současných středoškoláků.

Polostrukturovaný rozhovor obsahoval celkem 20 otázek, z nich byla pouze jedna uzavřená. Za zajímavé pokládám fakt, že i přestože se někteří z respondentů obávali toho, že nebudou schopni odpovídat na mé otázky v rámci rozhovoru, tato obava se ani jednou nenaplnila.

Po celkovém vyhodnocení dat nelze jednoznačně říci, že jsem mezi respondenty upozorovala výrazné rozdíly. Během výzkumného šetření jsem zjišťovala oblíbeného literárního hrdinu respondentů, a to z dětství a v současnosti. Podařilo se mi respondenty v rámci těchto otázek rozhovořit.

Dalším cílem bylo prozkoumat žánrové preference středoškoláků a zjistit, čím se řídí při výběru knihy. Z výzkumného šetření vyplynulo, že mezi 4 nejoblíbenější žánry patří detektivky, fantasy, sci-fi literatura a horory, a to bez ohledu na pohlaví respondentů. Ráda bych upozornila na fakt, že dívky se v tomto věku rády oddávají četbě romantické literatury. Z výsledků dále vyplývá, že se středoškoláci při výběru knih řídí hlavně podle anotace, doporučení, žánru a hodnocení knihy.

Z nashromážděných dat můžeme jednoznačně říct, že dívky navštěvují školní nebo veřejnou knihovnu častěji a všeobecně řadí čtení knih mezi své oblíbené volnočasové

aktivity. To dokazuje i fakt, že dívky ohodnotily aktivitu čtení průměrnou známkou, která byla o stupeň lepší než ta, kterou jí udělili chlapci.

Jedním z hlavních cílů práce bylo mimo jiné upozornit na skutečnost, že si středoškoláci uvědomují význam literatury, ale nejsou spokojeni se stavem povinné školní četby a seznamem literatury k maturitě. Právě skrze čtenářské životopisy jsem se snažila pochopit čtenářské chování žáků na středních školách.

Na závěr práce bych ráda dodala, že čtení knih v obecné rovině stále patří mezi oblíbené volnočasové aktivity. Troufám si tvrdit, že četba je stále na vzestupu, a to díky různým projektům či sociálním sítím, které se v poslední době na popularizaci literatury aktivně podílejí.

LITERATURA

Knižní zdroje

ČUŘÍN, Michal a Petra BUBENÍČKOVÁ. Čtenářství v souvislostech. Ústí nad Orlicí: OFTIS, 2013, 94 s. : il. ; 21 cm. ISBN 978-80-7405-327-6.

DISMAN, Miroslav. Jak se vyrábí sociologická znalost. Karolinum, 2014, 1 online zdroj (374 stran). ISBN 978-80-246-2619-2.

DOLEŽALOVÁ, Jana. Čtenářská gramotnost (práce s textovými informacemi napříč kurikulem). Hradec Králové: Gaudeamus, 2014, 1 CD-ROM : barev. ; 12 cm. ISBN 978-80-7435-520-2.

FRIEDLANDEROVÁ, Hana, Irena PRÁZOVÁ, Hana LANDOVÁ a Vít RICHTER. České děti a mládež jako čtenáři 2017. Brno: Praha: Host ; Národní knihovna České republiky, 2018, 150 stran : ilustrace (převážně barevné), formuláře ; 23 cm. ISBN 978-80-7577-804-8.

HAMAN, Aleš. Literatura z pohledu čtenářů. Praha: Československý spisovatel, 1991, 169 s. ISBN 80-202-0281-1.

HOLÝ, Jiří a Jiří TRÁVNÍČEK. Lexikon teorie literatury a kultury: koncepce, osobnosti, základní pojmy. Brno: Host, 2006, 912 s. ; 23 cm. ISBN 80-7294-170-4.

HOMOLOVÁ, Kateřina. SLEZSKÁ UNIVERZITA. FILOZOFICKO-PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA. Možnosti zkoumání současného dospívajícího čtenáře. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě, 2012, 179 s. : il. ; 21 cm. ISBN 978-80-7248-808-7.

HOMOLOVÁ, Kateřina. OSTRAVSKÁ UNIVERZITA. KATEDRA ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY S DIDAKTIKOU. Pedagogicko-didaktické a psychosociální aspekty pubescentního čtenářství. Ostrava: Pedagogická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2008, 126 s. : il. ; 24 cm. ISBN 978-80-7368-641-3.

HOMOLOVÁ, Kateřina. SLEZSKÁ UNIVERZITA. ÚSTAV BOHEMISTIKY A KNIHOVNICTVÍ. Uživatelská propedeutika. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě, Ústav bohemistiky a knihovnictví, 2010, 196 s. : il. ; 21 cm. ISBN 978-80-7248-625-0

CHALOUPKA, Otakar. Horizonty čtenářství: (aktivita, proměnlivost a výchova čtenářství pubescentního dítěte). Praha: Albatros, 1971, 126 s.

CHALOUPKA, Otakar. Rozvoj dětského čtenářství. Praha: Albatros, 1982. s. 36. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:434e4b60572be4429e7dd01b325ede46>

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu. 2. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-271-9225-0.

- KUNICKÁ, T. Recepce čtenářství středoškoláků. Hradec Králové, 2021. Bakalářská práce na Přírodovědecké fakultě Univerzity Hradec Králové. Vedoucí bakalářské práce doc. PaedDr. Alena Zachová, CSc.
- MACEK, Petr. Adolescence. 2. upr. vyd. Praha: Portál, 2003, 141 s. ; 20 cm. ISBN 80-7178-747-7.
- NAKONEČNÝ, Milan. Psychologie čtenáře. Praha: Ústřední dům armády, 1965, 2 sv. (72, 59 s.)
- PETERKA, Josef. Teorie literatury pro učitele. 3. vyd. Jíloviště: Mercury Music & Entertainment, 2007, 346 s. ; 21 cm. ISBN 978-80-239-9284-7.
- PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. Pedagogický slovník. 4., aktualiz. vyd. [i.e. Vyd. 5.]. Praha: Portál, 2008, 322 s. ; 22 cm. ISBN 978-80-7367-416-8.
- PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. Pedagogický slovník. Nové, rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2009, 395 s.; 22 cm. ISBN 978-80-7367-647-6.
- RADVÁKOVÁ, Věra. VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE. Texty a jejich interpretace: od historie po současnost. Praha: Oeconomica, 2014, 113 s. : il. ; 25 cm. ISBN 978-80-245-2013-1.
- REICHEL, Jiří. Kapitoly metodologie sociálních výzkumů. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-6935-6.
- ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.
- TRÁVNÍČEK, Jiří. Česká čtenářská republika. Host, 2017, 1 online zdroj (447 stran). ISBN 978-80-7577-254-1.
- TRÁVNÍČEK, Jiří. Čteme?: obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize. Brno: Host, 2008, 207 s. : il., mapy ; 23 cm. ISBN 978-80-7294-270-1.
- TRÁVNÍČEK, Jiří. Rodina, škola, knihovna: náš vztah ke čtení a co ho ovlivňuje (2018). Brno: Praha: Host ; Národní knihovna České republiky, 2019, 178 stran : barevné ilustrace, grafy, 1 mapa ; 23 cm. ISBN 978-80-7577-994-6.
- VÁGNEROVÁ, Marie. LISÁ LIDKA. Vývojová psychologie Dětství a dospívání. Karolinum, 2021, 1 online zdroj (542 stran). ISBN 978-80-246-5024-1.
- VÁŠOVÁ, Lidmila. Úvod do bibliopedagogiky. Praha: Institut sociálních vztahů, 1995, 189 s. ; 24 cm. ISBN 80-85866-07-2.
- VLAŠÍN, Štěpán. Slovník literární teorie. 2. rozš. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1984, 465 s.
- ZACHOVÁ, Alena. Čtenářství a čtenářská gramotnost. Vlkov: Helena Rezková, 2013, 123 s. : il., grafy ; 21 cm. ISBN 978-80-904449-7-3.

Internetové odkazy

Čtenářská gramotnost jako vzdělávací cíl pro každého žáka, [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2010 [cit. 2023-03-15]. Dostupné z:

https://www.csicr.cz/html/CGvzdelavaci_cil/html5/index.html?&locale=CSY&pn=1

Katalog požadavků zkoušek společné části maturitní zkoušky [online]. Praha: CENTRUM PRO ZJIŠŤOVÁNÍ VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ, 2016 [Cit. 2023-04-02], 39 s. Dostupné z: <https://maturita.ceremat.cz/files/files/katalog-pozadavku/katalog-pozadavku-2018-CJL.pdf>

LAUFKOVÁ, Veronika. Gramotnost, pregramotnost a vzdělávání [online]. II. Praha: Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova, 2018 [cit. 2021-02-14]. ISSN 2533-7882.

Dostupné z:

https://pages.pedf.cuni.cz/gramotnost/files/2018/11/Gramotnost_01_2018_FINAL_el4.pdf

Mezinárodní šetření PISA 2018, Národní zpráva, [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2019 [cit. 2023-03-16]. Dostupné z:

https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el_publicace/Mezin%C3%A1rodn%C3%AD%20%C5%A1et%C5%99en%C3%AD/PISA_2018_narodni_zprava.pdf

Mezinárodní šetření PIRLS 2021: Koncepční rámec [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2022 [cit. 2023-03-16]. ISBN 978-80-88492-03-0. Dostupné z:

https://www.csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2022_p%C5%99%C3%ADlohy/Mezin%C3%A1rodn%C3%AD%20%C5%A1et%C5%99en%C3%AD/PIRLS-2021_koncepcni-ramec_27092022_FINAL.pdf

Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha [online]. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání – nakladatelství Tauris, 2001 [cit. 2023-04-02]. ISBN 80-211-0372-8. Dostupné z: <file:///C:/Users/User/Downloads/bilakniha.pdf>

PIAAC – Mezinárodní výzkum dospělých. PIAAC – Mezinárodní výzkum dospělých [online]. Praha: Národní pedagogický institut České republiky, 2023 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://piaac.cz/>

PLAMITZEROVÁ, Jindra. Ke čtenářské autonomii patří i volba vhodné techniky čtení [online]. Praha: SCIO, SVĚT GRAMOTNOSTI 2019, 27.3. [cit. 2023-02-26]. Dostupné z: <https://www.svetgramotnosti.cz/Clanek/102/ke-ctenarske-autonomii-patri-i-volba-vhodne-techniky-cteni>

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]. Praha, MŠMT, 1. 9. 2021 [Cit. 2023-04-2]. Dostupné z: <https://revize.edu.cz/files/rvp-zv-2021.pdf>

Sekundární zdroje

HNÍK, Ondřej. Didaktika literatury: výzvy oboru: Od textů umělecké povahy k didaktice estetickovýchovného oboru. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2659-8.

TRÁVNÍČEK, Jiří. *Knihy a jejich lidé: čtenářské životopisy*. Brno: Host, 2013, 534 s. :
portréty ; 21 cm. ISBN 978-80-7294-967-0.

TRÁVNÍČEK, Jiří. *Kulturní vetřelec: dějiny čtení, kalendárium*. Brno: Host, 2020, 271
stran : ilustrace, portréty ; 21 cm. ISBN 978-80-275-0245-5.

ZACHOVÁ, Alena, Petra BUBENÍČKOVÁ, Michal ČUŘÍN, Vanda VANÍČKOVÁ,
Martin MARKOŠ a Eva IZÁKOVÁ. *UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ. PEDA-
GOGICKÁ FAKULTA. Rozměry čtenářství*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2012, 87 s. :
il. ; 21 cm. ISBN 978-80-7435-233-1.

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Výzkumný problém	40
Tabulka 2: Rozdělení respondentů podle pohlaví.....	45
Tabulka 3: Rozdělení respondentů podle typu střední školy	46
Tabulka 4: Účast žáků napříč ročníky	46
Tabulka 5: Udělené známky	62
Tabulka 6: Odpověď na otázku: Jakou knihu čtete nyní?.....	68
Tabulka 7: Odpověď na otázku: Zvolte si jednu postavu ze své nejoblíbenější knihy a pokuste se ji popsat.	73

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Rozdělení respondentů podle pohlaví	45
Graf 2: Rozdělení respondentů podle typu střední školy	46
Graf 3: Účast žáků napříč ročníky	47
Graf 4: Oblíbené žánry knih	52
Graf 5: Podle čeho si knihu vybíráte?	55
Graf 6: Návštěvnost školních a veřejných knihoven	57
Graf 7: Ovlivnila škola Vaše čtení?	60
Graf 8: Jak nejraději trávíte svůj volný čas?	61
Graf 9: Čtení	63
Graf 10: Sport	63
Graf 11: Internet (sledování filmů, seriálů, hry atd.)	64
Graf 12: Přátelé (trávení času s přáteli)	64
Graf 13: Byla Vám kniha v některých těžkých chvílích nápomocná?	67
Graf 14: Pokládáte povinnou školní četbu za důležitou?	72

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: seznam respondentů	87
Příloha č. 2: osnova otázek	88
Příloha č. 3: respondent 1	89
Příloha č. 4: respondent 2	93
Příloha č. 5: respondent 3	97
Příloha č. 6: respondent 4	102
Příloha č. 7: respondent 5	108
Příloha č. 8: respondent 6	113
Příloha č. 9: respondent 7	121
Příloha č. 10: respondent 8	125
Příloha č. 11: respondent 9	130
Příloha č. 12: respondent 10	134
Příloha č. 13: respondent 11	140
Příloha č. 14: respondent 12	144
Příloha č. 15: respondent 13	147
Příloha č. 16: respondent 14	151
Příloha č. 17: respondent 15	155

Příloha č. 1: seznam respondentů

Respondenti	Pohlaví	Škola	Ročník
Respondent 1	chlapec	gymnázium	4.
Respondent 2	dívka	střední odborná škola	3.
Respondent 3	chlapec	střední odborná škola	2.
Respondent 4	dívka	gymnázium	3.
Respondent 5	chlapec	gymnázium	2.
Respondent 6	dívka	gymnázium	4.
Respondent 7	chlapec	střední odborná škola	1.
Respondent 8	dívka	gymnázium	4.
Respondent 9	dívka	střední odborná škola	1.
Respondent 10	chlapec	střední odborná škola	4.
Respondent 11	chlapec	střední odborná škola	1.
Respondent 12	dívka	gymnázium	3.
Respondent 13	dívka	gymnázium	2.
Respondent 14	dívka	střední odborná škola	1.
Respondent 15	chlapec	gymnázium	2.

Příloha č. 2: osnova otázek

Okruh – identifikace respondenta

- (1) Pohlaví:
- (2) Škola:
- (3) Ročník:

Okruh – čtenářské zázemí v rodině

- (4) Vybavíte si svou první knihu?
- (5) Vzpomenete si na své oblíbené knihy a literární hrdiny z dětství?
- (6) Které knihy čtou Vaši rodiče?
- (7) Vzpomenete si, zda Vám rodiče četli před spaním? Jaké knihy Vám četli?
- (8) Máte rodinnou knihovnu? Kolik knih přibližně obsahuje?

Okruh – čtenářské preference a volnočasové aktivity

- (9) Kolik knih přečtete za měsíc?
- (10) Jak často čtete?
- (11) Jaký je Váš oblíbený žánr?
- (12) Podle čeho si knihu vybíráte?
- (13) Navštěvujete školní nebo veřejnou knihovnu?
- (14) Ovlivnila škola vaše čtení?
- (15) Jak nejraději trávíte svůj volný čas?
- (16) Přiřaďte jednotlivým aktivitám známku jako ve škole (žádná známka se nesmí opakovat).
  - (a) Čtení
  - (b) Sport
  - (c) Internet (sledování filmů, seriálů, hry atd.)
  - (d) Přátelé (trávení času s přáteli)

Okruh – četba středoškoláků v současnosti.

- (17) Byla Vám kniha v některých těžkých chvílích nápomocná?
- (18) Jakou knihu čtete nyní?
- (19) Pokládáte povinnou školní četbu za důležitou?
- (20) Zvolte si jednu postavu ze své nejoblíbenější knihy a pokuste se ji popsat.

Příloha č. 3: respondent 1

- 1) Pohlaví: chlapec
- 2) Škola: gymnázium
- 3) Ročník: 4.
- 4) Vybavíte si svou první knihu?

První kniha, která se mi vybaví, tak je *Ostrov pokladů*, kterou jsem četl sám. Každopádně se nejedná o první knížku, kterou mi někdo přečetl, to si nevybavuji, to si nepamatuji, takže první knížku, kterou si já uvědomuji, i o čem je, jaké postavy se v ní vyskytují, tak je *Ostrov pokladů*, a na autora si nevzpomenu.

- 5) Vzpomenete si na své oblíbené knihy a literární hrdiny z dětství?

Nevybavím si, že bych měl nějakou vyloženě oblíbenou knihu z dětství, kterou jsem četl. Všeobecně jsem měl v dětství rád, a stále mám rád, knížky dobrodružné, sci-fi nebo fantasy. Tyhle tři žánry byli a jsou mé nejoblíbenější. Na knihu *Ostrov pokladů* vzpomínám jako na knihu samu o sobě, ale nepřemýšlím nad hrdiny této knihy. Když se řekne literární hrdina, první, kdo mě napadne je Harry Potter. Knihy jsem bohužel nečetl, ale myslím si, že je tato knižní série dobře filmově zpracovaná a je stále aktuální a populární. Na žádného jiného literárního hrdinu z dětství si nyní bohužel nevzpomínám.

- 6) Které knihy čtou Vaši rodiče?

No tak u rodičů, když bych si měl představit, co četli nebo co rádi čtou, tak to jsou u otce historické knihy především o válečných konfliktech. U matky si hned vybavím knížku *Hercule Poirote* od Agathy Christie, protože je to vlastně její oblíbená literární postava, anebo třeba pohádku *Vánoční koleda*, *Zmrtvýchvstání* a knihu *Divočina*, u těchto knih si ale nevzpomenu na autory. A mezi její oblíbené žánry patří především detektivky a dobrodružná literatura.

- 7) Vzpomenete si, zda Vám rodiče četli před spaním? Jaké knihy Vám četli?

Předpokládám, že mi rodiče před spaním četli, ale nepamatuji si vůbec konkrétně knížky, co by to mohlo být. Víím, že se jednalo o nějaké pohádky spíš. Myslím ale, že mi četli skoro každý den. Na konkrétní knížky si ale nevzpomenu, jenom jakože mám vzpomínky na to, že mi četli často a pravidelně. Víc mi asi četla před spaním matka.

- 8) Máte rodinnou knihovnu? Kolik knih přibližně obsahuje?
Doma máme knihovnu, poměrně rozšířenou. Bavíme se v řádech stovek. Knihovna se nachází na chodbě, kde tvoří, dá se říct, zeď.
- 9) Kolik knih přečtete za měsíc?
Nedokážu říct konkrétní číslo, čtu nárazově, a ne že bych byl pravidelný čtenář. Když mě něco zaujme nebo mě něco zajímá, tak si to přečtu nebo projdu.
- 10) Jak často čtete?
Čtu nárazově, nečtu pravidelně. Čtu především před důležitým zkoušením ve škole nebo nyní před maturitou. V tento moment mě nutí nebo lépe řečeno motivuje k tomu, abych četl literaturu, škola. Ale i tak čtu příležitostně a ne, že bych četl v pravidelných intervalech. Nebo když mě něco vyloženě zaujme, tak si to přečtu, projdu apod.
- 11) Jaký je váš oblíbený žánr knih?
Můj oblíbený žánr je určitě fantasy, sci-fi, dobrodružná literatura, komiksové knihy a teď poslední dobou mě zajímají i detektivky nebo kriminalistika tzv. true crime knížky.
- 12) Podle čeho si knihu vybíráte?
Knihu si nevybírám podle autora, protože se v tom tolik nevyznám. Tím pádem autor pro mě nehraje žádnou roli. Hraje u mě roli asi nejspíš, když si přečtu, o čem ta knížka je a popřípadě se orientuji podle žánru.
- 13) Navštěvujete školní nebo veřejnou knihovnu?
Nenavštěvuji žádnou knihovnu.
- 14) Ovlivnila škola vaše čtení?
Škola ovlivňuje moje čtení. V tento okamžik je to jeden z poháněcích motorů k tomu, abych vůbec četl. Školní četbu vnímám pozitivně, protože se můžu i skrze ty knížky něco dozvědět třeba o konkrétní době, ve které byla ta kniha napsána, protože ta kniha vlastně reflektuje to určité historické období. Takže z tohoto hlediska to vidím pozitivně. A druhé pozitivum spatřuji v tom, že si rozšiřujeme slovní zásobu a takový jako všeobecnější přehled.
- 15) Jak nejraději trávíte svůj volný čas?
Nejradši svůj volný čas trávím buď s kamarády nebo sledováním seriálů a filmů. Co se týče filmů, jsou zde žánry více rozptýlené, protože v podstatě kromě hororů nebo romantických filmů, sleduji takřka úplně všechno a nerozhoduji se

nějak extra podle žánrů. Tady spíš rozhodují herci nebo režiséři, protože se v této oblasti lépe orientuji oproti literatuře. S kamarády pak chodíme na výlety, takže jezdíme po památkách nebo po přírodních rezervacích. Také si chodíme sednout si do města třeba do kavárny a povídáme si.

16) Přiřaďte jednotlivým aktivitám známku jako ve škole (žádná známka se nesmí opakovat).

a. Čtení	4
b. Sport	3
c. Internet (sledování filmů, seriálů, hry atd.)	2
d. Přátelé (trávení času s přáteli)	1

17) Byla vám kniha v některých těžkých chvílích nápomocná?

Konkrétní případ ani situace mě nenapadá, ani knížka třeba. Ale myslím si, že podobně jako filmy a seriály, tak to lidem může pomoci se vlastně odpoutat od problémů, kterým musí čelit v realitě. Ale kdybych to konkrétně vztáhl na sebe, tak si opravdu nevzpomenu na případ, kdy bych jakoby před nějakým problémem nebo prostě před nějakým stresem utíkal pomocí knížky a skrze čtení vlastně.

18) Jakou knihu čtete nyní?

Mám rozečtenou knížku, jsou to Opravdové zločiny. Autorem této knížky je i autorka a vlastně moderátorka podcastu Opravdové zločiny, kde se tam rozebírají, jak název říká, opravdové zločiny, a to především vraždy a k jednotlivým případům se říká, jak to vlastně bylo a jaké tresty za to vrazi dostali. A tu knížku jsem dostal jako dárek k narozeninám od mých přátel, takže se jí snažím přečíst a baví mě to.

19) Pokládáte povinnou školní četbu za důležitou?

Ano, pokládám povinnou četbu za důležitou. Určitě bych ji úplně nerušil, ale spíš bych ji poupravil. Myslím si, že by neměla být v podobě, v jaké se teď nachází. Jako studenti jsme tlačeni do toho číst poměrně dost, a tím se vlastně připravujeme na zkoušku, kde si budeme vybírat z určitého počtu knih a z toho pak budeme zkoušeni, což mi nepřijde jako vhodná forma. Stále si myslím, že povinná četba má benefity a každý by asi měl za ten svůj život něco přečíst, aby si rozšířil prostě ty obzory a může to i nás jako mládež seznámit s jistým konkrétním historickým obdobím. Povinnou četbu bych určitě poupravil a nenechal ji ve stavu, v jakém se nachází nyní.

20) Zvolte si jednu postavu ze své nejoblíbenější knihy a pokuste se ji popsat.

Moje nejoblíbenější knížka, kterou mám čerstvě v paměti, protože jsem ji teď nedávno četl, tak je Stařec a moře od Ernesta Hemingwaye, což je americký autor. Rovnou se přiznávám, že jsem si tuto knihu přečetl právě kvůli škole, normálně bych si ji asi nepřečetl. Rád bych popsal toho starce, který se jmenuje Santiago. Popsal bych ho jako sebevědomého člověka. Myslím si, že se to tak všeobecně bere, že on je to ukázkou určitého sebevědomí, dravosti, odhodlanosti a vytrvalosti. To znamená, že když něco chceme nebo si za něčím jdeme, tak ať to stojí, co to stojí, tak to prostě dokážeme a takhle si i myslím, že to právě Ernest Hemingway nastiňuje i v té knize. Že ten Santiago byl vytrvalý, nevzdával se a šel si za svým cílem. Právě proto je Santiago mou nejoblíbenější postavou, protože se nevzdával, i když mu nikdo nevěřil, i když se mu nedařilo, a on přesto věděl, že to dokáže a že to zvládne a furt si za tím šel, furt to opakoval. I když tomu úspěchu byl tak blízko, tak i přesto to neměl tak jednoduchý. Spousta lidí by to dávno vzdala a nikdy by nedošla k tomu cíli. A tímhle se chci řídit i ve svém životě, že právě když si za něčím jdu, tak nic nemůže zabránit tomu to dokázat.

Příloha č. 4: respondent 2

- 1) Pohlaví: dívka
- 2) Škola: střední odborná škola
- 3) Ročník: 3.
- 4) Vybavíte si svou první knihu?

No, já si myslím, že to byly pohádky od Boženy Němcové, co jsem si četla jako malá sama. Kniha se mi líbila, protože tam byly hezké ilustrace a pohádky, které už jsem znala třeba z televize, akorát jsem si je mohla podrobněji přečíst a zamyslet se nad nimi. Vzpomínám si, že ta kniha s pohádkami byla velká a tlustá. Vybavuji si ještě pohádky od Karla Jaromíra Erbena, ty jsem taky měla moc ráda. A vzpomínám si i na knihu Pohádky ze všech koutů světa.

- 5) Vzpomenete si na své oblíbené knihy a literární hrdiny z dětství?

Určitě to byly tedy pohádky. A mezi mé literární hrdiny patřili princové a Honza, který byl v pohádkách často zmiňován. Zároveň jsem měla ráda Staré řecké báje a pověsti od Eduarda Petišky a vždycky jsme obdivovala všechny ty chrabré činy. Byla jsem tím fascinovaná, měla jsem ráda hrdiny jako byl například Herkules nebo Odysseus. Byli to pro mě fakt praví hrdinové, a to se mi moc líbilo. Líbilo se mi, že byli stateční, nic nevzdávali, byli upřímní, čestní, vytrvalí a silní.

- 6) Které knihy čtou Vaši rodiče?

Táta čte hodně jako dějiny, různé válečné knihy a hodně Verneovky. A mamka čte většinou o zahradničení, kutilské knížky nebo kuchařky.

- 7) Vzpomenete si, zda Vám rodiče četli před spaním? Jaké knihy Vám četli?

Úplně před spaním si nevzpomínám, že by mi rodiče četli, ale určitě mi četli při nemoci. Když jsem byla malá, tak jsem byla často nemocná, takže mi často četli, a to hlavně mamka. A vyloženě si pamatuji, že jsem měla jednu knížku a jmenovala se Pohádky s hvězdičkou, kterou mi maminka často předčítala. A vím, že mi často četla i babička. Jednalo se většinou o pohádky, pamatuji si Barunku od Boženy Němcové, Kytici od Karla Jaromíra Erbena, Dášeňku od Karla Čapka nebo knihu Terka jede do Varšavy, prostě jsem opravdu vyhledávala vyloženě dětské knížky.

8) Máte rodinnou knihovnu? Kolik knih přibližně obsahuje?

Doma máme rodinnou knihovnu, ale normálně mám knížky i ve svém pokoji. Velkou knihovnu máme v obyvaku, v jídelně, prostě dá se říct, že po celém bytě jsou rozmístěny knížky, a to vždycky podle toho, na koho jsou směřované. Takže například v obyvaku máme spíš knihy „těžšího“ rázu, v pokoji máme spíš dětské knihy a klasickou literaturu. Samozřejmě já si nyní knihy i dokupuji, takže už tam mám knihy, které mě zajímají nyní. Jinak odhadem si myslím, že máme doma několik stovek knih.

9) Kolik knih přečtete za měsíc?

Pravidelně se snažím přečíst jednu knihu za měsíc. Vždycky když narazím na nějakou knížku, která mě zajímá, tak si ji vlastně pořídím a většinou se ji snažím přečíst. Víc knih přečíst bohužel nestihnu, mám spoustu jiných povinností. Škola mi dává taky docela zabrat, takže mám čas tak nějak na tu jednu knihu za měsíc. Taky strašně ráda poslouchám audioknihy, které poslouchám po večerech, ale taky ne vždycky na ně mám čas.

10) Jak často čtete?

Většinou když rozečtu knihu, tak ji do těch 14 dnů jsem schopná přečíst. Pak tedy poslouchám audioknihy, podle toho, jak to časově vyjde. Většinou si tedy čtu nebo poslouchám audioknihy v podvečer nebo těsně večer před spaním.

11) Jaký je váš oblíbený žánr knih?

Tak já mám ráda knihy o nevysvětlitelných záhadách, různé odborné knihy o tom, co kde, kdo zkoumá, zároveň strašně miluji populární hudbu, takže si kupuji různé biografie od oblíbených interpretů. Co se týče audioknih, tak ráda poslouchám klasiku, která je pro mě náročnější, když si ji čtu sama, takže ji velmi ráda poslouchám. Buď si tedy ráda pustím filmové zpracování nebo audioknihy, protože se ta kniha od toho filmu nějakým způsobem liší, tak abych měla prostě tak nějak představu o tom, když je třeba nějaký film podle nějaké knižní předlohy, jak ta knižní předloha vypadá, v čem se liší, co se do toho filmu nevešlo atd.

12) Podle čeho si knihu vybíráte?

Podle zájmu, co mě vlastně baví. Někdy si pořizuji knihu z čistě ze sběratelského důvodu, pokud se jedná o zajímavé kusy, které se vyloženě koupím dle toho, jak jsou vizuálně zpracované, třeba mám i několik různých vydání Babičky, protože prostě Babičku mám ráda, takže ji mám koupenou

v různých vydáních. Pak hned můj druhý nejoblíbenější autor po Boženě Němcové je Karel Jaromír Erben, takže sbírám taky různá vydání Kytice, nyní jsem si například koupila i komiksové vydání Kytice, protože je to moc hezky zpracované a moc se mi to líbí. Dále knihu vybírám dle doporučení nebo anotace. Ráda se ale vracím ke knihám, které jsem již četla, už je znám a mám k nim vytvořený nějaký vztah nebo citovou vazbu. Nebo jsem viděla film a chtěla jsem si k tomu přečíst knihu.

13) Navštěvujete školní nebo veřejnou knihovnu?

Ne, půjčuji si knihy v Knihobudce, kam lidé chodí ukládat či vyměňovat knížky, takže se tam chodím pravidelně podívat, jestli tam není nějaká nová zajímavá kniha, kterou si tam půjčím. Jinak si knihy půjčuji s kamarádkami, anebo si je zakoupím, pokud se mi líbí.

14) Ovlivnila škola vaše čtení?

Škola měla vliv na mou četbu, protože jsem se skrze ni dozvěděla o knížkách, ke kterým bych se ani nedostala. Ale jinak, jak už jsem říkala, když jsem byla malá, byla jsem často nemocná, takže jsem byla ráda, že můžu číst, listovat si v knížkách, prohlížet si v nich ilustrace apod. Takže ano, škola měla na mé čtení vliv, ale neřekla bych, že byl výrazný.

15) Jak nejraději trávíte svůj volný čas?

Nejradši ve svém volném čase sleduji seriály a filmy. Dnes je tolik platforem, na kterých se člověk může dívat a tam si vlastně pouštět i různá zpracovaná literární díla, jako je například Pýcha a předsudek, Jana Eyrová apod.

16) Přiřaďte jednotlivým aktivitám známku jako ve škole (žádná známka se nesmí opakovat).

a. Čtení	4
b. Sport	3
c. Internet (sledování filmů, seriálů, hry atd.)	2
d. Přátelé (trávení času s přáteli)	1

17) Byla vám kniha v některých těžkých chvílích nápomocná?

Určitě, hlavně v dětství skrze ty pohádky, když mně nebylo dobře a já jsem mohla přemýšlet prostě nad různými příběhy a snít si. Nebo jsem měla ráda bajky s nějakým poučením. I nyní, když se ocitnu v nějaké těžké situaci, tak si ráda přečtu Babičku nebo Kytici. V Kytici mě vždycky ty pochmurné situace nějakým způsobem uvolňovaly, protože si člověk přečetl, že se špatné věci

nedějí jenom jemu. A Babička je pro mě uklidňující, protože mám hodnou babičku a je to vlastně moje hrdinka.

18) Jakou knihu čtete nyní?

Zajímám se o starou řeckou mytologii a nyní mám tedy rozečtenou knihu Bohové a hrdinové antických bájích.

19) Pokládáte povinnou školní četbu za důležitou?

Ano, a nic bych asi na školní četbě neměnila, protože nás škola přivádí k četbě, ke které si myslím, že bych se nedostala a nikdy bych si některá díla ani nepřečetla. A přitom člověk zjistí, že tam je hodně zajímavých knih, které mě vlastně uchvátily stejně jako ty, které jsem si třeba pořídila sama. Jsou tam příběhy a díla, které by člověk asi znát měl. Myslím si, že školní četba je všeobecně přínosem. Je dobrý znát tu klasiku, kterou nám ta škola doporučuje, viz William Shakespeare, Božena Němcová a další spousta autorů. Podle mého názoru si ve školní četbě z toho výběru, který je pestrý a různorodý, každý něco vybere.

20) Zvolte si jednu postavu ze své nejoblíbenější knihy a pokuste se ji popsat.

Je to Babička od Boženy Němcové, protože postavu babičky mám moc ráda, i svoji babičku, hodně mi ji právě připomíná. Byla to moudrá, chytrá, statečná, laskavá, vstřícná žena a skrze ni nám Božena Němcová přiblížila život na venkově. Vizualně bych ji popsala jako stařenku s dlouhou sukni se zástěrkou, kde měla hodně kapes a bílé prošedivělé dlouhé vlasy, které si smotávala do drdůlku.

Příloha č. 5: respondent 3

- 1) Pohlaví: chlapec
- 2) Škola: střední odborná škola
- 3) Ročník: 2.
- 4) Vybavíte si svou první knihu?

Ano, byl to Ostrov pokladů. Ostrov pokladů je o chlapci, který byl sirotek a on jednou byl na opuštěném ostrově. Byla to první kniha, kterou jsem si sám přečetl. Vzpomínám si, že jsem měl strašně rád Julesa Verna a všechny knihy od něj a Robinsona Crusoa od Daniela Defoea, to jsem četl několikrát, dokonce jsem podle jeho návodu pekl chleba. Pamatuji si, že to je v té knížce popsáno a já jsem šel do obchodu a koupil jsem si obyčejnou hrubou a hladkou mouku a z ní jsem potom udělal chleba v troubě. Když přišla domů mamka, tak protože se ten chleba úplně moc nepovedl, on to nebyl vlastně žádný žitný chleba, tak mámě říkám: „*koupil jsem tenhle chleba, oni žádný jiný neměli*“. Chuťově nebyl špatný, ale ona stejně hned poznala, že jsem ho dělal sám, protože se prostě moc nepovedl. A od Verna jsem tedy, jak jsem říkal, přečetl úplně všechny Verneovky.

- 5) Vzpomenete si na své oblíbené knihy a literární hrdiny z dětství?

Mezi mé oblíbené knížky patřily všechny Verneovky, Robinson Crusoe od Daniela Defoea a oblíbeným žánrem byla tedy dobrodružná literatura, prostě čistě chlapecká literatura. Můj největší hrdina byl tedy Robinson Crusoe, protože byl sám na opuštěném ostrově a dokázal se tam poprat se svým osudem a přežil, a tak jsem ho za to úplně obdivoval. Potom to byli všichni hlavní hrdinové z Verneovek. Každá postava z Verneovek byla mým hrdinou. Ať to bylo Dva roky prázdnin, těch patnáct nebo šestnáct chlapců, teď nevím, kteří uvízli, ztroskotali díky tomu, že jeden z chlapců odvázal lano a ta loď vyplula sama na moře a ztroskotali tedy u toho ostrova. Prostě mými literárními hrdiny z dětství jsou hlavní hrdinové Verneovek. Samozřejmě jsem měl rád i Malého Bobše od Plívy, toho jsem taky často četl.

- 6) Které knihy čtou Vaši rodiče?

Můj otec čte hodně. Pamatuji si, že mi hodně knížky půjčoval už když jsem byl malý. No a vím, že čte hodně historické knížky, často mi je i půjčuje. Hodně dám na jeho názor a doporučení. Vzpomínám si, že mi otec půjčil knihu, ale

nevzpomínám si teď na její název, ale pamatuji si děj, bylo to o chlapci, který žil v socialistickém zřízení, vzbouřil se, nechodil do školy, byl hodně s kamarády, hodně pil a potom emigroval do cizinecké legie a tam popisoval vlastně až do návratu svůj život. Ta kniha je i zfilmovaná. Pak mi půjčil například knihu Motýlek. Ta se mi strašně líbila a viděl jsem i její filmové zpracování, ale knížka je lepší a je fakt boží. Knížka je vždycky lepší no. Táta mi knížky půjčuje dodnes, sám navštěvuje knihovnu nebo mu knihy půjčují kolegové z práce nebo si je půjčuje od známých. A moje mamka moc nechte, nevybavuji si teda, že by mimo časopisy a noviny měla knihu v ruce a četla by ji.

- 7) Vzpomenete si, zda Vám rodiče četli před spaním? Jaké knihy Vám četli?

Ano, byly to pohádky od Boženy Němcové. Když jsem byl hodně malý, tak mi vyloženě četli rodiče před spaním a potom, když už jsem byl starší a naučil jsem se číst, už jsem si před spaním četl spíše sám. Jinak když už mi před spaním rodiče četli, tak se nejednalo o každý den, ale spíše mi četli každý druhý den, takže maximálně třikrát až čtyřikrát týdně, podle toho, jak to vyšlo.

- 8) Máte rodinnou knihovnu? Kolik knih přibližně obsahuje?

Ano, máme rodinnou knihovnu a obsahuje přibližně sto knih. Dvacet knih je v obývacím pokoji na polici a zbytek je na poličkách v ložnici u rodičů. Jinak u sebe v pokojíčku mám své knihy ve své vlastní malé knihovničce, která se v průběhu času rozrůstá. Jak už jsem říkal, knihy si hodně půjčujeme a nekupujeme je, takže naše rodinná knihovna není příliš velká.

- 9) Kolik knih přečtete za měsíc?

V současné době se hodně učím, takže moc na knihy nemám čas, ale snažím se přečíst alespoň jednu knížku za měsíc. Většinou si čtu ve svém volném čase, odpoledne nebo někdy i před spaním. Prostě podle toho, kdy mám na čtení chuť a čas.

- 10) Jak často čtete?

Není to v pravidelných intervalech, je to spíše nárazově. Jak už jsem říkal, je to většinou odpoledne po škole nebo večer těsně před tím, než jdu spát.

- 11) Jaký je váš oblíbený žánr knih?

V současné době mám nejvíce rád detektivky a pořád vyhledávám i dobrodružné knihy, ale i válečné knihy. Kdybych měl být konkrétní, mám nejradši knihy týkající se druhé světové války, ale i první světové války. Například i Remarque jsem přečetl, to je jeden z mých současně nejvíce oblíbených autorů. Právě můj

otec mi půjčil knížku Na západní frontě klid, kterou si sám půjčil v knihovně a potom mi ji tedy dal přečíst, a ta se mi strašně líbila.

12) Podle čeho si knihu vybíráte?

Knihu si vybírám podle obsahu. Většinou si zjistím na internetu, o čem ta knížka je a kdo je jejím autorem. Takže se dá říct, že si knihu vybírám podle anotace, autora a někdy i podle žánru. Samozřejmě, že se řídím i doporučením buď od táty nebo kamarádů.

13) Navštěvujete školní nebo veřejnou knihovnu?

Navštěvuji školní knihovnu, poslední dobou to zanedbávám, ale navštěvuji ji přibližně jednou do měsíce. Do veřejné knihovny nechodím, knihy si půjčuji i po kamarádech. Ale jak říkám, rodiče mají hodně knih doma, takže si knihy půjčuji hlavně u nich.

14) Ovlivnila škola vaše čtení?

Ne, protože jsem četl rád sám od malička, a nebylo to kvůli škole. Například nemám problém s vedením čtenářského deníku ani. Většinou když nám paní učitelka dá za úkol přečíst nějakou knížku a následně ji zpracovat do čtenářského deníku, já už ji mám dávno přečtenou, takže s tím nemám žádné problémy. Proto říkám, že škola mou četbu vyloženě neovlivnila. Takže mě nemusela ani podporovat.

15) Jak nejraději trávíte svůj volný čas?

Volný čas nejraději trávím s kamarády, často rozebíráme spolu školu, chodíme na výlety apod. Ve volných chvílích si stále rád najdu čas i na svou oblíbenou knihu. Dále sleduji filmy, a to nejraději hororové a thrillery, protože mám rád napětí. Potom mám rád vyšetřování, takže sleduji i krimi-thrillery, jelikož tam dojde ke zločinu a složitému, zamotanému vyšetřování, které postupně spěje k úspěšnému konci a následnému odhalení pachatele. Seriály mám rád ty, které mi pomohou se odreagovat, většinou se jedná o americké sitkomy. Zároveň bych chtěl zmínit, že taky rád sleduji české kriminální seriály, které v současné době natáčí Česká televize.

16) Přiřaďte jednotlivým aktivitám známku jako ve škole (žádná známka se nesmí opakovat).

a. Čtení	4
b. Sport	1
c. Internet (sledování filmů, seriálů, hry atd.)	3

d. Přátelé (trávení času s přáteli)

2

17) Byla vám kniha v některých těžkých chvílích nápomocná?

Ano, byla to asi kniha Případ Pelikán od Johna Grishama. To jsem byl ve složité životní situaci a ten příběh mi právě pomohl vážít si sám sebe. Protože jinak samozřejmě, když jsem chtěl upéct chleba, taky to pro mě bylo důležité, pamatuji si, že jsem byl v tu chvíli smutný. Další knihu si tedy pamatuji přesně, a to Osudy dobrého vojáka Švejka, vždycky jsem chtěl být jako Švejk. Byl jsem často ve stresu a chtěl jsem být prostě jako Švejk, nebrat všechno tak vážně a za každé situace se smát. A tak jsem se snažil i chvíli žít podle něho, takže jsem se choval jako on. Nakonec mi rodiče řekli, že to takhle nejde dál a musel jsem s tím přestat. Jinak i kniha Dva roky prázdnin mi hodně pomohla, dá se říct, že v každé životní situaci. Ti kluci všechno zvládli a já jsem chtěl být jako oni a patřit mezi ně, protože oni měli také své problémy a rozeprě, ale zvládli je. Ve finále se tedy jedná o tři knížky, a to Osudy dobrého vojáka Švejka, Dva roky prázdnin a Robinson Crusoe. Vlastně ve chvílích, kdy jsem byl sám nebo jsem se tak cítil, tak mi pomohl Robinson Crusoe se svým skvělým přístupem.

18) Jakou knihu čtete nyní?

Teď mám rozečtenou knihu o druhé světové válce, teď hned si ale nevzpomenu na autora, ale je to zajímavé a úplně mě to pohltilo. Nevzpomenu si na název prostě. Možná se to jmenuje Čtyři z tanku a pes. Je to příběh o osvobození Polska a oni měli psa v tanku. Protože se zajímám o válečné filmy a na internetu jsem zjistil, že byl natočen seriál podle knih, které byly dokonce i zfilmované, tak jsem se rozhodl, že si postupně všechny díly přečtu.

19) Pokládáte povinnou školní četbu za důležitou?

Ano, myslím si, že pomáhá k rozvoji jedince, děti by měly prostě samy číst a neměl by je k tomu někdo přemlouvat, například formou povinné školní četby. Ale v současnosti vím, že škola je jedním ze zdrojů toho, když jim rodiče doma nečtou nebo si nečtou sami, že se s tou literaturou setkají alespoň ve škole. Ale pro mě osobně důležitá nebyla, protože jsem četl od mala knihy sám.

20) Zvolte si jednu postavu ze své nejoblíbenější knihy a pokuste se ji popsat.

Já mám vlastně jako dvě nejoblíbenější postavy z knížek, ale kdybych si měl jednu vybrat, tak úplně nejvíc oblíbenou postavou je stejně Robinson Crusoe. Vždycky jsem si ho představoval jako člověka, který chtěl jít do světa, a prošel všelijakými útrapami až skončil na tom ostrově a tam prostě byl sám a dokázal

se se vším poprat, proto byl pro mě obrovským vzorem. Chtěl jsem být vždycky jako on, abych si v jakýkoli životní situaci dovedl poradit stejně jako on. Fyzicky jsem si ho představoval jako hubeného a urostlého chlapa s plnovousem a s velkým srdcem. Pak jsem měl strašně rád Švejka, protože když jsem byl malý, tak jsem byl kolikrát smutný a trápil jsem se nad věcmi, které byly až malicherné a Osudy dobrého vojáka Švejka mi pomohly v tom, že Švejk život bral s nadhledem a já jsem se v tu chvíli snažil to moje trápení zlehčovat. Trápil jsem se třeba, když byly hlavně prázdniny a většina mých spolužáků jela k moři nebo byli prostě pryč. A než jsem já někam jel, tak jsem neměl nikoho a při čtení Švejka jsem se cítili jednoduše líp. Byl jsem sám a on mě naučil, abych si řekl, že řeším blbosti a bral věci s nadhledem.

Příloha č. 6: respondent 4

- 1) Pohlaví: dívka
- 2) Škola: gymnázium
- 3) Ročník: 3.
- 4) Vybavíte si svou první knihu?

Ano, vybavuji si jako svou první knihu Staré řecké báje a pověsti od Eduarda Petišky, protože nám je četla maminka a když jsme se s bratrem naučili číst, četli je na oplátku zase my mamce. A co se týče mé první knihy, kterou jsem přečetla sama a nečetl mi ji někdo jiný, tak nevím proč, ale vybaví se mi Poselství jednorozců. Vlastně jako úplně první knížku, kterou si vybavuji, že jsem četla sama, tak je Český Honza, který vybral a upravil Jiří Horák a ilustroval ji Josef Lada, vím, že jsem tuhle knížku četla mému bratrovi a když jsme se u babičky sešli jako všechna její vnoučata, tak jsme si z toho četli, nebo respektive já jsem z toho četla ostatním dětem, protože ony neuměly ještě číst a byly malé. Já jsem je vždycky nutila si sednout a poslouchat mě, abych jim to mohla číst a pamatuji si, že jak jsme pořád dokola tu knížku četli a všude jsme ji brali s sebou, tak se ji nakonec rozbily desky a babička ji musela nechat opravit. Nechala ji nejen opravit desky, ale celkově ji ošetřit, máme ji dokonce pořád doma v knihovně. Byla to první knížka, kterou jsem četla sama, a pak to bylo i tedy Poselství jednorozců, což bylo dětské fantasy.

- 5) Vzpomenete si na své oblíbené knihy a literární hrdiny z dětství?

Ano, mezi mé oblíbené knihy právě patřil Český Honza, takže se jednalo vyloženě o pohádky, pak tedy nějaké to dětské fantasy a vzpomínám si, že když jsem byla malá, tak jsem milovala koně, takže jsem měla úplně všechno s koňmi, sešity, batohy a všechno na co si můžete jen vzpomenout. Ráda jsem si i o nich četla a četla jsem ráda příběhy, kde vystupovali koně, takže jsem měla strašně moc knížek z Pony klubu, kde v podstatě byla pokaždé hlavní hrdinkou nějaká dívka, která dostala koně nebo se o něj chodila starat, pak tam byla nějaká zápleтка, třeba, že ten kůň utekl nebo že ona si ho chtěla koupit, ale neměla na něj peníze a ani rodiče ji ho koupit nechtěli apod. Takže tyto knihy jsem měla ráda a vyhledávala jsem je. A pak jsem tedy dostala i encyklopedii s koňmi, tu jsem si ráda prohlížela, vzpomínám si, že tam byla všechna plemena koní, co existují a jejich vlastnosti a celková charakteristika byla popsána do

detailu apod. No, takže mými hrdinkami byly hlavně ty holky, co se staraly o koně. A pak si pamatuji, že jsem měla ráda i například Kytici od Karla Jaromíra Erbena, ale zároveň jsem měla strach z některých balad, například jsem se strašně bála především postavy Polednice. A taky jsem moc ráda četla povídky od Boženy Němcové, ty mám snad všechny přečtené. Mezi mé nejoblíbenější povídky od Němcové doteď patří Karla nebo Divá Bára.

6) Které knihy čtou Vaši rodiče?

No tak táta čte různé kutilské knihy a kuchařky, protože je vášnivým kuchařem a velmi rád vaří a zkouší nové recepty. Proto mu kupujeme nové kuchařky, co v současné době vycházejí. Zároveň taťka rád vyrábí věci ze dřeva, třeba mně k narozeninám vyrobil knihovny na míru, tak proto vyhledává i kutilské knihy pro inspiraci. A jak už jsem říkala, mamka nás vedla ke čtení již od mala, ale bylo to spíše ve smyslu, že chtěla, abychom měli přečtenou a znali klasickou literaturu, takže se nezajímala o to, jaké knihy v té době vycházely, ale chtěla abychom znali, já nevím, právě Boženu Němcovou, Karla Jaromíra Erbena, Karla Hynka Máchu, Karolinu Světlou atd. Takže ano, moje mamka čte a je čtenářkou, když už ji ale vidím s knihou v ruce, tak se jedná o klasickou literaturu, ne, že by sledovala, co teď nově vychází a kupovala si knihy současné.

7) Vzpomenete si, zda Vám rodiče četli před spaním? Jaké knihy Vám četli?

Ano rodiče nám četli před spaním, to si pamatuji. Mamka nám četla skoro každý den, i když jsem byla nemocná. Například když jsem měla vysoké horečky, tak si pamatuji, že u mě mamka seděla celou noc a četla mi knížky. Sice si nevzpomínám přesně jaké knihy to byly, ale nejspíše šlo o pohádky, které nějakým způsobem dobře dopadly. A taťka nám před spaním moc nečetl, spíš nám vypravoval příhody a příběhy z jeho mládí, a to vlastně každý den ještě předtím, než nám mamka přišla číst. Takže nám četla především mamka. Pak si pamatuji, že když už jsme byli větší, tak jsme měli v pokoji rádio na kazety a cédečka, takže jsem si pohádky pouštěli už sami, a poslouchali jsme je pořád a pořád dokola. Vzpomínám si na Zlatého ptáka Ohniváka nebo na pohádku O Budulínkovi nebo O Smolíčkovi pacholíčkovi. Před spaním jsme tedy poslouchali především pohádky nebo báje či bajky s ponaučením.

8) Máte rodinnou knihovnu? Kolik knih přibližně obsahuje?

Ano, máme rodinnou knihovnu, máme ji celkem rozsáhlou a já mám teda ještě knihovnu ve svém pokoji. Myslím si, že přibližně máme doma dohromady kolem tisícovky knížek, ale vůbec si netroufám říct konkrétní číslo. Knih totiž pořád přibývá a máme knihovnu teda v obývacím pokoji, na chodbě, pak máme každý knihovnu ještě ve svém pokoji. Rodiče mají knihovnu v ložnici, já mám v pokoji svou rozsáhlou sbírku knih a bratr má taky něco málo knih, což se taky pořád dá nazvat malou knihovničkou. A jen moje knihovna v pokoji obsahuje stovky knih, takže si netroufám říct konkrétní číslo.

9) Kolik knih přečtete za měsíc?

No já přečtu za měsíc asi tak 5 až 10 knih. Ale stane se, že jsou měsíce, kdy vůbec nečtu, protože na to prostě nemám chuť nebo čas a jsou měsíce, kdy čtu neustále.

10) Jak často čtete?

Snažím se číst, co nejčastěji, ale jak už jsem říkala, ne vždy to jde. Čtu si nejraději buď v autobuse na cestě ze školy domů nebo těsně před spaním. Nedokážu ale říct, jak často čtu, nikdy se do čtení nenutím, prostě jak to vyjde.

11) Jaký je váš oblíbený žánr knih?

Mám hodně ráda hororové knihy a thrillery, a teď v poslední době opravdu vyhledávám detektivní žánr, ten je teď můj úplně nejvíce oblíbený, taky podle toho vypadá moje knihovna, dále mám ráda fantasy, sci-fi a klasickou literaturu.

12) Podle čeho si knihu vybíráte?

Když už si knihu chci přečíst nebo koupit, tak si ji vybírám podle žánru, podle toho, na co mám náladu. Orientuji se taky podle obsahu, takže si najdu, o čem ta daná knížka je podle anotace, kterou si vyhledám ať už v katalogu knihovny, nebo na internetu, především na databázi knih nebo v různých skupinách na Facebooku. Taky si nechám ráda knihu doporučit od kamarádů. Vybírám si knížky i podle autora, protože se v nich celkem orientuji, takže když mi někdo řekne nebo slyším jméno nějakého autora, tak většinou dokážu odhadnout, jestli mě tak kniha nějakým způsobem bude bavit a zaujme mě. Tím pádem se dá říct, že se řídím při výběru knih především obsahem, autorem a žánrem.

13) Navštěvujete školní nebo veřejnou knihovnu?

Vlastně navštěvuji jak školní, tak krajskou knihovnu tady v Pardubicích. A navštěvuji ji průměrně pětkrát do měsíce nebo podle potřeby. Ve školní

knihovně ale moc času netrávím, není tam takový výběr jako v knihovně krajské.

14) Ovlivnila škola vaše čtení?

Já bych řekla, že ano. Uvědomuji si, že třeba například na základní škole mě musela nutit právě do klasiky mamka. Samozřejmě, že jsem měla i své vlastní zájmy, koně a tak. Knížky dle vlastního výběru jsem si ráda přečetla sama, ale asi bych úplně dobrovolně nesáhla po Babičce. Myslím si tedy, že právě škola ve mně probudila nebo lépe řečeno prohloubila vztah ke klasice. Nedá se ani říct, že bych žádný vztah ke klasické literatuře neměla, proto bych raději zvolila výraz prohloubila. My na škole máme takovou suprovou učitelku češtiny, která toho má strašně moc přečteného a dokáže o tom mluvit tak hezky bez toho, aniž by tu knihu soudila. Když bych to uvedla na příkladu, ona nám prostě neřekne předem, že je nějaká kniha podle ní špatná nebo že se jí nelíbila nebo že se špatně čte, ale dá nám šanci si vytvořit na knihu názor nás samotné, abychom měli tu možnost sami si knihu zhodnotit a zjistit, zda se nám kniha líbila nebo ne a z jakého důvodu. Takže škola ve mně prohloubila celkový vztah a postoj ke knihám, a hlavně tedy ke klasické literatuře a vybudovala ve mně zájem, vnitřní motivaci a touhu číst.

15) Jak nejraději trávíte svůj volný čas?

Tak svůj volný čas trávím ráda právě čtením knih, dále ráda sleduji filmy, taky se jedná většinou o filmy dobrodružné, detektivní, hororové nebo thrillery. Pak sleduji seriály, protože v dnešní době je těch platforem, na kterých můžete ty filmy a seriály sledovat, hodně. A ještě ráda trávám čas s kamarády, kdy si jdeme sednout na kávu do kavárny nebo jezdíme na různé výlety po památkách nebo po různých stezkách a rozhlednách.

16) Přiřaďte jednotlivým aktivitám známku jako ve škole (žádná známka se nesmí opakovat).

a. Čtení	2
b. Sport	4
c. Internet (sledování filmů, seriálů, hry atd.)	3
d. Přátelé (trávení času s přáteli)	1

17) Byla vám kniha v některých těžkých chvílích nápomocná?

Ano byla, když se cítím ve stresu, ve špatné náladě nebo jsem smutná, tak mám knihy, ke kterým se ráda v takových okamžicích vracím. Kdybych měla říct

konkrétní knihu, ke které se vracím a utíkám skrze ni od reality, tak by to byla kniha Velký Gatsby od Francise Scotta Fitzgeralda nebo kniha Na Větrné hůrce od Emily Brontëové.

18) Jakou knihu čtete nyní?

Knihu Žena, po které se slehla zem, kterou napsala Lone Theilsová. Kniha je o brutální deportaci migrantů. Je to příběh novinářky, která má za úkol nalézt manželku Manéše Ismaila, což je slavný iránský básník, který získal Nobelovu cenu za literaturu a uprchl právě se svou manželkou do Evropy, akorát tedy každý z nich musel opustit zem v jiném kamionu a po jeho manželce se slehla zem. Jsem již skoro na konci, na začátku mě kniha moc nebavila, protože se příběh rozbíhal pomalu, ale přibližně v polovině začala být více akční a zajímavá. Jsem zvědavá, jak celý příběh skončí.

19) Pokládáte povinnou školní četbu za důležitou?

Ano, svým způsobem školní četbu pokládám za důležitou, jak už jsem se snažila naznačit. Tak vlastně i ve mně prohloubila nějaký vnitřní vztah ke knihám všeobecně. Myslím si, že bez školní četby by mnoho dětí ani nepřišlo do styku s literaturou, pokud jim například rodiče nečetli nebo samy nejsou čtenáři, tak škola je pro ně jediným místem, kde se s literaturou aktivně setkávají. Děti si samy číst nebudou, protože je to ve většině případů nebaví. Dnešní doba je plná různých digitálních technologií, tak je prostě jasné, že se raději budou koukat na televizi nebo na počítač, než aby si vzaly do ruky knížku a četly si. Takže já si myslím, že by škola měla alespoň na nějaké primární úrovni podporovat čtenářství. Pokud dítě přinejmenším tu knížku vezme do ruky a setká se s ní, setká se s různými styly textu, s různými knihami, s různými autory, s různými postojmi, tak to určitě dítěti jenom prospěje. Ale samozřejmě nedá se říct, že bych úplně s tím, jak je povinná školní četba nastavená, například ohledně maturit, byla spokojená, to tvrdit rozhodně nemůžu.

20) Zvolte si jednu postavu ze své nejoblíbenější knihy a pokuste se ji popsat.

Kdybych si měla zvolit svou nejoblíbenější knihu, tak by to byla kniha Velký Gatsby. A mou nejoblíbenější postavou je tedy Jay Gatsby, což je tedy velmi bohatý mladík, který ke svému mění přišel díky pašování alkoholu v době prohibice. Zároveň je velmi ctižádostivý, silně optimistický a jde si za svým cílem. Není vždy upřímný, jak k sobě, tak ke svému okolí. Jeho vysněný cíl je především získat Daisy, kterou hluboce miluje. Daisy je velmi krásná, ale

zároveň povrchní a potrpí si na luxus. Já bych tedy popsala jako silně milujícího člověka, který i přesto, že je po celý život obklopen lidmi, tak jeho osud končí tragicky a na jeho pohřeb nikdo nakonec ani nepřijde.

Příloha č. 7: respondent 5

- 1) Pohlaví: chlapec
- 2) Škola: gymnázium
- 3) Ročník: 2. (sexta)
- 4) Vybavíte si svou první knihu?

Když jsem byl malý, tak jsme četli pořád stejnou knížku dokola, a z ní jednu takovou povídku, ale nevím, jak se ta knížka jmenovala, byla to ruská knížka, něco jako ruské bajky, a ta povídka se jmenovala Jak zvířátka přezimovala. Myslím, že se ta knížka možná jmenovala Kohout a liška, ale nejsem si jistý. To jsme četli dokola, pořád tu jednu a tu samou. Byla tam taková zvířátka, co byla v baráčku a vždycky tam někdo přišel a oni ho pustili dál, nejdřív tam přišla třeba myška Pískalka, potom Vlček šedý boček, lištička Kmotříčka nebo tak nějak se jmenovala, a nakonec tam přišel medvěd, který všechno snědl, a ten jim ten baráček celý rozštípal. První knížka, kterou jsem já četl, tak byla podle mě Harry Potter a tajemná komnata, to byla první knížka, kterou jsem četl, jako opravdu četl. A potom jsme ještě četli takový básničky a říkanky, když jsem byl malý. A ještě si vzpomínám na knihu Kocour Mour a slečinka Vlastovička. A vlastně babička mi četla Punt'u. To je tedy pár knížek, které si vybavím.

- 5) Vzpomenete si na své oblíbené knihy a literární hrdiny z dětství?

Já jsem četl vlastně Harryho Pottera, Pána prstenů a Hobita. To je všechno, co jsem tak četl. Potom jsem četl jako další různé knížky, četl jsem dokonce knížky od Hawkinga, ten má takovou knížku pro děti jako vesmírnou. Jakože já jsem spoustu knížek přečetl, protože jsem vlastně četl rád. Ale jako oblíbená knížka? No měl jsem nejvíc rád Harryho Pottera a Pána prstenů. Tyhle knihy jsem měl asi úplně nejvíc rád. A kdybych měl říct svého oblíbeného literárního hrdinu z dětství, tak to byl určitě Voldemort, protože se mi vždycky líbilo to, jak je nadřazený a jak z něj mají všichni strach.

- 6) Které knihy čtou Vaši rodiče?

Máma čte hodně a zejména detektivky, například má přečtené všechny knížky od Agathy Christie, ty máme taky všechny doma v knihovně. Máma podle mě za život přečetla stovky knížek a je to opravdu těžké nějak specifikovat, protože je to hrozně různorodé. Máma si totiž přečte i třeba nějaké jako humoristické romány, jako je Saturnin nebo Tři muži ve člunu, Dva písaři. No a táta za svůj

život přečetl určitě tisícovku knížek, čte od fantasy až po knížky filosofické, takže i knihy historické, knížky o matematice a čte hodně specifický sci-fi nebo prostě to, co ho v ten daný moment zajímá.

- 7) Vzpomenete si, zda Vám rodiče četli před spaním? Jaké knihy Vám četli?

Jo četli, hrozně moc. No, jak už jsem říkal na začátku, četli mi především pohádky, bajky. Měl jsem hodně rád knížku Medvídek Pú, to jsem vždycky chtěl, aby mamka měnila hlasy na každou postavu. Táta hlasy neměnil, máma jo, takže jsem vždycky chtěl, aby mi četla máma. Četli mi jinak každý den před spaním, třeba až do deseti let, vždycky dokud jsem usnul. No, a ještě, než jsem se vlastně narodil, tak mi četli Mikulášovy patálie.

- 8) Máte rodinnou knihovnu? Kolik knih přibližně obsahuje?

My vlastně máme doma jenom knihovny, bydlíme v bytě 2+1 a náš obývací pokoj je v podstatě obložen knihovnamy, celkem jich máme doma šest, a vlastně já mám v pokoji své dvě vlastní knihovny. Myslím si, že máme doma dohromady tisíce knih, ale nevím konkrétní číslo.

- 9) Kolik knih přečtete za měsíc?

Řekl bych, že přečtu přibližně tři až čtyři knížky za měsíc. Hodně záleží na tom, jaké mám povinnosti.

- 10) Jak často čtete?

Když už čtu, tak se snažím číst knihy naráz. Je to různé podle toho, jaké to jsou knížky a podle toho je taky čtu. Pokud se jedná například o detektivku, naši oblíbenou, co čteme všichni doma, například ta severská detektivní série od Keplerů, tak tu zrovna přečtu naráz, za jeden den.

- 11) Jaký je váš oblíbený žánr knih?

Teď bych řekl, že asi severské detektivky. Jinak čtu taky nějaké rozvojové knížky, mám rád i komiksy. Mám dokonce jednu oblíbenou sérii komiksů, kterou už čtu jedenáct let a vždycky vychází jednou za půl roku jedna komiksová kniha. Ale nemám vyloženě něco specificky oblíbeného, co bych vyloženě četl radši. Spíš čtu to, co se mi líbí, co mě v daný okamžik zajímá apod.

- 12) Podle čeho si knihu vybíráte?

Řídím se třeba doporučením od někoho doma, kdo tu danou knihu četl, proto jsem začal číst i ty severské detektivky. Nevybírám si knížku podle autora, to se upřímně ani na autora nedívám, ani žánr při výběru moc nerozhoduje. Jak říkám,

většinou, když už se k nějaké knížce dostanu, tak buď je to něco, co čtu dlouhodobě v rámci nějaké knižní nebo komiksové série, anebo je to na doporučení, že mi někdo řekne, tak tahle kniha stojí za přečtení, tu si přečti. A je jedno, jestli to je beletrie, klasika, naučná kniha nebo historický román apod.

13) Navštěvujete školní nebo veřejnou knihovnu?

Ne, nechodím do knihovny, ani jsem nikdy nechodil.

14) Ovlivnila škola vaše čtení?

Ne nebo respektive ano, ale negativně, protože mě osobně to štve. Hrozně mi vadí čtenářské deníky, protože musím povinně číst věci, které mi přijdou jako opravdu absurdní, abych je musel vůbec číst. Třeba jako když jsem musel číst Vesnický román od Karoliny Světlé. To jsem doteď vůbec nepochopil, proč jsem zrovna tuhle knížku musel přečíst v patnácti letech. Zároveň já hrozně nemám rád, když mi někdo přikazuje, co mám číst, což má za důsledek to, že nedávám vlastně šanci knížkám, které nemusí být ve finále tak špatné. Určitě spousta z těch knížek je fajn, ale já prostě nemám rád, když něco vyloženě musím a nechápu, proč si nemůžu ty knížky vybrat sám. Prostě dostáváme seznam deseti, patnácti, pak dvaceti knížek, čím starší jsme, tím rozsáhlejší seznam máme a nemáme vůbec na vybranou, nemůžeme prostě říct, ale já tam chci jinou knížku. Z těch deseti, potom patnácti a pak z dvaceti knížek máme jednu jedinou knížku dobrovolnou. Já jsem vlastně stejně nikdy žádnou knihu ze čtenářského deníku nepřečetl, kromě té jedné (Vesnický román). Právě proto, že mi to jednoduše vadí. Pokud jde o samotný zápis do čtenářského deníku, tak vždycky dělám jenom výtah z Wikipedie, když už teda vůbec něco.

15) Jak nejradyji trávíte svůj volný čas?

Já jakoby moc nerozlišuji volný čas od povinností, jediná moje povinnost je chodit do školy, to je vlastně všechno. A jinak rád hraji počítačové hry, ale ne, že bych je hrál jen tak na Playstationu, ale rozvíjím svůj talent. Samozřejmě, že mám v oblíbenosti sledování filmů a seriálů. Rád chodím do kina s kamarády.

16) Přiřaďte jednotlivým aktivitám známku jako ve škole (žádná známka se nesmí opakovat).

a. Čtení	3
b. Sport	5
c. Internet (sledování filmů, seriálů, hry atd.)	2
d. Přátelé (trávení času s přáteli)	1

17) Byla vám kniha v některých těžkých chvílích nápomocná?

Ne, nikdy.

18) Jakou knihu čtete nyní?

Spousty knížek mám nyní rozečtených. Mám teď rozečtenou knihu, nevím, jak se to teď jmenuje upřímně, protože je to od toho pána, co dělal v Microsoftu a dělal mentálního kouče Billu Gatesovi a už jsem si vzpomněl na název, je to kniha Pozitivní leader, to je teda jedna z knih, které nyní čtu. Protože je to taková náročnější kniha, tak se skrze ni teď postupně prokousávám. Pak mám rozečtenou tu komiksovou sérii, jak už jsem říkal, v ní jsem tak čtyři díly pozadu, a teď už vychází nějaký třeba třicátý pátý díl, tak to bych chtěl dohnat. No potom mám rozečtenou knihu od Stephenha Kinga, a ta je o tom, jak lidi volají přes telefon a nakazí se nějakou nákazou a začnou bláznit a útočit na sebe vzájemně a stanou se z nich takoví, dá se říct, že zombie, ale nevzpomenu si zase na název. Mám všeobecně strašný problém s názvy knížek, vždycky si pamatuji, o čem ta knížka je, ale na název si prostě nevzpomenu. Další moje rozečtená knížka se jmenuje Darebácci od toho autora, co napsal Hru o trůny, to je teda povídkový soubor, takže na sebe ty povídky nenavazují a já to čtu po jedné povídce, když mám na to zrovna chuť, už jsem myslím v půlce knihy.

19) Pokládáte povinnou školní četbu za důležitou?

No jako já si myslím, že existují jistě knihy, které by si měla většina lidí v průběhu života přečíst. Na druhou stranu je k debatě, jestli na střední škole je na určité tituly ten správný čas. Tím myslím to, že povinná školní četba je asi fajn, ale v nějakém měřítku a s nějakou mírou volnosti. Je hrozný problém, když sedmdesátiletá paní učitelka vybírá knížky šestnáctiletým studentům, z knih, které jsou pro ni zajímavé nebo je považuje za důležité, protože je musela číst tenkrát povinně taky. Například když se vrátím k té Karolině Světlé a Vesnickému románu, nechápu, proč jsme ho museli číst v patnácti letech. To mi prostě utkvělo v paměti a přijde mi to naprosto odtržené od reality nebo mi to tak přišlo alespoň tenkrát, vždyť to nečetl nikdo z naší třídy. Neznám nikoho, kdo by to od nás četl. Tím chci jen říct, že si myslím, že do určitých knížek musí někdy člověk dospět. Proto by měla být větší volnost při výběru knih do povinné četby a mělo by to být více přizpůsobené studentům na míru. Třeba já si to dokážu představit tak, že půlka knih v seznamu četby je povinná a půlka je

zvolená samotnými studenty, to by mohlo podle mého názoru fungovat, takový kompromis. Měla by být vybrána ta nejdůležitější díla napříč historií a poté povinně volitelná četba, kde by si student vybíral knihy sám. Já osobně bych si asi hlavně kladl otázku, co je nebo co by mělo být cílem povinné školní četby.

20) Zvolte si jednu postavu ze své nejoblíbenější knihy a pokuste se ji popsat.

Z dětství by byl mou nejoblíbenější postavou asi Medvídek Pú, takový baculatý ťunťa. Je hodný, trošku trubka. A měl jsem ho rád, protože byl baculatý a já jsem byl taky baculatý. Jinak teď je mou nejoblíbenější postavou detektiv Joonas Linna ze série severských detektivek, od Keplerů. Popsal bych ho jako hezkého alfasamce, který má ale hroznou smůlu, protože se mu pořád dějí jenom špatné věci, například musel nafingovat smrt své rodiny, aby ji sériový vrah nedostal, takže se musel vzdát své dcery a manželky. Potom mu ten sériový vrah zabil jeho přítelkyni, se kterou zase konečně našel štěstí a takové věci se mu prostě neustále dějí. Má velký smysl pro spravedlnost. Prošel protiteroristickou jednotkou nebo něco takového to bylo, takže je trénovaný, byl dokonce i ve válce, takže je vycepaný, hodně chytrý, prostě opravdu fajn hrdina. Zároveň si myslím, že je to takový hrozně reálný, že to není přehnaný, že by si člověk řekl, on má takovou smůlu, že to už ani není možné, to nejde ani vymyslet. Naopak má smůlu takovou decentní a smutnou. Člověk se s tou postavou lehce ztotožní. Je dobře popsáný, má i své negativní stránky, takže je vlastně popsán reálně, což působí sympaticky na čtenáře. Takže za mě opravdu dobrý hrdina.

Příloha č. 8: respondent 6

- 1) Pohlaví: dívka
- 2) Škola: gymnázium
- 3) Ročník: 4.
- 4) Vybavíte si svou první knihu?

Takhle já si myslím, že jich mám hned několik, protože jsem knihy četla, jak doma, tak například na dramaťáku, kam jsem chodila do kroužku. To si pamatuji, že jedna, nevím, jestli jedna přesně z prvních, ale četli jsme knížku s názvem Verunka a kokosový dědek. A sama doma jsem si četla nějaké české pohádky a tak. Pamatuji si, že jsem četla takové dívčí romány, které jsem si půjčovala v knihovně a byly to takové příběhy o tom, jak dívky jedou na prázdniny, například Šíleně pubertální kámoši, to jsem četla, když mi bylo nějakých osm let. Když jsem byla dítě, tak mi mamka kupovala cédéčka, na kterých byly nahrané a nadabingované české pohádky, takže když ona přišla z práce, něco doma dělala, uklízela apod., a já pak musela jít už spát, tak mi pustila do mého CD přehrávače, do takového modrého malého rádia, cédéčko a vzpomínám si, že na něm byla například pohádka O kohoutkovi a slepičce, kde ta slepička vlastně umírá. Pak jako první knížku беру spíš knížku, co už jsem si přečetla sama. To je tedy, kdybych to měla nějak shrnout asi ta knížka Verunka a kokosový dědek, pak například, ale to už jsem už trochu byla starší, třeba knížka Šíleně pubertální kámoši.

- 5) Vzpomenete si na své oblíbené knihy a literární hrdiny z dětství?

Takhle vím, že jsem četla Harryho Pottera, možná bych tam ještě zařadila sérii Stmívání o upírech, ale to je spíše přelom základní a střední školy. Pak jsem četla dva díly Narnie. No a měla jsem oblíbený literární typ z takových těch dívčích knížek, ale to si nevzpomenu na jejich názvy. Každopádně byly to většinou nějaké holky, které vyčnívaly z davu, nebyly to takové ty typické princezny, ani takové ty nafrněné holky, ale byly to ty „cool“ holky, které jezdily na skateboardu a bavily se spíše s kluky než s holkami, nebyly prostě úplně typickými dívkami, například si četly knížky a nelakovaly si nehty apod. Dříve jsem i odebírala Pony club a tam jsem si občas přečetla nějakou knížku, ale některé příběhy mi přišly hloupé, když jsem třeba četla o koních s nadpřirozenými schopnostmi, to mi přišlo už jako i na můj věk trochu bizarní,

takže jsem tyto knihy brala s velkým nadhledem. Měla jsem tedy ráda hlavně knihy, ve kterých byly hlavními hrdinkami holky, které nezapadaly do „normálu“. No a v těch knížkách o koních mně vadily stereotypy ohledně holek, prostě to, že jsi holka, nemusí znamenat, že budeš milovat koně. A jak už jsem říkala, měla jsem moc ráda Harryho Pottera, toho jsem hodně četla, protože byl a je stále všude. Myslím si, že jsme asi všichni četli Harryho Pottera nebo jsme minimálně viděli filmy. Kult Harryho Pottera je už dvě dekády stále aktuální a milovaný. Dále jsem měla ráda dobrodružnou literaturu. Můj oblíbený typ postavy bych vystihla asi takhle, první typ jsou dívky, co jsou stereotypně populární, mají rády koně, a hlavně mají spoustu kamarádů. Druhou skupinu tvoří dívky, které nezapadají do kolektivu, jsou samy, jsou smutné, jezdí na skateboardu, jsou rebelky. Potom třetí skupinu tvoří nadpřirozené postavy, je jedno, zda se jedná o dívku či chlapce, příběh obsahuje trošku magie, takové fantasy, ať už je to právě Harry Potter nebo Narnie. Například z Narnie jsem milovala postavu Zuzky, ta byla dokonce i mým vzorem. Přišla mi „cool“, měla luk a šíp a prince Kaspiana.

6) Které knihy čtou Vaši rodiče?

Moje máma miluje detektivky a české spisovatele. Například teď čte Annu Bolavou, kterou já osobně moc nemusím. S tátou si máma ráda kupuje a čte autobiografie nebo prostě knížky o nějakých slavných osobnostech, například o Teslovi nebo knížku Chirurg od Petry Dvořákové. Hlavně teda oba čtou detektivky, máma má ráda občas nějakou romantickou knihu od Sandry Brownové a Johna Grishama. O těchto knížkách ale lze taky říct, že jsou na pomezí romantiky a detektivky. Stoprocentně můžu říct, že máma čte víc než táta. A abych nezapomněla, jako celá rodina čteme rádi cestopisy od Ladislava Zibury. Ať už je to cestopis po České republice nebo po Evropě nebo po nějakých exotických zemích. No a máma si většinou řekne, jakou knihu chce k Vánocům a já ji koupím. Naposled jsem kupovala knihu Černá sanitka a jiné děsivé příběhy, která představuje povídkový soubor a obsahuje české příběhy a pověsti. No a máma miluje všeobecně povídkové soubory. A knihy ji většinou pořizují v nějakých knihkupectvích, antikvariátech apod.

7) Vzpomenete si, zda Vám rodiče četli před spaním? Jaké knihy Vám četli?

No takhle máma mi pouštěla, když jsem byla jako ještě dítě, ta cédéčka, to byly většinou nějaké české pohádky, říkanky apod. Tam byla i například ta pohádka

O kohoutkovi a slepičce. A určitě mi mamka četla, ale já jsem začala číst docela brzy sama. Četla mi ale pohádky a myslím si, že to byly sbírky pohádek konkrétně od Karla Jaromíra Erbena, Boženy Němcové, Povídaní o pejskovi a kočičce, jak spolu hospodařili, a ještě o všelijakých jiných věcech od Josefa Čapka, Z deníku kocoura Modroočka od Josefa Koláře, taky o zvířátkách a nějaké bajky.

8) Máte doma rodinnou knihovnu? Kolik knih přibližně obsahuje?

My doma knihy milujeme, takže máme doma rozsáhlou rodinnou knihovnu. Knih máme převelice, až se nám nevejdou nikam do bytu, do těch knihoven a jsou tedy i v krabicích ve sklepě, tam jsou například hlavně ty dětské knihy. Já si jinak vedu seznam svých knih, nepočítám tedy do tohoto seznamu e-knihy a audioknihy, kuchařky a encyklopedie a extrémně dětské knížky, jako jsou leporela, ale myslím si, že knih máme okolo sedmi stovek doma a celkově by jich bylo okolo tisíce.

9) Kolik knih přečtete za měsíc?

Průměrně 5-8 knih za měsíc, z toho něco může být román, co může mít šedesát stran a zároveň to může být básnická sbírka, která má třeba osmdesát stránek. Ale stává se, že nějaký měsíc prostě nepřečtu ani jednu knížku.

10) Jak často čtete?

Čtu si každý den, ať už je to klasická papírová kniha, e-kniha nebo nějaký příběh na Wattpadu. Když je čas, například v autobuse, když jedu někam vlakem, když jsem ve vaně, tak si prostě čtu. A čtu někdy i doslova za chůze. Zároveň audiokniha se dá poslouchat pořád, například když doma pomáhám s úklidem. A asi nejvíc si čtu večer, ale nedá se říct, že je to úplně před spaním, těsně před spaním se koukám na TikTok, ale spíše čtu večer, ale záleží na konkrétní situaci. Někdy dokážu číst celou noc nebo v sobotu si třeba čtu celý den, když nemám žádné povinnosti. Jsem schopná přečíst knihu, co mě baví, za ten den. Oproti tomu, si ale prostě někdy přečtu jednu kapitolku v autobuse a nic víc nepřečtu.

11) Jaký je váš oblíbený žánr knih?

Momentálně mám dva oblíbené žánry, mezi které patří romantické romány a, nerada to nazývám úplně Young Adult literatura, ale spíše dobrodružné fantasy. Nemyslím si, že je to úplně Young Adult literatura, protože je tam často erotika a násilí. Takže romantika, takové ty příběhy z reálného života, které se odehrávají na střední nebo na vysoké škole anebo troška fantasy, trochu nějaké

magie, vraždění. Například mám ráda autora, který se jmenuje Jay Kristoff. Jeho knihy opravdu miluji, například knihu Nikdynoc, což je v knihkupectví nebo v knihovně možná zařazeno právě pod Young Adult literaturou, ale já bych to k Young Adult literatuře nezařadila, protože bych to osobně na základní škole úplně nedoporučovala, kvůli násilí a erotice, je to trochu brutálnější fantasy.

12) Podle čeho si knihu vybíráte?

To má několik aspektů. První aspekt, který bych zmínila je obálka kniha, není nejdůležitější, ale i to pro mě někdy hraje roli. Nemám ráda a ihned odsuzuji knihy, které mají na obálce lidi, nějaké herce například nebo tak, to se mi vůbec nelíbí. Zároveň dám na anotaci a na kritiku, to se buď koukám na českou Databázi knih nebo ČBDB anebo pokud to jsou třeba anglické knihy, které občas čtu, tak na stránku Goodreads. Anebo se podívám prostě na TikTok, kam holky, třeba i ze zahraničí nebo z Česka, dávají různá doporučení. Ale občas sáhnu i po knížce, která mě zaujme anotací a má špatné hodnocení a mně se oproti veřejnému mínění líbí víc než jim. Při výběru se orientuji i podle autorů. Dám příklad, četla jsem třičtvrtě knížky od Anny Bolavé a absolutně mě její styl neoslovil, takže už jsem si tu autorku podvědomě zařadila do sekce autorů, od kterých si už nepřečtu nic, nevrátím se k nim. Ale například Jay Kristoff, od kterého mám všechny knížky, které v češtině vyšly, a i když mě ne všechna témata od něj zajímá, tak si od něj tu knížku pořídím. Jen proto, že tam je to jeho jméno. Tak například to takhle mám i u autora Chrise Cartera, postupně si kupuji jeho všechny knihy. Takže kdybych to měla seřadit dle důležitosti, tak první je ta anotace/kritika/doporučení, druhý je to, že znám toho spisovatele/spisovatelku a úplně dole je ta obálka knížky a žánr bych dala na třetí nebo čtvrtou pozici, kdy mám rád Young Adult literaturu, ale zároveň si nebudu kupovat každou Young Adult knihu, už jen z hlediska, že je jich velké množství a zároveň když je to žánr Young Adult, tak je tam dívčí, chlapecké, fantasy, sci-fi a tak, takže ten žánr je takový ošemetný v něčem, protože má hodně podtypů. Takže žánr asi není úplně důležitý. Já jdu hlavně po ověřených autorech. To, že mi ale nezáleží na žánru neznamena, že když vím, že například nesnáším knihy z lékařského prostředí, tak si je někdy přečtu. Tím chci říct, že existují žánry, které mě nezajímají.

13) Navštěvujete školní nebo veřejnou knihovnu?

Ano, knihovny navštěvuji. Ať už ve škole, kde máme takovou maličkou knihovnu, kde je většinou školní povinná literatura. A velmi často navštěvuji Krajskou knihovnu u nás v Pardubicích, kde navštěvuji občas i dětské oddělení, kde mají právě ty Young Adult knihy, tak dospělé i hudební oddělení. Knihovnu jinak navštěvuji od malička, maminka mi tam založila kartičku, už když jsem byla malá, už si nevzpomenu, kolik mi přesně bylo, protože tam mamka sama chodila pravidelně a mě brala vždycky s sebou. Poslední dobou knihovnu navštěvuji o něco méně, protože si ty knížky spíš kupuji, protože je chci mít doma a mít pocit, že ty knížky jsou moje, takže si v nich i například podtrhávám, píšu si do nich a chci se k nim znovu vrátit a občas mě limituje výpůjční lhůta nebo to, že si knihu vypůjčí někdo jiný a já ji chci číst hned, a ne čekat měsíc, až ji někdo vrátí. Zároveň bych ráda zmínila, že například v covidu pardubická knihovna udělala to, že s Palm knihami jste si mohli půjčovat e-knihy, protože knihovny byly v různých vlnách zavřené. Takže to jsem třeba využívala vícrát, než když jsem chodila do té knihovny. No a teď navštívím knihovnu tak jednou za měsíc.

14) Ovlivnila škola vaše čtení?

Základní škola byla krušná, protože jsme pořád dokola museli číst Lovce mamutů, protože jsme měli starší paní učitelku, která tu knihu milovala. Poté jsme měli asi rok mladou učitelku, která s námi četla Harryho Pottera, takže v tomto období jsem si četla ty svoje dívčí romány. Střední škola mou četbu ovlivnila o něco více, protože tam jsem se již dozvěděla více o autorech a o knížkách, které existují. Protože na základní škole jsme moc literaturu neměli, ani jako předmět, nebo v rámci českého jazyka jsme knihy tolik neřešili. Takže na střední škole jsem rozhodně začala i sama pátrat například po Young Adult žánru a dostala jsem se i později do té klasické literatury, klasické v tom pravém slova smyslu, jako ta povinná školní literatura. Takže střední škola ovlivnila mou četbu víc v pozitivnějším slova smyslu než škola základní, která mou četbu ovlivnila spíše v tom negativním slova smyslu, ale zároveň tam pořád byla moje vlastní vůle číst a přesvědčení, že knihy za to stojí.

15) Jak nejraději trávíte svůj volný čas?

Ráda si čtu, chodím ven s kamarády, koukám se na seriály a filmy a ráda chodím na koncerty.

16) Přiřaďte jednotlivým aktivitám známku jako ve škole (žádná známka se nesmí opakovat).

a. Čtení	3
b. Sport	4
c. Internet (sledování filmů, seriálů, hry atd.)	2
d. Přátelé (trávení času s přáteli)	1

17) Byla vám kniha v některých těžkých chvílích nápomocná?

Stoprocentně. Například když jsem měla období, kdy jsem byla pořád nemocná a opravdu jsem se cítila špatně, tak jsem sahala po mé oblíbené trilogii, která se jmenuje Bohyně, a to mi vždycky udělalo radost. Zároveň když jsem se cítila romanticky a měla jsem takovou láskyplnou náladu, tak jsem sáhla například po Padesáti odstínech šedi. Nejčastěji, když se cítím špatně, tak si lehnu do vany, dám si pěnovou koupel, abych tělo zrelaxovala a k tomu si vezmu knihu a ať ji už dobře znám nebo je to nějaká novinka, prostě si vezmu čtečku nebo papírovou knihu do vany a nechám mysl se oprostít od reality a zrelaxovat tělo. Je tady jedna knížka nebo respektive knížky, ke kterým se neustále vracím, a je to série Padesát odstínů šedi. Padesát odstínů šedi jsem poprvé četla v osmé třídě, byl konec prázdnin, byla jsem doma a říkala jsem si, že už jsem na to asi dostatečně dospělá, tak si to přečtu a zjistím, o čem to je, viděla jsem to u mamky v knihovně, tak jsem si řekla, že si to přečtu a zprvu jsem byla v šoku, ale přečetla jsem si první dva díly. A potom jsem byla v nemocnici s podezřením, že mám slepák, a tam mi mamka přinesla třetí díl, takže ten jsem četla v nemocnici, to se vlastně dá brát taky jako čtení v těžké chvíli. Mimoto já neutíkám jen do těch již napsaných textů, ale sama v těžkých chvílích tvořím a píšu. Začalo to asi s těmi prvními láskami, takovým tím zlomeným srdíčkem, hormony se v člověku bouří a člověk neví, co s tím, zároveň jsem na to přišla pomocí TikToku, kde jsem viděla například jak zahraniční tvůrci si tam vymýšlí své básně, na Instagramu, jako taková ta instagramová poezie, například Zápisky umělce. Tak jsem to zkusila a začala jsem psát, nejdříve takové ty poznámky, vylít si ty emoce na ten papír nebo do mobilu do poznámek zejména. Pak se z toho stala záliba, že jsem začala psát ne jenom v těžkých chvílích, po několika letech. Pak jsem si začala zjišťovat, jak člověk básní všeobecně, začala jsem si hledat druhy básní, co se tak píše. A vlastně jsem postupně začala zjišťovat, že člověk nemusí dodržovat nějaké striktní schéma, že nemusím dodržovat jen

střídavý verš, ale můžu nechat proudit svou mysl v různých asociacích. Teď už si tedy píšu nejen ze smutku, ale i z radosti, z naštvání nebo jenom, když mě něco v knize trkne do nosu, například se vtělím do hlavní postavy, řeknu si, co ta postava prožívá, a napíšu o tom báseň.

18) Jakou knihu čtete nyní?

Momentálně mám rozečtených více knih, podle nálady. Například mám rozečtenou knihu ve čtečce, která se jmenuje Archer's Voice, což je knížka v angličtině a je to trošku romantický příběh. Je to o klukovi, který je němý, já jsem tedy ještě na začátku, ale většina lidí si o něm myslí, že je hluchoněmý, ale on je jenom němý. Je samotář a do města se přistěhuje jedna holka, kterou strašně přitahuje. Prostě klasická romantárna. Teď jsem tedy na začátku knihy. Na knihu jsem přišla na TikToku. Pak mám rozečtenou knihu Říše upíra od Jaye Kristoffa, což je velká kniha, se kterou se těžko cestuje, takže si ji čtu pouze doma. A tam jsem na začátku.

19) Pokládáte povinnou školní četbu za důležitou?

Na začátku střední školy jsem si říkala, že ne, ale teď, když mám těsně před maturitou, tak ji pokládám za důležitou. Přejde mi, že je důležité se seznámit s kultovní literaturou, s tou klasickou, ať už je to česká nebo světová, kdy je zajímavé vidět, jak jsme pokročili jako lidstvo zároveň a myslím si, že i v dnešní době jsou ty knihy aktuální, ať už je to Karel Čapek a jeho varování před válkou a technologickým pokrokem, to je opravdu aktuální téma v dnešní době. Já jsem nedávno četla právě například RUR jako k maturitě, takže si myslím, že povinný seznam literatury a literatura všeobecně je velmi důležitá, samozřejmě jsou tam knihy, které už asi nemají takovou hodnotu, jakou si někteří učitelé myslí. Například absolutně nechápu poprask okolo knihy Labyrint světa a ráj duše od Jana Amose Komenského. To mě tak nějak vůbec nebavilo.

20) Zvolte si jednu postavu ze své nejoblíbenější knihy a pokuste se ji popsat.

Možná to vyzní trochu podivně, ale první postava z knížky, která se mi vybavila, byla postava Christiana Greye ze série knih Padesát odstínů šedi. Kdy mě zaujala nejenom ta erotika, která je dobrá, to dejme úplně stranou. Ale myslím si, že ta postava je napsaná dobře. Má velmi zajímavý psychologický vývoj, kdy se z takového masochisty stane manžel později i otec a jeho postava má vývoj, který by všechny postavy měly mít. Líbí se mi, že ta postava nestagnuje, ale nějak se psychologicky vyvíjí, ale zároveň se jedná o hezkého muže a v knížce

je popsán skoro stejně jako je ve filmu, je to prostě muž, kterému je něco kolem 30 let a nabrkne si mladší dívku, má rád brunety, je to bohatý muž, zakladatel a vlastník firmy, jeden z nejbohatších mužů v Americe. Nejdříve s tou dívkou má zejména erotický vztah, později se do ní zamiluje. Ještě když byl dítě, tak ho jeho otčím popálil, nejenom popálil, cigaretami, bojí se dotyků, a právě postupně s tou svou Anastázií řeší tyto problémy a ona mu v tom pomáhá. Zároveň je trošku kompulzivní, obsedantní, má trošku problémy se vztekem, trochu s tou Anastázií manipuluje, ale zároveň, když se dostaneme na konec knižní série, zjistíme, že to je v podstatě dobrý člověk. Kdybych se měla zaměřit přímo na výčet vlastností, tak bych řekla, že je bohatý, což sice není vlastnost, ale on je tak moc bohatý, že vlastně je, dále je ze začátku arogantní, myslím si, že Anastázie ho popisuje, jako že je čistý, což já si myslím, že on tak chce působit na okolí, že nosí sáčka, obleky, působí tak jako zdvořile, takový byznysmen, pracovitý, trošku i zlý na začátku, a my se v rámci té knihy postupně dozvídáme, že když se zamiluje, není vlastně zlý. V momentě, kdy se zamiluje do té správné osoby, tak zjistíme, že je laskavý, hodný, starostlivý, posedlý svou láskou. Vybrala jsem si ho proto, že mi jako první vytanul na mysl, já jsem se zrovna nedávno opět dívala na film, když jsem byla nemocná, takže ne jenom kniha je moje taková komfortní zóna a forma úniku z reality, ale i ten film. Knihu čtu poměrně často.

Příloha č. 9: respondent 7

- 1) Pohlaví: chlapec
- 2) Škola: střední odborná škola
- 3) Ročník: 1.
- 4) Vybavíte si svou první knihu?

To byl třeba Malý princ nebo něco takového, když myslíme knihu jako pořádnou knihu. Malý princ byla první kniha, kterou jsem si přečetl sám a dobrovolně. Jinak na název úplně první knížky, kterou mi někdo četl, když jsem byl malý, to si už nevzpomenu, ale byly to nejspíš pohádky od asi Karla Jaromíra Erbena nebo od Boženy Němcové. Jinak jsme poslouchali s bráchou pohádky na cédéčku, třeba se pamatuji Ferdu Mravence.

- 5) Vzpomenete si na své oblíbené knihy a literární hrdiny z dětství?

Jedna z mých oblíbených knih je Hobit, což jsem přečetl na základní škole kvůli čtenářskému deníku, tam samozřejmě mými oblíbenými postavami byli: Bilbo Pytlík, Gandalf a Thorin Pavéza. Bilbo je můj nejoblíbenější hrdina, protože se mi líbilo, jak se jeho postava vyvíjela, jak se stal z pohodlného hobita v podstatě dobrodruhem. Gandalf je super už z toho důvodu, že je čaroděj. A ještě se mi líbila postava Malého prince. Víím, že jsem si na základní škole kupoval ságu Zákon smečky, což je příběh o statečné smečce psů, z nichž každý ten pejsek je jiné rasy má jinou povahu. To jsem měl moc rád.

- 6) Které knihy čtou Vaši rodiče?

Máma teda hodně čte, má opravdu ráda detektivky a různé romány, ale nejsem si tím teď úplně jistý. Vždycky vidím akorát, že má v ruce nějakou knížku, ale nezajím se o to jakou. Nejčastěji čte večer nebo hodně o víkendu, například po obědě. A táta nečte vůbec.

- 7) Vzpomenete si, zda Vám rodiče četli před spaním? Jaké knihy Vám četli?

Myslím si, že mi četli nějaké pohádky, příběhy, kde vystupovala zvířátka a tak. Když jsem byl malý, tak mi rodiče četli pravidelně před spaním, především mamka teda, a potom, když jsem byl starší, tak už ne, anebo podle nálady. Potom si vzpomínám, že jsme si s bráchou pouštěli pohádky na cédéčkách i na kazetách, dokud se nám nerozbilo rádio.

8) Máte rodinnou knihovnu? Kolik knih přibližně obsahuje?

Ano, máme rodinnou knihovnu a tam máme podle mě přibližně dvě stě až tři sta knížek a máme ji na chodbě. Jinak já i brácha máme každý svou malou knihovničku v pokoji.

9) Kolik knih přečtete za měsíc?

Přiznávám se, že nejsem čtenář, takže kdybych to měl vzít průměrně, za měsíc nepřečtu ani jednu knihu a jsem rád, když zvládnu přečíst tak tu jednu knihu ročně.

10) Jak často čtete?

Když už se teda stane, že už si čtu, tak se musím opravdu nudit. Pokud už čtu, tak je to odpoledne, nikdy ne před spaním ani při jízdě autobusem, když jedu do školy, vlastně do školy žádnou knihu ani nenosím. Nevyhledávám ani e-knihy, ani audioknihy, prostě tak nějak k tomu nemám žádný hlubší vztah, spíše čtu, když fakt musím.

11) Jaký je váš oblíbený žánr knih?

No, když už bych si měl nějakou knížku přečíst, tak mě baví například Zaklínač, takže nějaká fantasy literatura, pak mám rád sci-fi žánr. Sci-fi vyhledávám i co se týče filmů. To je asi všechno.

12) Podle čeho si knihu vybíráte?

Hodně se řídím pomocí doporučení od kamarádů, bráchy nebo od mamky. Koukám se i na internet na anotace a hodnocení. Jelikož se v literatuře moc nevyznám, tak se neorientuji podle autora, žánru apod.

13) Navštěvujete školní nebo veřejnou knihovnu?

Naposled jsme byli v knihovně se školou, a to v univerzitní knihovně Univerzity v Pardubicích. A do školní knihovny si knihy moc půjčovat nechodím, jen si tam tisknu nějaké materiály ke studiu apod. Takže bych to popsal slovy, vím, kde máme ve škole knihovnu, ale nenavštěvuji ji.

14) Ovlivnila škola vaše čtení?

Škola má vliv na mou četbu, když už mi někdo řekne, že si mám něco přečíst, tak to prostě přečtu, například kvůli čtenářskému deníku. Povinnou školní četbu hodnotím spíše negativně, protože nás učitelé nutí číst klasickou starou literaturu, která pro nás, podle mě, nemá takový význam jako kdysi a taky mě většinou ani nezaujme. Bez povinné školní četby bych dokázal žít, zrušil bych ji klidně. Je to nezajímavý, je to jen povinnost, která je zbytečná, a to nemluvím o

záznamu do čtenářského deníku. Třeba teď jsme měli museli přečíst knihu Podkoní a žák, potom jsme z toho psali test, což bylo takový nezáživný pro mě.

15) Jak nejraději trávíte svůj volný čas?

Většinou svůj čas trávím s kamarády na počítači, hrajeme online hry a někdy jdu ven sám, projít se. Rád sleduji seriály, teď jsem začal sledovat seriál Breaking bad, Zaklínače, taky se koukám na filmy, jako třeba mám rád Hobita nebo Pána prstenů. Poslouchám rád i podcasty, například teď poslouchám Hype-Cast, který moderuje Jakub Steklý a Martinem Molnárem, oni si tam zvou herce a dělají s nimi rozhovory, to se mi líbí, zajímá mě to a baví mě to celkem.

16) Přiřaďte jednotlivým aktivitám známku jako ve škole (žádná známka se nesmí opakovat).

a. Čtení	3
b. Sport	4
c. Internet (sledování filmů, seriálů, hry atd.)	2
d. Přátelé (trávení času s přáteli)	1

17) Byla vám kniha v některých těžkých chvílích nápomocná?

Ne, vůbec ne. Já unikám před realitou skrze ty online hry a internet prostě. Ale jak už jsem říkal, nejsem čtenář.

18) Jakou knihu čtete nyní?

No, žádnou knížku v tento moment rozečtenou nemám. Naposled jsem četl knihu Podkoní a žák, a to z toho důvodu, že jsme z toho psali test. Jinak bych si to nikdy dobrovolně nepřečetl.

19) Pokládáte povinnou školní četbu za důležitou?

Ano, pokládám ji za důležitou svým způsobem, ale neznamena to, že bych ji já nějak potřeboval. Důležitá je především k maturitě, protože si z těch knížek, které přečtu, můžu udělat výtah informací do čtenářského deníku, a pak z toho něco budu mít, a to až u maturity. Jinak vlastně když se nad tím zamyslím, pokud nebudu vyloženě studovat český jazyk a literaturu, k ničemu mi to nebude, v životě to nevyužiji. Ale jako myslím si, že by asi každý měl nějakou tu knížku přečíst. Akorát člověk musí do nějaké knihy dozrát a dospět, takže se mi nelíbí a vadí mi, když nás do některých knih někdo vyloženě nutí.

20) Zvolte si jednu postavu ze své nejoblíbenější knihy a pokuste se ji popsat.

Tak mou nejoblíbenější knihou je asi ten Hobit. No a nejoblíbenější postava je Bilbo Pytlík. Jelikož jsem film viděl dřív, než jsem četl knihu, tak jsem dopředu

věděl, jak jednotlivé postavy vypadají, takže jsem si je ani jinak nepředstavoval. Film byl za mě opravdu dobrý, ale knížka byla o trochu lepší, protože tam byly určité věci jinak než ve filmu. Jednoduše řečeno, tak zfilmovaná verze byla prostě trochu jiná než samotná kniha. Líbilo se mi, že Bilbo přešel z pohodlného stylu života hobita na dobrodruha, který rád prozkoumává nové oblasti, získává nové přátele, kteří jsou u něho na prvním místě, jako například trpaslíci a Gandalf. A to se mi opravdu moc líbilo.

Příloha č. 10: respondent 8

- 1) Pohlaví: dívka
- 2) Škola: gymnázium
- 3) Ročník: 4.
- 4) Vybavíte si svou první knihu?

Vzpomínám si na Slabikář a možná nějaké básničky, ale to si už si nevybavím jejich názvy, to mi četla babička s dědou. Pak si pamatuji na Knihu říkadel od Josefa Lady, tu mi četla babička s dědou nebo mamka, a učila jsem se ty říkanky často nazpaměť. Nazpaměť jsem se učila i básničky. Ale vyloženě, když bych si měla vzpomenout na knížku na čtení jako na čtení, tak to byl určitě Slabikář. Pak si vzpomínám na Krásu nesmírnou, ale to bylo až později, Devatero pohádek, Špalíček, Pejska a kočičku, Děti z Bullerbynu, O letadélku káněti, Honzíkovu cestu, Hurvínkova strašidylka a na Rumcajse. Když jsem byla ještě malá, tak mi často pouštěli na kazetách nebo na cédéčku pohádky Františka Nepila, které vypravuje Marie Rottrová a zpívá tam i své písničky, ty jsem taky hrozně ráda poslouchala.

- 5) Vzpomenete si na své oblíbené knihy a literární hrdiny z dětství?

No, já jsem fakt milovala Krásu nesmírnou a Kostěje Nesmrtelného, to byla moje oblíbená literární postava, a tihle ruští bohatýři, nevím ani proč. A kdybych měla charakterizovat mého typického oblíbeného hrdinu, tak to musela být kladná postava, nejlépe když všechny zachránila, například Ilja Muromec pobil Kostěje, zachránil Nastěnku. Pak to byl kdokoli, kdo měl koně, takže to byli většinou princové a rytíři. Když bych to shrnula, pravý hrdina byl prostě princ, který měl koně, meč a zachránil princeznu.

- 6) Které knihy čtou vaši rodiče?

Mamka hodně čte westernovky, všechny májovky, detektivky. Teď vím, že četla třeba i Reportáž psanou na oprátce od Fučíka, Shakespeara, to máme doma i knihu Z oříšku královny Mab, to jsou v podstatě přeepsaná díla od Shakespeara do prózy. A mamka má ještě teda ráda Verneovky. A můj táta spíš rád čte encyklopedie, vědecké knihy, protože on vyrábí flinty, tak tedy má rád knihy o zbraních, o myslivosti apod. Takže táta preferuje naučné knihy, mamka miluje prózu, nějaké romány, a i někdy červenou knihovnu.

- 7) Vzpomenete si, zda Vám rodiče četli před spaním? Jaké knihy Vám četli?
- Ano, četli a byli to pohádky. Četla mi maminka, babička a děda, taťka teda občas, ale málo. Avšak maminka nám četla všem pohádky, které jsem si pak teda četla sama. Nebylo to určitě každý den, spíš bych řekla, že to bylo dvakrát až třikrát týdně. A když nám tedy nikdo nečetl, tak jsme si se sestrami pustily pohádky na kazetách nebo na cédéčkách. No a když jsem byla starší, tak vím, že jsem četla já svým sestram, když byly ještě malé.
- 8) Máte rodinnou knihovnu? Kolik knih přibližně obsahuje?
- Ano, máme rodinnou knihovnu. Máme ji v obývacím pokoji, tam bude tak dvě stě knížek, pak na chodbě a tam je taky mraky knížek a další knížky máme všude možně po krabicích, některé máme doma dokonce dvakrát, protože vždycky někdo zapomene, že už tu danou knížku doma máme, a objedná si ji znovu. No a knihovnu máme ještě u babičky, tam bych si tipla, že je taky alespoň sto knih. Dohromady to bude přibližně těch pět set knížek.
- 9) Kolik knih přečtete za měsíc?
- Průměrně si myslím, že přečtu tři až čtyři knihy za měsíc. Ale je to různé, někdy nestihnu přečíst ani jednu knihu, jindy přečtu zase například ty čtyři knihy, takže je to takové nepravidelné a nárazové.
- 10) Jak často čtete?
- Nejčastěji čtu večer, abych u toho mohla usnout. Když už se dám do čtení, tak čtu v kuse jednu knihu, neumím číst knížku po částech, když už se do čtení dám, tak chci tu knihu mít co nejdříve přečtenou. Opět se budu opakovat, ale nedokážu to blíže specifikovat, prostě když je čas, tak si čtu.
- 11) Jaký je váš oblíbený žánr knih?
- Můj oblíbený žánr jsou detektivky, miluji jejich zápletky, a hlavně je to takové morbidní. Vyhledávám opravdu ty severské. Mám ráda například sérii Lars Kepler. No a pak mám ráda i nějakou tu lehkou romantárnu, ale nesmí to být až příliš sladké. Jinak když mě někde zaujme nějaká kniha, tak je to třeba názvem nebo samotnou anotací. V poslední době jsem si oblíbila cestopisy, naučné knihy, encyklopedie apod. Líbí se mi, že se k vědeckým knihám mohu vracet, můžu si v nich neustále listovat atd. Já se totiž ke knížkám všeobecně moc nevracím. Co se týče těch cestopisů, mám ráda knihy od Mnislava Zeleného, který píše o Jižní Americe, a o Indiánech, popisuje jejich původ a vysvětluje například to, proč již Indiáni nemohou žít podle starých pranostik a zvyklostí.

12) Podle čeho si knihu vybíráte?

Knihu si vybírám podle toho, jak mě zaujme nebo někdo o ni vypráví a já si ji pak vyhledám, a to nejčastěji na Databázi knih. Nejdou vyloženě nijak po autorovi a nejdou ani po názvu. Spíš mě zajímá anotace, doporučení, kritika a hodnocení. Hlavně vždycky potřebuji vědět, o čem ta kniha je. Když mě kniha opravdu osloví, je mi jedno její žánr.

13) Navštěvujete školní nebo veřejnou knihovnu?

Chodím do školní knihovny a navštěvuji i vědeckou knihovnu v Hradci Králové. Navštěvuji knihovnu tak přibližně jednou nebo dvakrát do měsíce dle potřeby.

14) Ovlivnila škola vaše čtení?

Asi určitě, protože jsem se mohla seznámit s novou škálou autorů, a i s různými názvy knížek, dozvěděla jsem se, i o čem všem knížky vlastně mohou být. Ale samozřejmě, že jsou knížky, které moc číst nechci nebo mě nezaujaly, ale teď už vím, že se k nim nevrátím. Například poezii mám ráda, ale taky ne všechnu. Každopádně si myslím, že škola ovlivnila moje čtení, jak kladně, tak i záporně. Díky ní už poznám, co číst rozhodně nechci. Zároveň mi povinná školní četba rozšířila obzory.

15) Jak nejraději trávíte svůj volný čas?

Svůj volný čas nejraději trávím sledováním filmů a různých seriálů. Ráda si čtu knížky, u toho si vlastně nejvíc odpočinu. A taky ráda chodím ven s přáteli, například na výlety nebo do kaváren atd.

16) Přiřaďte jednotlivým aktivitám známku jako ve škole (žádná známka se nesmí opakovat).

a. Čtení	3
b. Sport	4
c. Internet (sledování filmů, seriálů, hry atd.)	1
d. Přátelé (trávení času s přáteli)	2

17) Byla vám kniha v některých těžkých chvílích nápomocná?

Ano, hlavně když jsem nemocná a už mě nic nebaví nebo jsem smutná apod., tak si ráda čtu. Nebo taky když řeším nějaké problémy, tak právě skrze knížky utíkám mimo realitu. To pak čas uteče rychleji a kniha opravdu dokáže ten den celkově zpříjemnit. V těžkých chvílích se ráda vracím ke knížce Farma u Modrého jeřába, kterou napsala Hesba Fay Brinsmeadová. Je to v podstatě dívčí román. Hlavní hrdinka je dívka, která odjede do Austrálie, kde si buď koupila

nebo po někom zdědila farmu s nějakou banánovou plantáží, tím si teď nejsem vůbec jistá. No a ona v té knížce popisuje, jak dává celou tu farmu do kupy, jak ji pomáhají místní lidé. Nejvíce mě asi bavilo, jak si předělávala dům, jak natírala a opravovala starou podlahu, kterou nechala původní, takže jen vyleštila dřevo. Vždycky mě pobaví, když tam popisuje, jak ji na zahradě najednou stojí nějaký cizokrajný pták apod. Je pravda, že je to jedna z mála knížek, které jsem četla několikrát dokola a vůbec mi to nevadilo.

18) Jakou knihu čtete nyní?

Nyní mám rozečtenou knihu Motýlí křídla, to jsem tedy v podstatě na začátku. Zatím se mi ta knížka líbí, ale nemůžu se do ní nějak začíst. Chvíli mi tedy trvalo, než jsem přišla vůbec na to, že to píšou dvě postavy. A taky jsem dočetla knihu Zachránila mě slza. Je to o paní, která se jednou ráno vzbudila a nemohla vstát, nemohla prostě nic a ostatní si mysleli, že je mrtvá, odvezli ji tedy do nemocnice a ona celou tu dobu vnímala své okolí, ale byla v kómatu. Je tam popsán, jak ji tam píchají do prstů, tahají ji za bradavky a ona stále nedokáže reagovat. Ona to ale všechno cítila, museli jí dokonce kapat kapky do očí, protože nemohla ani oči zavřít. Nakonec ji chtěli odpojit a když se s ní přišla rodina rozloučit, tak jí dcera něco řekla, což pro ni bylo tak moc emočně vypjatý, že jí stekla slza a lékaři poznali, že vnímá a je živá. Takže ji nakonec probudili. Kniha je napsaná podle skutečné události.

19) Pokládáte povinnou školní četbu za důležitou?

Určitě, protože bez toho by spousta studentů vůbec nečetly. Změnila bych ale seznamy knížek, které patří do povinné školní četby, i když vím, že je již většinou školy aktualizují. A myslím, že je dobře, že se seznamy přizpůsobují, jinak by prostě nikdo žádnou knížku nečetl.

20) Zvolte si jednu postavu ze své nejoblíbenější knihy a pokuste se ji popsat.

No asi to bude postava Ryl z Farmy u Modrého jeřába. A vyloženě mě bavilo to, že vlastně Ryl jako náctiletá puberťačka si najednou musí zařídit všechno sama a vlastně dospívá. Čtenář skrze celou knížku pozoruje, jak se postava Ryl vyvíjí a rozvíjí se v dospělou ženu. Musí si zařídit své bydlení, práci a postupně přichází na to, že koláče opravdu zadarmo nejsou. Zjišťuje, že když něco v životě chce, musí si umět poradit nebo musí někoho poprosit o pomoc, naopak se musí taky naučit odmítat nebo něco někomu zakázat. Takže se mi prostě líbil celkový vývoj hlavní postavy. Ryl byla šikovná, drzá, spolehlivá, pracovitá a přátelská.

Pro mě to byla štíhlá vysoká tmavovláska s culíkem, věčně nosila šortky, tílko a tenisky, protože v Austrálii je neustále teplo. Hodně nosila sportovní oblečení a často jezdila s přáteli surfovat na vlnách.

Příloha č. 11: respondent 9

- 1) Pohlaví: dívka
- 2) Škola: střední odborná škola
- 3) Ročník: 1.
- 4) Vybavíte si svou první knihu?

Tak já si pamatuji, že babička mi často četla Dubínka a Modřínka. A první knížku, kterou jsem si sama přečetla, tak byl Deník mimoňky a taky si vzpomínám na Ezopovy bajky, které jsem musela přečíst ve třetí třídě kvůli čtenářskému deníku. Když jsem byla malá, tak jsem tu knížku moc nepochopila, ale časem jsem ji chápat začala, protože mi to někdo vysvětlil nebo jsem si to prostě přečetla znovu a jako bavilo mě to, ale asi bych to už nečetla znovu.

- 5) Vzpomenete si na své oblíbené knihy a literární hrdiny z dětství?

Když jsem byla opravdu malá, tak mi rodiče nebo prarodiče četli pohádky, potom jsem si je už četla sama. Moje oblíbená kniha z dětství byla Červená Karkulka. Pamatuji si, že právě myslivec z Karkulky byl mým oblíbeným literárním hrdinou, protože všechny na konci zachránil. Byl pro mě hrdinou v pravém slova smyslu. No a jelikož mi četl taťka hodně Rumcajse, tak toho jsem měla taky moc ráda. No a nyní je mou oblíbenou hrdinkou Sophie z knihy Dům tajemných stínů od Darcy Coates. Je to blondýna, která se vdá do rodiny, kde se nese takové prokletí, které říká, že je ta rodina spojená se samotným d'áblem. No a Sophie se snaží proti tomu prokletí bojovat, aby její manžel nemusel kvůli tomu zemřít. Ještě mám ráda knihu Zvrácená od autorky jménem Haruto Rjó. Je to o holčičce, která je tak trochu psychopat. Před lety jí zemřel její starší bratr a ona se ho pokouší si nahradit tím, že se pokaždé upne na nějakého staršího kluka, kterého nakonec zabije. Je hodně žárlivá, takže když ten kluk má svou vlastní mladší sestru, tak ji zabije jako první, protože ona chce mít pocit, že je jeho jedinou mladší sestrou. Ty kluky nezabíjí hned, ale až třeba po roce mučení.

- 6) Které knihy čtou Vaši rodiče?

Mamka čte hodně detektivky. Táta čte hodně válečné knihy a postapokalyptické knížky nebo oba čtou hodně knihy od Marca Elsberga. On píše o tom, co by se mohlo stát, tak do toho je taťka úplně zažraný.

7) Vzpomenete si, zda Vám rodiče četli před spaním? Jaké knihy Vám četli?

Tak tatka mi četl Rumcajse. Když jsem byla malá, tak mi ještě hodně četli knížku, kde jsou příběhy o zvířatech, která se dostala do nějakého problému, například když se třeba zranila nebo tak. No a každý příběh byl o jednom konkrétním zvířátku a pokaždé tam byl hlavní hrdina, který to zvíře našel a zachránil ho, pomohl mu a bylo to pokaždé podle skutečné události. Četli mi tedy hlavně mamka i tatka před spaním, a to opravdu každý den, a především knížky jako Červená Karkulka, Dubínek a Modřínek atd.

8) Máte rodinnou knihovnu? Kolik knih přibližně obsahuje?

No, my máme doma každý svou knihovnu, ale v obývacím pokoji máme takovou knihovnu, kde jsou spíše fotoknihy a fotoalba a jsou tam i knihy, které jsou společné, jako je třeba Harry Potter. Je jich tam přibližně dvacet. Ve vlastním pokoji mám tak okolo stovky knížek.

9) Kolik knih přečtete za měsíc?

Každý měsíc je to jinak, buď musím přečíst knížky do čtenářského deníku, takže jsou to dvě knihy. Nebo když mám náladu na čtení, tak zvládnou přečíst i jednu „tlustou“ knížku za týden, takže klidně jsou to dohromady tři až čtyři knížky za měsíc.

10) Jak často čtete?

Nečtu úplně pravidelně, spíše je to nárazově, podle toho, jak mám čas a jestli mám náladu číst.

11) Jaký je váš oblíbený žánr knih?

Mezi mé nejoblíbenější žánry patří horory a manga, to jsou japonské komiksové knížky, ale spíš tedy čtu horory a vlastně čtu skoro jenom jednu autorku, a to Darcy Coates.

12) Podle čeho si knihu vybíráte?

Vždycky si přečtu anotaci na zadní straně nebo alespoň úvod té knížky a pokud mě to zaujme, tak přemýšlím, že bych si tu knihu vzala a koupila a pokud ne, tak ji prostě položím zpátky na policičku v knihkupectví. Ale čtu hodně na doporučení od mých oblíbených autorů, kteří mají vzadu ve svých knížkách autory, kteří píšou knihy podobné. Takže se většinou zaměřuji na ně a hledám nějakou knihu, která by mě mohla zaujmout. Jinak pro mě hraje roli i obálka knihy, protože kdyby mě

obálka knížky nezaujala na první pohled, nevšimla bych si té knihy a nepodívala se do ní. Zároveň mám ráda, když je kniha nějak zajímavě graficky zpracovaná.

13) Navštěvujete školní nebo veřejnou knihovnu?

Dřív jsem navštěvovala Krajskou knihovnu v Pardubicích, ale pak jsem tam přestala chodit. Do školní knihovny, jelikož je tam hlavně povinná školní četba a není tam nic moc zajímavého, tak chodím jen v případě, když potřebuji knížku přečíst do čtenářského deníku anebo tam jdu, když si zapomenu doma vzít svou knížku.

14) Ovlivnila škola vaše čtení?

No nějaké knížky, které máme zařazené do seznamu povinné školní četby, se mi moc nelíbily. Čtenářský deník je otravný, vůbec mě nebaví. Musím ale uznat, že některé knihy jsou opravdu dobré, a dokonce mě baví. Kdyby nebyla povinná školní četba, tak si čtu jen své knížky. Myslím si tedy, že mi škola rozšiřuje obzory a už teď vím, co mě baví a co ne. Vzpomínám si, že na základní škole jsme museli ve třetí třídě přečíst pět libovolných knížek za celý rok. No a postupně se začaly dělat seznamy, ve kterých bylo něco kolem dvaceti až třiceti knížek, ze kterých jsme museli přečíst daný počet knih, který se v průběhu studia stále navyšoval. A teď na střední škole se řídíme maturitním seznamem četby.

15) Jak nejraději trávíte svůj volný čas?

Nejraději trávím svůj volný čas spánkem, protože když je školní týden, tak spím maximálně šest hodin denně, jelikož se učím a mám hodně kroužků a hodně povinností. Ráda jinak hraju nějaké hry na počítači nebo na Xboxu a když mám náladu na čtení, tak si klidně celý den čtu.

16) Přiřaďte jednotlivým aktivitám známku jako ve škole (žádná známka se nesmí opakovat).

a. Čtení	2
b. Sport	3
c. Internet (sledování filmů, seriálů, hry atd.)	1
d. Přátelé (trávení času s přáteli)	4

17) Byla vám kniha v některých těžkých chvílích nápomocná?

Často si nosím knížku do školy, abych nemusela poslouchat své otravné spolužáky, to jsou pro mě každodenní těžké chvíle, takže vlastně každou přestávku ve škole si čtu. Skrze knihu ráda unikám mimo realitu. Nemám

vyloženě knížku, ke které bych se v některých opravdu těžkých chvílích vracela, obecně se ke knížkám moc nevracím.

18) Jakou knihu čtete nyní?

Nyní čtu Pozvání od autorky Jennifer McMahon. Mám rozečteno více knih. Ještě například Strašení v Rookwardu od Darcy Coates.

19) Pokládáte povinnou školní četbu za důležitou?

No tak povinná školní četba je důležitá k maturitě a na to nás skrze ty čtenářské deníky připravují. Takže si myslím, že je důležitá, ale občas mě štve, třeba odevzdávání čtenářských deníků je hrozné. Nějaké knížky mi přijdou opravdu vhodně zvolené, ale jsou tam i knížky, které jsou hodně staré a když to řeknu zcela otevřeně, už nikoho nezajímají. Nikoho to nebaví číst a je to napsané ve starším jazyku a špatně se to tedy i čte. A podle mého názoru by se měly seznamy četby trošku aktualizovat a dát tam nějaké novější knížky, aby to alespoň někoho bavilo. Takže povinná školní četba je důležitá, ale měla by se upravit, aby v ní každý viděl nějaký smysl.

20) Zvolte si jednu postavu ze své nejoblíbenější knihy a pokuste se ji popsat.

Mou nejoblíbenější postavou je Remy, a je z knížky Přízraky domu Carrowů od Darcy Coates. A je to středně vysoká žena s tmavě hnědými vlasy, která provází v jednom z nejstrašidelnějších domů v Evropě a myslím si, že je hodně statečná, je hodně upřímná, určitě má velký charakter, je milá, taky je dost urážlivá, a i když je velmi odvážná, tak se dost lehce vyleká. Je to knížka, která mě ze všech knih, co jsem kdy četla, bavila nejvíc. Remy mi přijde strašně sympatická a příjemná a úplně mi sedí do té knížky a příběhu, takže se mi ta knížka velice líbila. Dokážu si představit, že bychom se kamarádily a provázely společně.

Příloha č. 12: respondent 10

- 1) Pohlaví: chlapec
- 2) Škola: střední odborná škola
- 3) Ročník: 4.
- 4) Vybavíte si svou první knihu?

První kniha, na kterou si dokážu vzpomenout, je, když mi máma před spaním předčítala Malého prince, to je má první kniha, kterou si dokážu vybavit, mám ji vyloženě uloženou v paměti a rád na ni vzpomínám dodnes. A první knížka, kterou jsem si přečetl sám byla Medvídek Pú. A když jsem byl opravdu malý, tak jsem měl hodně rád obrázkové knížky.

- 5) Vzpomenete si na své oblíbené knihy a literární hrdiny z dětství?

Co můžu říct, tak když jsem byl menší, tak jsem četl knihu Robinson Crusoe, na tu mám velmi dobré vzpomínky. To byla kniha, která mě opravdu bavila. Ještě si pamatuji sérii Beast Quest, tu jsem četl, když jsem byl malý. To byla knižní fantasy série, kde mladý hrdina bojuje s netvory, kteří ovládají království. Když jsem byl ještě dítě, tak jsem moc knížek nečetl, ale jakmile jsem došel do puberty, tak jsem začal číst víc. Na konci základní školy jsem začal číst Zaklínače, každopádně jsem přečetl i Pána prstenů, a to všechny tři knížky. Ještě jsem četl takové fantasy/krimi/pohádky, kde děti řeší záhady, ale to už si bohužel nevzpomínám konkrétně na názvy. No a knížka, která v té době sice nebyla mou oblíbenou knihou, ale když se teď ohlédnu zpětně, tak mou oblíbenou knihou z dětství byla Babička. Dřív mi ta knížka vadila, ale když se na to podívám s odstupem času, tak jsem moc rád za to, že jsem si ji přečetl.

- 6) Které knihy čtou Vaši rodiče?

Tak tatka vůbec knížky nečte. Pokud už má knihu v ruce, tak se jedná maximálně o dokumentární, historické nebo válečné knížky, např. teď jsme mu kupovali k Vánocům knihu o historii Pardubického kraje. Tak to jsou tak jediné knížky, které vezme do ruky, ale jinak normální, klasické knížky, tak to ne. A mamka to bych shrnul jako romány lomeno fantasy, dalo by se říct, že ještě sci-fi a detektivky. Mamka je opravdu velký čtenář. Jinak z hlavy si nevybavím konkrétní jména knížek, které mamka teď třeba čte.

7) Vzpomenete si, zda Vám rodiče četli před spaním? Jaké knihy Vám četli?

Před spaním mi četli, a to hlavně mamka, co si teda vzpomenu tak jednou, maximálně dvakrát nám četl taťka. Nebylo to tedy úplně každý den, ale bylo to dost pravidelně. Jednalo se tedy o pohádky, třeba O dvanácti měsíčkách a různé sbírky pohádek, ale opravdu si teď nevzpomenu na jména, ale prostě to byly vyloženě dětské pohádky. Což jako když jsem byl menší, tak mě to bavilo, ale pak jsem se dostal do věku, a to bylo na základní škole, kdy jsem ke knihám a ke čtení vůbec žádný vztah neměl. Jinak potom, co nám rodiče přestali číst, pouštěli jsme si pohádky na cédéčkách a kazetách, ty mám ještě doma dodnes. Byly to tedy klasické pohádky, jako Šípková Růženka, Krysař, Sněhurka a sedm trpaslíků apod. Třeba jsme měli i Harryho Pottera na cédéčku, který byl namluvený od Lábuse, to bylo moc hezké, to se nám s bráchou velmi líbilo. Takže než jsem si začal sám číst, četli nám před spaním rodiče nebo nám pouštěli pohádky na cédéčku nebo na kazetě na dobrou noc.

8) Máte rodinnou knihovnu? Kolik knih přibližně obsahuje?

Máme rodinnou knihovnu, která je společná, a pak máme s bráchou knihovnu každý zvlášť, a to každý ve svém pokoji. Takže máme doma určitě minimálně dvě stě knih. Plus máme knížky ještě u babičky, kam se odvezly.

9) Kolik knih přečtete za měsíc?

Průměrně za měsíc přečtu jednu a půl knížky. Ale jinak teď před maturitou jsem schopný přečíst až dvanáct knížek za měsíc, plus tedy audioknihy. Jinak tedy audioknihy jsem dříve poslouchal před spaním, ale u toho jsem většinou usnul a nepamatoval jsem si, kde jsem skončil. Musím říct, že jsem si audioknihy opravdu oblíbil.

10) Jak často čtete?

Snažím se alespoň jednou do týdne číst, většinou se tedy jedná o večerní hodiny, třeba od sedmi do desíti si minimálně půl hodiny čtu, podle toho, kolik mám energie nebo jiných povinností. Jinak pokud mě kniha opravdu zaujme nebo mám zrovna čas, zvládnou knihu přečíst za den, a to si čtu od rána do večera.

11) Jaký je váš oblíbený žánr knih?

Můj oblíbený žánr je určitě fantasy nebo sci-fi literatura. Dřív to tedy byla literatura dobrodružná.

12) Podle čeho si knihu vybíráte?

Knihu si vybírám podle nějakých předchozích referencí, například od kamarádů, když mi někdo doporučí nějakou knížku apod. Nebo když mě něco zaujme na internetu nebo když vidím nějaké pěkné filmy či seriály, které jsou natočené podle knih. Tak právě filmy a seriály mě dostaly k tomu, že jsem šel a ty knížky jsem si přečetl. Takže jako určitě má velký vliv sledování filmů, seriálů, doporučení od kamarádů nebo příbuzných. Jinak když už vybírám knihu, tak neřeším, jak vypadá, jde mi o to, že si o knížce něco zjistím. Orientuji se i podle autorů. Nedám moc na hodnocení na internetu, třeba na Databázi knih apod. Raději si zjistím sám, o čem ta kniha je, a když mě zaujme, tak si ji přečtu a udělám si na ni svůj vlastní názor.

13) Navštěvujete školní nebo veřejnou knihovnu?

Ve školní knihovně jsem byl jen jednou, takže ne, do školní knihovny moc často nechodím. Dřív jsem navštěvoval Krajskou knihovnu v Pardubicích a přestal jsem tam chodit z důvodu časové vytíženosti a knížky si buď kupuji nebo půjčuji s kamarády, tak mi to přišlo zbytečné.

14) Ovlivnila škola vaše čtení?

Ano, za mě pozitivně. Určitě k tomu přispívá maturita. Hlavně nástup na střední školu. V podstatě, jakmile skončil stres po přijímacích zkouškách na střední školy, tak jsem měl strašně moc volného času a nevěděl jsem, co s ním. No, já jsem byl dřív fakt takový ten typ, co si zaleze doma, než aby šel někam ven, takže knížky mi pomohly s tím, že jsem vlastně využil produktivně svůj čas a zároveň jsem mohl být doma. Takže všeobecně díky škole jsem přečetl více knih. Domnívám se, že díky škole jsem se dostal ke knihám, ke kterým bych se sám nedostal. Škola mi rozšířila obzory a přečetl jsem si knihy, které bych v současnosti nepřečetl, ale možná bych se k nim dopracoval prostupem času. A skrze školu jsem se seznámil s autory, které jsem předtím neznal a sám bych se o nich svým zájmem nedozvěděl, protože člověk se nemůže dostat ke všemu, ani za celý život. V tomhle ohledu mi na sto procent škola pomohla.

15) Jak nejraději trávíte svůj volný čas?

Nejraději trávím svůj volný čas s přáteli, chodíme často do baru. Rád navštěvuji své kamarády, kteří jsou z různých koutů republiky. Jinak rád sleduji filmy, seriály, ale to spíše před spaním. Když mě nějaký seriál vyloženě zaujme, tak se na něj rád podívám. Ale většinou si pouštím něco před spaním a usnu u toho.

Přes covid jsem rád trávil čas hraním počítačových her, protože se člověk často nudil, a samozřejmě jsem taky četl. Rád poslouchám hudbu, podcasty moc neposlouchám, protože mě zatím žádný podcast dostatečně neoslovil.

16) Přiřaďte jednotlivým aktivitám známku jako ve škole (žádná známka se nesmí opakovat).

a. Čtení	4
b. Sport	3
c. Internet (sledování filmů, seriálů, hry atd.)	2
d. Přátelé (trávení času s přáteli)	1

17) Byla Vám kniha v některých těžkých chvílích nápomocná?

Dalo by se říct, že ano. Překonával jsem skrze knihy psychické trauma z dětství. Jednalo se především o mou nejoblíbenější knížku, a to Zaklínač křest ohněm. Jinak se nedá říct, že by se jednalo pouze o jednu knihu, ke které bych se v těžkých chvílích vracel. Obecně se ke knihám vracím málokdy, jelikož mě potom kniha nebaví, radši si ji přečtu pouze jednou a potom se už k ní nevracím. Naposledy jsem se vrátil ke knize Malý princ. Skrze knihy unikám před problémy, když se zabořím do knihy, tak se čistě soustředím jen na to, co čtu, vnořím se do děje a neřeším okolní svět.

18) Jakou knihu čtete nyní?

Snažím se dočíst Zaklínače, nyní čtu šestý díl a jsem přibližně v polovině knihy. Snažím se knihy dočítat a držet se vždy jedné rozečtené. Mám radši, když mám rozečtenou pouze jednu knihu než třeba pět.

19) Pokládáte povinnou školní četbu za důležitou?

Ano, ale mám k ní výhrady. Nelíbí se mi, jakým způsobem je povinná školní četba zadávána. Určitě by za mě měl být rozšířen seznam četby k maturitě. Samozřejmě že chápu, že i pro učitele to může být náročné, protože oni musí mít taky přečtené všechny knížky z maturitního seznamu četby. Za mě by to chtělo určitě aktualizovat seznam literatury o novější tituly. Tím myslím knížky, které jsou dvacet a více let starší, což se už dá považovat za historii. Ty bych tam přidal, prostě minimálně knihy z minulého století, a to mluvím především o druhé polovině 20. století. Rozšířil bych tedy možnosti výběru žákům. Když si to řekneme na rovinu, tak většina studentů nemá ráda čtení a když budou nuceni číst knížky, které již nejsou aktuální, např. tématem, nebo jsou staré, tak k tomu nebudou mít takový vztah jako kdyby měli prostě modernější knížky, které je

mohou alespoň zaujmout. Když si to vezmu podle toho, co se vybíralo z četby k maturitě u nás, většinu lidí zaujala možná tak jediná knížka v celém seznamu, což byl Hobit, to byla jedna jediná knížka. Přitom Hobit je taky stará kniha a je populární jen díky tomu, že je film, jinak by to nikoho nezajímalo. Nikdo žádnou knihu, když teda nepočítám ty, co čtení baví, což jsou u nás ve třídě například dva lidi, tak prostě ty knihy nikoho nenadchnou, nikdo z toho nemá radost a nechce to číst. V seznamu máme na výběr sto knížek a já bych jich tam dal klidně dvojnásobek, protože samozřejmě nemůžeme odebrat všechny staré knížky, ty jsou taky potřeba číst a připomínat si je a mít je v povědomí, ale na druhou stranu, jelikož si většina studentů vybírá nejvíce knih z 19. století nebo z 20. století, tak to znamená, že staré knihy nejsou pro naši generaci zajímavé. Nikdo si pravděpodobně nevybere pět knížek před 18. stoletím, protože prostě je to něco jiného, samozřejmě, že to někoho může bavit, ale většina si to rozhodně nevybere. Většina si vybere ty dvě povinné knížky, které tam jsou a tím to končí. My v seznamu nemáme ani Pána prstenů, ani Harryho Pottera a ani Zaklínače, který by tam určitě mohl být, je to knížka, která se dá rozebrat docela dobře. Kdybych to měl shrnout, tak je úzký výběr knížek v seznamu. Povinná četba by měla přilákat ke čtení co nejvíce žáků. Byl bych rád, kdybychom dospěli k bodu, kdy se bude povinná četba číst i bez toho, aniž by byla povinná. A ty čtyři roky na střední škole by měly žákům dát pocit, že četba je dobrá a není to jen nutnost a povinnost, s tím, že vím, že za ty čtyři roky musím přečíst těch dvacet knížek, abych udělal zkoušku. Na základní škole jsme měli dokonce čtenářské deníky, které jsme již neměli na škole střední a mrzí mě to, protože kdybychom je měli, tak by mě to donutilo víc číst průběžně. Měl bych skrze čtenářský deník další motivaci k tomu číst si a spojit příjemné s užitečným.

20) Zvolte si jednu postavu ze své nejoblíbenější knihy a pokuste se ji popsat.

Asi jako moje nejoblíbenější postava z knížek je Ciri ze série Zaklínače. Je to jedna ze dvou hlavních postav celé série. Dalo by se říct, že ji provázíme jejím mladým životem, pozorujeme, jak vyrůstá, jak utekla z jejího království, které bylo dobyté a zničeno. Všichni její rodinní příslušníci v podstatě zemřeli. V rámci děje zjišťujeme, že je z pradávného rodu, takže má výjimečné schopnosti, a ještě je dcerou krále, který pochází z říše, která dobyla její království. Prožíváme všechno s postavou skrze celou knižní sérii a víme, že Ciri je mladá, dá se říct i arogantní a dělá zbrklé věci. Proto jsem se do ní dokázal

vžit, protože jsem taky dělal nesmysly a zbrklá rozhodnutí. Dále bych ji popsal jako pracovitou, soběstačnou dívku, která na začátku knihy byla přátelská, když byla tedy ještě dítětem. Zároveň byla nedůvěřivá, sice se bála neznámých lidí, ale když ji někdo nabídl svou pomocnou ruku, tak ji přijala, i když si nemohla být nikdy jistá tím, že ten člověk má dobré úmysly. Ke knížce mě přivedla hra, takže jsem si ji už od začátku představoval jako malou blond'atou holku. A dle mého názoru, v seriálu ztvárnění její postavy nebylo úplně perfektní, ale bylo za mě dostačující.

Příloha č. 13: respondent 11

- 1) Pohlaví: chlapec
- 2) Škola: střední odborná škola
- 3) Ročník: 1.
- 4) Vybavíte si svou první knihu?

Myslím, že to byla kniha Danda má hlad. Víím, že jsme ji dostali v první třídě jako dárek a tu jsme potom četli ve škole, ale četli mi ji i rodiče doma. Ale nepamatuji si už o ní nic víc. Víím, že to bylo o nějaké rostlině, která se jmenovala Danda. Jedinou knihu, kterou jsem přečetl, ani tedy nevím, zda ji můžeme za knihu považovat, je Mléko a med. Občas si vzpomínám, že jsem četl Deník malého poseroutky, ale spíš mě teda bavil film než ta knížka.

- 5) Vzpomenete si na své oblíbené knihy a literární hrdiny z dětství?

To už jsem víceméně řekl. Na jiné knihy si nevzpomenu, ani na literární hrdiny. Měl jsem rád akorát toho Dandu s tou masožravou rostlinou, tak možná on byl můj hrdina z knížky z dětství.

- 6) Které knihy čtou Vaši rodiče?

To je strašně těžký, protože můj otec má dvě obrovské knihovny. Máme jednu knihovnu přes celý obývací pokoj a druhou knihovnu přes celou stěnu garáže. No a táta čte hrozně moc knihy o dějinách. Mamka nečte asi nějak extra. Ale táta byl vždycky do knih strašně zažraný, takže on vždycky hodně četl a stále čte. Miluje dějiny, doma máme vlastně všechny knihy od pravěku až po starověk. Mamka jediný, co čte jsou časopisy o zahradách a o domech, např. Můj dům, zrovna tenhle časopis čte i můj otec.

- 7) Vzpomenete si, zda Vám rodiče četli před spaním? Jaké knihy Vám četli?

Ano, ale nebylo to nějak často. Jednalo se většinou o pohádky, myslím, že to byla nějaká sbírka od Boženy Němcové. Nebylo to tedy každý den a já jsem to ani nevyžadoval. Jinak jsme měli rádio, no a tam jsme měli třeba Tři šípy, tak to jsme si s bráchou pouštěli, ještě když jsme měli společný pokoj.

- 8) Máte rodinnou knihovnu? Kolik knih přibližně obsahuje?

Ano, ale je tedy převážně otcova. Obsahuje knihy, které přečetl za svůj život. Já mám jinak v pokoji pár knížek. Kdybych měl odhadnout počet, tak je jich fakt strašně moc, ale tak třeba odhadem bych řekl pět tisíc.

9) Kolik knih přečtete za měsíc?

Nula. Nepřečtu žádnou, ale když už si nějakou přečtu, tak mě musí extra zaujmout. Většinou jsou to knihy s citáty nebo s poezií, jinak mě čtení vůbec nebaví.

10) Jak často čtete?

Nečtu pravidelně, ale když už něco čtu, musí mě to opravdu vyloženě zaujmout.

11) Jaký je Váš oblíbený žánr knih?

Jedná se tedy o poezii a občas mě bavily detektivky, a i romantická literatura, ale nečtu to moc, možná tak dvě romantické knížky jsem přečetl celkem, ale nevím to jistě. Já už si to fakt nepamatuji, já ty knihy fakt moc nečtu a nevyhledávám je. Jinak všechny zápisy z četby do čtenářského deníku opisují z internetu anebo mi je posílají kamarádky z maturitního ročníku. Mám kamarádku, co mi takhle posílá každou knížku a já si to jen upravím do formátu, ve kterém to musíme odevzdávat učitelí.

12) Podle čeho si knihu vybíráte?

Knihu si vybírám podle obsahu, který je rozepsán vzadu na knize, a ještě podle obalu, protože mám rád, když je kniha hezká. Musí mít i nějaký zajímavý název, jinak mě kniha neosloví, protože se mi bude zdát nudná a nezajímavá na první pohled. Možná se dá ještě říct, že se rozhoduji podle žánru. Většinou nedám ani na radu od kamarádů. I kdyby mi nějakou knihu doporučili, tak bych si ji nepřečetl. Stejně se nebavím moc s lidmi, kteří by četli.

13) Navštěvujete školní nebo veřejnou knihovnu?

V minulosti jsem veřejnou knihovnu navštěvoval opravdu hodně. Chodili jsme tam hrát hry, mohli jsme si hrát s hračkami a se školou jsme tam chodili číst knížky, a pak jsme dostávali kartičku na půjčování různých her, takže jsem si je mohli půjčit i domů. Do školní knihovny chodím občas. Když je zima, tak chodíme do školní knihovny o velkých přestávkách, protože je tam teplo. Jinak školní knihovna je opravdu malá, taková místnůstka. Nedokážu ale odhadnout, kolik se tam nachází knížek, bude to spíše v řádech stovek.

14) Ovlivnila škola Vaši četbu?

Ne, asi ne. Možná, když se nad tím zamyslím, tak ovlivnila, ale spíše negativně. Nechápu, proč například vedlejší třída musí mít zápis do čtenářského deníku o přečtené knize každý měsíc. A my musíme mít dvě do roka. Vadí mi, že to není jednotné, a že je to povinné. Já chci číst něco, co mě baví. Vyloženě si

vzpomínám, že když jsme měli na základní škole přečíst nějakou knížku, která byla povinná pro celou třídu, tak mi to vždycky strašně vadilo a znechutilo mi to čtení všeobecně, protože prostě já nebudu číst něco, co nechci.

15) Jak nejraději trávíte svůj volný čas?

Nejraději trávím čas s kamarády. Například rád chodím na večere s kámoškami anebo prostě s rodiči. Zároveň mě baví být doma. Když jsem doma, tak to znamená, že se na něco koukám, buď na filmy nebo seriály. Miluji podcasty celým svým srdcem, to je věc, která mi dala smysl života, protože mám rád kontroverzní podcasty, například Spill the tea. Pouštím si je třeba do pozadí. Mám hlavně rád podcasty, kde je vyloženě někdo, koho sleduji a mám ho rád a dozvídám se něco nového o jeho životě, tak to mě opravdu baví. Podcasty poslouchám a sleduji na YouTube. Rád taky trávím čas na sociálních sítích, hlavně na TikToku. Instagram a Twitter, tam si zapisuji své pocity. Facebook používám taky, protože je tam strašně moc dobrých videí. Takže kdybych to měl shrnout, rád trávím čas s kamarády, rodinou a hlavně doma.

16) Přiřaďte jednotlivým aktivitám známku jako ve škole (žádná známka se nesmí opakovat).

a. Čtení	4
b. Sport	3
c. Internet (sledování filmů, seriálů, hry atd.)	2
d. Přátelé (trávení času s přáteli)	1

17) Byla Vám kniha v některých těžkých chvílích nápomocná?

Ano, byla to právě kniha Mléko a med. A byly to chvíle, kdy jsem se cítil opravdu sám, nepohodl jsem se s kamarády apod.

18) Jakou knížku čtete nyní?

Nečtu žádnou knihu. Do školy si můžeme vybírat knihy, jaké chceme, ale já vždycky čekám na to, jakou knihu mi pošle kamarádka.

19) Pokládáte povinnou školní četbu za důležitou?

Myslím si, že povinná školní četba k něčemu je, ale když píšeme ty zápisy do čtenářských deníků, tak ono je to podle mě k ničemu. Nebo alespoň já v tom nevidím ten smysl. Například učitel po nás chce, abychom do zápisu knihy psali, komu bychom tu knihu doporučili, tak to mi přijde naprosto zbytečné. Nechápu, proč to tam musím uvádět, když vím, že i když to tam napíšu, tak toho učitele to

vůbec nezajímá. Změnil bych tedy minimálně způsob zápisu četby, vůbec mě to nebaví.

20) Zvolte si jednu postavu ze své nejoblíbenější knihy a pokuste se ji popsat.

Jelikož vůbec nečtu a mou oblíbenou knížkou je Mléko a med, což je kniha moderní poezie, tak nemám žádnou oblíbenou postavu z knihy.

Příloha č. 14: respondent 12

- 1) Pohlaví: dívka
- 2) Škola: gymnázium
- 3) Ročník: 3.
- 4) Vybavíte si svou první knihu?

Ano, nejsem si sice úplně moc jistá, ale asi to byla knížka Lichožrouti. Na tu si nyní každopádně vzpomínám. To byla moje první kniha, kterou mi četli rodiče a potom jsem si ji četla sama, když už jsem uměla číst. Jinak si samozřejmě pamatuji na spousty pohádek, které mi buď rodiče četli před spaním nebo jsem je poslouchala na kazetách v rádiu, které jsme doma měli nebo jsem si je četla sama. Byly to třeba Pohádky od Boženy Němcové nebo České pohádky od Karla Jaromíra Erbena.

- 5) Vzpomenete si na své oblíbené knihy a literární hrdiny z dětství?

Nejvíce jsem milovala sérii Harryho Pottera a Pána prstenů. Moc jsem měla ráda Harryho Pottera. Líbilo se mi, jak je schopný se obětovat pro to, co je správné. Dá se říct, že byl pro mě jakýmsi vzorem, byl považován za outsidera, a i přesto si našel nejlepší věrné kamarády. Přiznávám se, že když jsem byla menší, přišlo mi vtipné, že žil pod shodami. Myslím si, že Harry Potter i Pán prstenů jsou velmi populární knížky a k tomu samozřejmě přispělo i jejich filmové zpracování, které je dle mého názoru, naprosto dokonalé.

- 6) Které knihy čtou Vaši rodiče?

No, tak maminka čte téměř všechno, zejména teda detektivky, českou beletrii a životopisy. Můj tatínek pak čte knihy o sportu, a to hlavně o fotbalu a hokeji. Dynamo a tak.

- 7) Vzpomenete si, zda Vám rodiče četli před spaním? Jaké knihy Vám četli?

Především mi četla mamča, hlavně její oblíbenou knihu, která se jmenuje Kluci, holky a Stodůlky. Jak už jsem ale říkala, četla mi i klasické pohádky například od Boženy Němcové, od Karla Jaromíra Erbena a taky hlavně příběhy o zvířátkách, nějaké bajky apod.

- 8) Máte rodinnou knihovnu? Kolik knih přibližně obsahuje?

No, ano máme rodinnou knihovnu. Knížky máme tak různě po bytě, na poličkách, v knihovnách a některé máme i v krabicích ve sklepě, ale to se teda

jedná vyloženě o dětské knihy, které teď už nikdo nečte. Odhadovala bych to přibližně na 500 knih, z toho hodně knih je encyklopedií.

9) Kolik knih přečtete za měsíc?

To se každý měsíc liší, ale myslím si, že průměrně přečtu přibližně dvě až tři knihy za měsíc. Pokud jsou letní prázdniny, tak stíhnu přečíst i více knih, protože jezdíme každý rok na čtrnáct dní na chatu a tam na čtení mám opravdu hodně času. Ale naopak v průběhu školního roku knížek přečtu zase o něco méně.

10) Jak často čtete?

Párkrát za týden asi, když je prostě čas. Občas si čtu i v autobuse, když mám chvíli nebo doma před spaním v posteli. Není to nijak pravidelně, záleží i na tom, kolik toho musím stihnout do školy a tak.

11) Jaký je Váš oblíbený žánr knih?

Můj nejoblíbenější žánr je asi fantasy literatura a potom asi krimi nebo někdy i nějaké hororovější knížky.

12) Podle čeho si knihu vybíráte?

Hodně mi při výběru knížek záleží na anotaci a dám i na doporučení kamarádů. Je mi jedno vzhled knížek nebo jejich hodnocení na internetu a tak. Je mi jedno i jejich vazba, nezáleží mi, jestli má knížka pevnou nebo měkkou vazbu. Mám doma dokonce i čtečku, tak si občas čtu i v ní.

13) Navštěvujete školní nebo veřejnou knihovnu?

Ano, navštěvuji školní i veřejnou knihovnu. Do veřejné knihovny chodím už od malička s maminkou, která mi tam zařídila mou první průkazku do knihovny. Školní knihovnu moc ráda nemám, protože tam nemáme tolik knížek k vypůjčení, proto raději navštěvuji tu krajskou.

14) Ovlivnila škola Vaše čtení?

Ne, řekla bych, že vůbec ne. Já všeobecně čtu sama o sobě a nevnímám, že by škola na mou četbu měla velký vliv. Moje maminka je velká čtenářka, takže mi od malička pomáhala budovat vztah ke knihám.

15) Jak nejraději trávíte svůj volný čas?

Nejraději trávím svůj volný čas s kamarády, společně chodíme moc rádi do kina nebo na různé kulturní akce, do divadla, na koncerty apod. Pak ráda sleduji filmy nebo seriály. No a samozřejmě si ráda i čtu knížky.

16) Přiřaďte jednotlivým aktivitám známku jako ve škole (žádná známka se nesmí opakovat).

a. Čtení	2
b. Sport	4
c. Internet (sledování filmů, seriálů, hry atd.)	3
d. Přátelé (trávení času s přáteli)	1

17) Byla Vám kniha v některých těžkých chvílích nápomocná?

Ano, byla a ne jednou. Když jsem třeba smutná nebo se mi v životě děje něco špatného nebo těžkého, tak si přečtu něco na rozveselení. A pak když jsem nemocná, čtu si moji komfortní knížku. Ale tu vám neprozradím, protože je tajná. Je to takové moje guilty pleasure.

18) Jakou knihu čtete nyní?

Nyní mám rozečtenou knihu Černá sanitka se to jmenuje, myslím. Tuhle knížku mi doporučila maminka, je to vlastně městská legenda z osmdesátých let. Zatím jsem na začátku, takže Vám o knížce více informací neposkytnu.

19) Pokládáte povinnou školní četbu za důležitou?

Ano školní četbu považuji za důležitou, ale osobně se mi nelíbí výběr knih. Jak už jsem řikala v rámci jiné otázky, nevnímám fakt, že by škola na mou četbu měla výrazný vliv. Ale myslím si, že může mnoho lidí od čtení odradit, a to právě díky výběru knih do seznamu povinné četby. Určitě by se měl za mě aktualizovat a více rozšířit. Taky bych zrušila čtenářské deníky. Víím, že mí spolužáci záznamy do čtenářských deníků kopírují z internetu, takže si nemyslím, že splňují účel, který by splňovat měly.

20) Zvolte si jednu postavu ze své nejoblíbenější knihy a pokuste se ji popsat.

Mou nejoblíbenější postavou je asi Aragorn z Pána prstenů. Nejen, že je hezký ten herec, co ho hraje ve filmu, ale všeobecně je statečný, odvážný, spolehlivý a hodný. Je věrný svým kamarádům. Obětuje osobní štěstí pro Středozemi.

Příloha č. 15: respondent 13

- 1) Pohlaví: dívka
- 2) Škola: gymnázium
- 3) Ročník: 2.
- 4) Vybavíte si svou první knihu?

Ano, vybavím. Myslím, že to byla Dášeňka. Víím, že mi ji mamka četla každý den, dokola, a já si prohlížela fotografie v ní. Když už jsem uměla číst, tak jsem si ji četla sama. Potom si teda ještě vzpomínám na pohádky od Boženy Němcové nebo od Karla Jaromíra Erbena a na Řecké báje a pověsti od Eduarda Petišky, tu knížku mi četla mamka, když jsem byla vyloženě nemocná. Pamatuji si, že u mé postele proseděla několik nocí a četla mi z ní, dokud jsem neusnula. Pak se mi ještě vybaví knížka O pejskovi a kočičce, tu mi zase hodně četla babička.

- 5) Vzpomenete si na své oblíbené knihy a literární hrdiny z dětství?

No tak jak už jsem říkala, opravdu jsem měla ráda Dášeňku, tu jsem chtěla, aby mi četli pořád dokola, především tedy mamka. Pak jsem teda měla ráda pohádky a příběhy se zvířátky a když už jsem byla o trošku větší a uměla jsem číst, tak mou oblíbenou literární postavou byla Hermiona Grangerová. Vybavuji si, že jsem vždycky chtěla být jako ona, prostě chytrá, krásná, výjimečná a mít partu kamarádů, kam bych zapadla. Zažívat společně šílená dobrodružství, zažívat obrovskou legraci. Byla prostě mým vzorem. Vzpomínám si dokonce, že jsem si na ni hrála. Milovala jsem jak knižní, tak filmovou verzi Harryho Pottera, která je mimochodem taky naprosto fantastická.

- 6) Které knihy čtou Vaši rodiče?

No, tak moje mamka čte především detektivky, ty má opravdu ráda. Jejím oblíbeným autorem je Jussi Adler-Olsen. Pak čte hodně různé romány a má ráda i klasickou literaturu. No a taťka ten čte hlavně válečné knížky nebo historické, ale někdy si taky udělá čas na nějakou detektivku, kterou mu mamka nebo já doporučím.

- 7) Vzpomenete si, zda Vám rodiče četli před spaním? Jaké knihy Vám četli?

Ano, vzpomínám si, že mi četla teda především mamka, a to teda tu Dášeňku nebo nějaké pohádky. Někdy se stalo, že mi pustila pohádku na kazetě nebo na cedéčku v rádiu a občas mi taťka před spaním vyprávěl různé příběhy, ať už

byly ze života nebo byly vymyšlené. To jsem taky měla moc ráda, když mi tatínek před spaním vypravoval, byla to sranda.

8) Máte rodinnou knihovnu? Kolik knih přibližně obsahuje?

Ano, máme doma rodinnou knihovnu v obýváku a pak mám svou vlastní knihovnu ve svém pokoji, a ta tvoří celou jeho jednu stěnu. Celkově bych to odhadovala na takových tisíc knížek určitě, ne-li víc.

9) Kolik knih přečtete za měsíc?

To je docela těžká otázka, ale kdybych to měla vzít tak nějak přibližně od oka, tak by to bylo kolem tří až pěti knížek. Ono to hodně záleží na okolnostech a povinnostech vůči škole.

10) Jak často čtete?

No tak snažím se číst každý den. Nejvíc si čtu v autobuse, když jedu ráno do školy nebo odpoledne ze školy, protože v autobuse trávím vlastně dvě hodiny denně, tak se ten čas snažím nějak efektivně využít. Pak když je ještě čas a nálada, tak si čtu těsně před spaním.

11) Jaký je Váš oblíbený žánr knih?

Můj nejvíc oblíbený žánr jsou detektivky, miluji hlavně ty severské, jako je například Jo Nesbø a tak. Pak mám celkem ráda i romantické knihy, například autorku Annu Todd, která napsala vlastně After sérii. A nakonec bych ještě zmínila, že miluji i horory, hodně čtu Kinga, přečetla jsem od něj To, Zelenou míli, Hodinu běsu, Řbitov zvířátek atd.

12) Podle čeho si knihu vybíráte?

Knihu si nejčastěji vybírám podle anotace, kterou si najdu na internetu nebo se řídím doporučením od mých kamarádek a taky od mamky. Taky se koukám na Databázi knih, kde jsou recenze, které ne že by byly úplně rozhodující, ale mají vliv na rozhodnutí, zda si knížku přečíst či ne. Taky upřednostňuji paperbacky než pevnou vazbu knih, protože je s nimi jednodušší cestovat autobusem. Ještě bych chtěla podotknout, že jsem členkou několika knižních skupin na Facebooku, tam hledám taky inspiraci pro to, jakou další knížku si přečtu.

13) Navštěvujete školní nebo veřejnou knihovnu?

Ano, navštěvuji školní a zároveň i veřejnou knihovnu, a to z toho důvodu, že ve školní knihovně nemáme tolik knih na výběr nebo se tam rovnou ty knihy, které si já zrovna chci přečíst, ani nevyskytují.

14) Ovlivnila škola Vaše čtení?

Samozřejmě, že ovlivnila, jak v negativním slova smyslu, tak v tom pozitivním. Především jsem vděčná, že nás škola seznamuje s obrovským množstvím autorů, o kterých bych ani nevěděla, že existovali nebo že existují. Jsem vděčná škole, že mi rozšířila v tomto směru obzory. Na druhou stranu negativně nahlížím na školní povinnou četbu. Nemyslím si, že by úplně splňovala svůj účel a často si myslím, že studenty odradí od čtení, než aby je k tomu přilákala. Takže bych zrušila čtenářské deníky a zkusila bych to naprosto jinak. Asi bych se zajímala více o své žáky, abych zjistila, co je baví a mohla tomu všechno přizpůsobit.

15) Jak nejraději trávíte svůj volný čas?

No, svůj volný čas nejraději trávím se svými přáteli, chodíme společně třeba nakupovat, do kina nebo divadla. Pak ráda sleduji filmy a seriály, poslouchám různé podcasty, ať už rozhovory se slavnými osobnostmi, tak nějaké vzdělávací podcasty.

16) Přiřaďte jednotlivým aktivitám známku jako ve škole (žádná známka se nesmí opakovat).

a. Čtení	3
b. Sport	4
c. Internet (sledování filmů, seriálů, hry atd.)	2
d. Přátelé (trávení času s přáteli)	1

17) Byla Vám kniha v některých těžkých chvílích nápomocná?

Ano, třeba když jsem smutná, že se mi něco nedaří nebo se dějí prostě špatné věci někdy v životě, tak ráda utíkám před realitou do světa knih. V těchto chvílích se ráda vracím k Harrymu Potterovi, protože mi ta knížka vždycky připomene dětství a pokaždé, když se do ní začtu, zapomenu na okolní svět.

18) Jakou knihu čtete nyní?

Nyní mám rozečtenou knihu, která se jmenuje Motýlí křídla. Je to taková řekla bych detektivní dívčí knížka sice, ale zatím se mi líbí.

19) Pokládáte povinnou školní četbu za důležitou?

Svým způsobem se dá říct, že ano. Jak jsem ale říkala, chtělo by to seznam povinné literatury aktualizovat a možná rozšířit, zajímat se o zájmy studentů a podle toho tituly do seznamu volit. Možná by přispělo i dát žákům možnost vybírat si knížky sami a nemuselo by se jednat o povinnou školní četbu, ale jen

doporučenou literaturu pro ty žáky, kteří si sami vhodnou knížku nedokáží zvolit.

20) Zvolte si jednu postavu ze své nejoblíbenější knihy a pokuste se ji popsat.

No, když o tom tak přemýšlím, tak má nejoblíbenější kniha je tedy Harry Potter a nejoblíbenější postava, jak už jsem se zmínila, Hermiona Grangerová. Moc se mi ta postava vždycky líbila, už od mala jsem ji měla nejraději. Jelikož jsem viděla dřív filmy, než jsem teda přečetla knížky, tak jsem si Hermionu ani nepředstavovala jinak, ale myslím si, že je ve filmu ztvárněna úplně přesně výstižně jako v knížce. Je to chytrá, milá, laskavá a naprosto výjimečná dívka. My v rámci všech knížek vlastně v podstatě pozorujeme její vývoj od dítěte, až po dospělou mladou ženu. Sledujeme změny, jak fyzické, tak i názorové apod. Z Hermiony vyrůstá silná, odvážná a nezávislá žena. To se mi na její postavě moc líbí, její vývoj. Myslím si, že v Harrym Potterovi si každý najde svého hrdinu.

Příloha č. 16: respondent 14

- 1) Pohlaví: dívka
- 2) Škola: střední odborná škola
- 3) Ročník: 1.
- 4) Vybavíte si svou první knihu?

Pokusím se, no, myslím, že to byla kniha Devatero pohádek od Čapka. Nevím, jestli byla jako úplně první, ale pamatuji si ji tak. Vybavuji si, že mi z té knížky doma četli před spaním. No a pak to byla teda Honzíkova cesta, to byla jakoby knížka, kterou jsem četla sama. Dostali jsme ji ve škole, teda myslím alespoň. No a pak jsem četla takovou tu klasiku jako Děti z Bullerbynu nebo mi rodiče před spaním četli knížku, která se jmenovala Terka jede do Varšavy. Když jsem byla malá, tak jsem měla ráda obrázkové knížky, různé encyklopedie, prostě knížky, kde jsem se mohla dozvědět něco nového, a to hlavně teda o zvířatech, ale ne o těch našich, ale o exotických. Třeba si i vzpomínám na takovou knížku, která obsahovala místo obrázků puzzle, takže si člověk nejdřív musel složit ty puzzle, a pak se dozvěděl hodně nových informací.

- 5) Vzpomenete si na své oblíbené knihy a literární hrdiny z dětství?

Jo, tak já už jsem o tom víceméně mluvila, milovala jsem zvířátka, nějaká pořádně exotická, to bylo moje. A jelikož jsem měla ráda spíš ty odbornější knížky, jako encyklopedie apod., tak si úplně na literárního hrdinu, který by mě uchvátil, nevzpomínám. Teda vlastně teď se mi vybavila kniha Lassie se vrací, tu jsem taky četla a dá se říct, že je to jedna z mých nejoblíbenějších knížek doteď. Je to strašně silný příběh, který jsem jako malá holčička prožívala, takže mou literární hrdinkou je fenka Lassie, která pro mě představovala odvážnost, vytrvalost, a především neskutečnou lásku.

- 6) Které knihy čtou Vaši rodiče?

No tak moje rodiče bych označila docela za silné čtenáře. Moje mamka čte hodně klasiku a detektivky, ale nedělá ji problém přečíst si cokoli, co ji třeba doporučí taťka, já nebo její kamarádi. A taťka čte taky hodně knihy z nemocničního prostředí nebo nějaké historické knížky.

- 7) Vzpomenete si, zda Vám rodiče četli před spaním? Jaké knihy Vám četli?

Když jsem byla malá, tak mi rodiče četli pravidelně každý den, a to mamka i taťka. Myslím, že mi četli celý první stupeň, takže tak nějak do té páté třídy.

Potom už jsem si začala číst sama, tedy ne, že bych si už předtím nečetla sama, ale teď mluvím vyloženě o čtení před spaním. Šlo většinou teda o pohádky, třeba od Boženy Němcové a od Karla Jaromíra Erbena, prostě taková ta klasika.

8) Máte rodinnou knihovnu? Kolik knih přibližně obsahuje?

Ano, máme doma rodinnou knihovnu v obývacím pokoji a je poměrně velká. Já mám pak svoji knihovničku v pokoji, tam mám vyloženě jen své knížky. Takže kdybych to měla odhadnout, tak si myslím, že doma máme přibližně něco přes šest set knížek.

9) Kolik knih přečtete za měsíc?

Za měsíc přečtu jednu až dvě knihy. Snažím se vždycky, abych přečetla alespoň tu jednu knížku měsíčně.

10) Jak často čtete?

Čtu si vždycky, když mám volný čas, někdy v autobuse, ale spíš je to doma, než jdu spát, tak si třeba deset až patnáct minut čtu v posteli. Dřív jsem si četla víc a přečetla jsem celkově i víc knížek.

11) Jaký je Vaš oblíbený žánr knih?

Můj oblíbený žánr je klasická literatura, jestli to takhle můžu nazvat, a pak třeba mám docela ráda detektivky, horory, odborné knížky, teda pokud jsou o něčem, co mě zajímá a musí být hodně takové interaktivní.

12) Podle čeho si knihu vybíráte?

Nejčastěji si knihu vybírám podle anotace, že si prostě najdu na internetu, o čem ta knížka je, někdy si přečtu i spolu s tím nějaké to hodnocení, to chodím většinou na českou Databázi knih. Čtu knížky hodně na doporučení od mamky, taťky, kamarádek nebo i tety, protože je taky vášnivým čtenářem. Někdy si vybírám knížku i podle ceny, když si ji jdu koupit apod.

13) Navštěvujete školní nebo veřejnou knihovnu?

Navštěvuji jen veřejnou knihovnu. Do školní knihovny nechodím, protože tam nemáme takový výběr knih jako mají ve veřejné knihovně. Teď už si teda spíš knížky kupuji, třeba v antikvariátech nebo v různých knihkupectvích.

14) Ovlivnila škola Vaše čtení?

Ano, dá se říct, že ano. Především ve mně prohloubila zájem o klasickou literaturu a celkově vztah ke knížkám. Máme strašně dobrou paní učitelku na češtinu. Ve škole se toho vždycky hodně dozvím o autorech, které třeba ještě ani neznám. A díky škole čtu celkem pravidelně.

15) Jak nejradyji trávíte svůj volný čas?

Ráda trávím svůj volný čas s kamarády, se kterými se koukám na filmy nebo seriály, hodně chodíme spolu do kina. Když jsem doma, tak si ráda čtu nebo poslouchám nějaké rozhovory, někdy si zahraji i nějakou počítačovou hru.

16) Přiřaďte jednotlivým aktivitám známku jako ve škole (žádná známka se nesmí opakovat).

a. Čtení	2
b. Sport	4
c. Internet (sledování filmů, seriálů, hry atd.)	3
d. Přátelé (trávení času s přáteli)	1

17) Byla Vám kniha v některých těžkých chvílích nápomocná?

Myslím, že jo, třeba když jsem smutná nebo se cítím sama, tak ráda sáhnu po knížce a čtu si klidně celý den. A je mi víceméně jedno o jakou knížku se jedná, jen mě musí nějak zaujmout, abych u ní vydržela, což platí i všeobecně o všech knížkách, které čtu vlastně. Spíš jsem chtěla říct, že v těžkých chvílích nevyhledávám nějakou konkrétní knížku nebo žánr.

18) Jakou knihu čtete nyní?

Nyní čtu Sucho od Neala a Jarroda Shustermana a je to opravdu super knížka, je napínavá. Musím říct, že tedy když tu knížku čtu, mám velkou žízeň a vždycky si slíbím, že se budu snažit neplýtvat vodou.

19) Pokládáte povinnou školní četbu za důležitou?

Ano, pokládám povinnou školní četbu za důležitou, ale asi bych změnila způsob jejího zadávání a celkový výběr. Nevím, jestli jsou úplně smysluplné čtenářské deníky, protože si stejně myslím, že je všichni kopírují z internetu. Každopádně seznam literatury by se měl určitě aktualizovat a rozšířit. Anebo bych zavedla seznam doporučené literatury a seznam povinné školní četby bych zrušila. No a vlastně ta doporučená literatura by byla takovou náповědou pro ty, co ještě třeba netuší, jaké knížky je baví, nebo pro ty, co se chtějí seznamovat s klasikou apod. Takže to by za mě určitě mohlo fungovat, že ten, kdo čte by si mohl vybírat knihy podle sebe a ten, kdo by nevěděl, mohl by se obrátit na seznam. A ještě mě napadlo, že by pomohlo, kdyby se učitel více zajímal o své studenty a dal jim pocit, že za ním mohou přijít pro radu. Ale to říkám spíš z toho, co slyším, my máme super češtinářku.

20) Zvolte si jednu postavu ze své nejoblíbenější knihy a pokuste se ji popsat.

No tak pokud bych si měla vyloženě vybrat nějakou nejoblíbenější knížku, tak by to byla kniha Pýcha a předsudek od Jane Austenové. Mou nejoblíbenější postavou je Elizabeth. Elizabeth je podle mě krásná, chytrá a veselá dívka, ale na druhou stranu je taky tvrdohlavá a často i prozíravá. Řekla bych, že má všeobecně svobodný pohled na svět. Líbí se mi její vystupování, její upřímnost a pevnost v rozhodování.

Příloha č. 17: respondent 15

- 1) Pohlaví: chlapec
- 2) Škola: gymnázium
- 3) Ročník: 2.
- 4) Vybavíte si svou první knihu?

Pokusím se, když se řekne má první kniha, tak se mi hned vybaví kniha *Edudant a Francimor* od Karla Poláčka, tu jsem tedy, musím říct, miloval. Vzpomínám si, že jsem sledoval i stejnojmenný večerníček. No tak tu knížku mi rodiče četli často před spaním. Pamatuji si, že jsem ji všude s sebou tahal. Když jsem byl třeba u babičky a dědy, tak jsem ji musel mít vždycky s sebou a oni mi z ní opravdu každý večer před spaním četli. Jinak samozřejmě si mimo jiné vzpomínám i na klasické pohádky od Boženy Němcové třeba nebo jsme četli hodně *Dášeňku* a vzpomínám si i na *Staré řecké báje a pověsti* od Eduarda Petišky.

- 5) Vzpomenete si na své oblíbené knihy a literární hrdiny z dětství?

Tak jak už jsem říkal, mí hrdinové z dětství byli *Edudant a Francimor*, ty mě opravdu doprovázeli po celou dobu v dětství, vlastně i teď, když si chci zavzpomínat, tak si tu knížku rád otevřu. Jako oni dva mě vždycky dokázali pobavit.

- 6) Které knihy čtou Vaši rodiče?

Mamka ráda čte poezii, ale i romány, různé záhady nebo detektivky, to je její. No a taťka čte knihy, které jsou napsané vyloženě podle skutečných událostí, takže se může jednat o krimi příběhy, nevysvětlitelné záhady, to mají s mamkou společné, nebo se může jednat o biografie nebo autobiografie známých lidí, jo, a ještě naprosto miluje cestopisy.

- 7) Vzpomenete si, zda Vám rodiče četli před spaním? Jaké knihy Vám četli?

Ano, rodiče mi četli před spaním opravdu každý den, většinou se taťka s mamkou střídali. No a jednalo se tedy o knížku *Edudant a Francimor*, a pak i nějaké pohádky, jak už jsem tedy říkal, nebo si ještě vzpomínám na příběhy o zvířátkách, takže nějaké bajky.

8) Máte rodinnou knihovnu? Kolik knih přibližně obsahuje?

Ano, máme rodinnou knihovnu v obývacím pokoji a na chodbě, kde tvoří celou stěnu a já mám svou knihovnu u sebe v pokoji. Kdybych měl odhadnout, kolik knih celkem dohromady máme, bylo by to kolem plus mínus tisíce knih.

9) Kolik knih přečtete za měsíc?

Za měsíc průměrně přečtu tři až čtyři knížky, hodně záleží na tom, kolik volného času mám nebo to závisí i na samotných knížkách, jak jsou obtížné na čtení, jak jsou dlouhé apod.

10) Jak často čtete?

Snažím se číst si každý den, ale ne vždy mi to vyjde. Čtu si hlavně v autobuse nebo těsně před tím, než jdu spát. Ale jak říkám, závisí to hodně na tom, kolik mám povinností v ten daný den.

11) Jaký je Váš oblíbený žánr knih?

Mezi mé oblíbené žánry patří fantasy a sci-fi, ale nedělá mi problém přečíst si cokoli jiného. Pokud mě knížka zaujme, nezáleží mi ani tak na žánru.

12) Podle čeho si knihu vybíráte?

Knihu si vybírám hlavně podle anotace, kterou si najdu na internetu nebo se koukám na Databázi knih, kde najdu rovnou i hodnocení. Hodně dám i na doporučení od kamarádů, ale i třeba od učitele. Jinak nemám vyloženě nějaká specifika, která musí daná kniha splňovat, abych si ji přečetl. Jednoduše řečeno, musí mě zaujmout.

13) Navštěvujete školní nebo veřejnou knihovnu?

Občas zajdu do školní i veřejné knihovny. Raději mám ale tu veřejnou, protože je tam větší výběr knih, takže když už zavítám do knihovny, tak do té naší Krajské knihovny v Pardubicích. Kartičku mi vlastně maminka zařídila, už když jsem byl malý, to jsme do knihovny chodili společně, celá rodina.

14) Ovlivnila škola vaše čtení?

Ano, jistým způsobem. Myslím si, že spíše v tom pozitivním slova smyslu než v tom negativním. Stále se dozvídám něco nového o autorech a jejich díle nebo se seznamuji s autory, které jsem vůbec neznal. Jako jo, vnímám to, že nám vlastně škola otevírá obzory, představuje a pomáhá nám se zorientovat ve velmi rozsáhlé škále autorů a jejich děl. Pomáhá nám vybírat si knížky, které si přečteme, motivuje nás k četbě a pomáhá nám si vytvářet a prohlubovat vztah ke

knihám. Nebo by se o to alespoň škola měla pokoušet. Toto je pouze můj názor a беру to čistě ze svého pohledu.

15) Jak nejraději trávíte svůj volný čas?

Nejraději trávím svůj volný čas s kamarády, rádi jezdíme o víkendech, když je hezky, na cyklo výlety, pokud není počasí přívětivé, jedeme samozřejmě autobusem nebo vlakem. Rád taky sleduji filmy a seriály, koukám se na videa na sociálních sítích TikTok, Youtube a taky trávím čas na Facebooku a Instagramu nebo Snapchatu. A abych nezapomněl, rád hraji příležitostně počítačové hry nebo hry na Xboxu.

16) Přiřaďte jednotlivým aktivitám známku jako ve škole (žádná známka se nesmí opakovat).

a. Čtení	4
b. Sport	3
c. Internet (sledování filmů, seriálů, hry atd.)	2
d. Přátelé (trávení času s přáteli)	1

17) Byla Vám kniha v některých těžkých chvílích nápomocná?

Ano, určitě. Tak jak už jsem říkal, když mi není úplně dobře nebo se v mém životě dějí nějaké věci, při kterých nejsem úplně šťastný, ale spíše smutný, otevřu si knížku Edudant a Francimor, abych zavzpomínal na své dětství, na babičku a dědečka. A jinak samozřejmě čtu si i jiné knížky, ale nejsou nijak specifické, prostě rád unikám před realitou do různých příběhů.

18) Jakou knihu čtete nyní?

Teď mám rozečtenou knihu, která je ze série Zaklínače, a to konkrétně sedmý díl pod názvem Paní jezera. Takže už budu mít sérii Zaklínače přečtenou. Potom bych si ještě chtěl znovu přečíst sérii Harryho Pottera, protože jsem nikdy nepřečetl všechny díly, a hlavně jsem to nečetl v návaznosti za sebou, a to bych teď moc chtěl.

19) Pokládáte povinnou školní četbu za důležitou?

Ano, pokládám školní četbu za důležitou, jak už jsem říkal, myslím si, že skrze školní četbu se seznámíme s různou literaturou, což je dobře, protože pak člověk dokáže rozeznat, co ho vlastně baví a co ho nebaví číst. Nemyslím si ale, že by to muselo být skrze povinnou četbu, ale zároveň nevím, jak jinak to pojmenovat a pojmut. Za mě je školní četba opravdu důležitá, protože se nejen že seznamujeme s tím daným obdobím, ve kterém byla ta konkrétní kniha napsaná,

ale například i s jazykem té doby, což je strašně důležité, nebo mě ještě napadají různé zvyky a tradice, které se již nedodrží a aby nezůstaly zapomenuty, musíme si je připomínat skrze čtení knih. Chci tím říct, že samotným přečtením knihy z daného období mnohdy získáme více informací než z nějaké teorie, kterou se učíme nazpaměť ve škole.

20) Zvolte si jednu postavu ze své nejoblíbenější knihy a pokuste se ji popsat.

No tak momentálně mezi mé nejoblíbenější knihy patří celá série Zaklínače, takže nebude překvapením, že mou nejoblíbenější postavou je Geralt nebo také Bílý vlk či Řezník z Blavikenu. Líbí se mi celkově vývoj postavy, kdy se jedná o zaklínače, který má bílé vlasy, putuje sám a nabízí své služby lidem. Jelikož je Geralt mutant neměl by mít samozřejmě žádné pocity, ale stejně v něm zažehne lásku krásná Yennefer, což je čarodějnice. Zároveň je opovrhován společností, lidi proti němu mají různé předsudky a často v nich vzbuzuje stejný strach jako monstra, která on loví.